

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 01589

SOF FUN VANDERUNG

R. C. Sherriff

*Permanent preservation of this book was made possible
by Lawrence & Yvette Gralla
in honor of
the Glickenstein & Gralla Families*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ד. ק. ש ע ר י ף

סוף פון וואַנדערונג

(פיעסע אין דריי אַקטן און זעקס בילדער)

פון ענגליש

מ. געלענבערג

ווילנע — 1930

ווילנער פארלאג פון ב. קלעצקין

PRINTED IN POLAND

R. C. Szerif — „Sof fun wanderung“
Drukarnia „Wyd. Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno

באטיוליקטע:

סטענהאָפּ — קאמאנדיר פון א פוסגייער-אפטיילונג

אָסבאַרן
טראַמער
היבערט

אפיצירן פון דער אפטיילונג

ראליי

דער קאלאָנעל

דער סערושאַנט-מאיאָר

מייסן — א קיכער ביי די אפיצירן

הארדי — אפיציר פון אן אנדער פולק

א יונגער דיימשער סאלדאט

צוויי סאלדאטן פון דער אפטיילונג.

די סצענע

אן אקאפע אין די בריטישע טראנשווען פאר סענטיקוענמין.
עטלעכע משופעדיקע שמעגלעך פירן אריין אינעווייניק, דורך
א גידעריקן אריינגאנג. א גרויסן שמח פונם גרובן פארנעמט
א מיש. קעגנאיבער דער לינקער וואנט שטייט א הילצערנע ראם.
איבערגעדעקט מיט א דראַטינען, וואָס דינט אי פאר אַ בעט, אי
פאר אַ זיצפלאץ ביים מיש. די איבעריקע זיצערטער באשטימען
פון אַ הילצערנער באַנק, אַנטקעגן דער הינטערוואַנט, און צוויי
קעסטלעך.

א צווייטע דראַטינע באַצוגענע בעט שטייט צוגעקלאַפט צום
רעכמן ווינקל ביים אַריינגאנג.

טונקעלע טונעלן פירן ארויס פון דער אַקאפע, אויף לינקס
און אויף רעכטס.

ארוצן מיש, בעטן און קעסטלעך, איז דאָ מער קיין מעבל
נישטאָ. אויפן מיש שטייען פלעשער, אין וועלכע ס'שמעקן ברע-
נענדיקע ליכט. די וואַנט — באַקלאַפט מיט עטלעכע אַפּגעריסענע
זשורנאל-בילדער — מייַדלעך אין ליכטע קאַסטיומען.

די ערד-ווענט דעמפן און שוואַכן אָפּ די קולות, וואָס טראַגן
זיך פון מלחמה-פּלאַץ, פונקט ווי זיי וואַלטן פאַרגעקומען ערגעץ
ווייט, הגם די פּאָדערשמע פּאַזיציע איז נישט ווייטער פון
אַ פּופציק יארד. די ליכט ברענען דאָ שמענדיק, טאָג און נאַכט,
אין דער שטילער, פּויכטער לופט.

ערשטער אקט:

מאנטיק אונט, דעם 18-טן מערץ, 1918.

צווייטער אקט:

ערשטע סצענע — דינסטיק אינדערפרי.
צווייטע סצענע — דינסטיק נאכמיטאג.

דריטער אקט:

ערשטע סצענע — מיטוואך נאכמיטאג.
צווייטע סצענע — מיטוואך ביינאכט.
דריטע סצענע — דאנערשטיק באגיינען.

ערשטער אַקט

אַן אַונט פון אַ מערץ-טאָג. אַ בלייכער גלאַנץ פון לבנה-שײַן
באַלייכט די שמאַלע טרעפּלעך צום ווינקל-צו פון דער אַקאַפּע.
וואַרעמע, געלע ליכט-פלעמלעך באַלייכטן דעם אַנדערן ווינקל, וווּ
ס'זעען זיך די העלזלעך פון צוויי פּלעשער אויפן מיט. דורכן
אַריינגאַנג קען מען זען דעם פּאַרנעפּלמן גרויען אַנלען פון דער
טראַנשיי און אַ שמאַלן פּאַס אויסגעשטערנטן הימל. אויפן מיט,
צווישן אַ הויפּן צווישנגען און זשורנאַל, שטויען: אַ פּלאַש
וויסקי, אַ קרוג וואַסער און אַ קווערטל. פון אַ טשוואַק אויפן
וואַנט הענגט אַראָפּ צעקנאָדערט אַן אַפיצירישע אויסריכטונג.

קאַפּיטאַן האַרדי, אַ רויטפּנימדיקער און מונטערער, זיצט
אויף אַ קעסטל ביים מיט, טריקענדיק מיט גרויס כּוונה
אַ שקאַרפעמקע איבער אַ ברענענדיקן ליכט. אויפן לינקן פּוס
טראַגט ער אַ שווערן אַקאַפּע-שטיוול, און דעם רעכטן באַרוועסן
פּוס האַלט ער איבער דער נאַסער פּאַדלאַגע, אַנגעשפּאַרט אויף דער
לינקער קני. דער רעכטער שטיוול זיינער שטיוט אויף דר'ערד
אין אַ זייט. בעת ער דרויט זאָרגעוודיק די שקאַרפעמקע אַהער
און אַהין — צוליבנדיק זי דערביי יעדעס מאָל צום פּנים, זען צו
זי איז שוין טרוקן — תּורט ער זיך אַ לידל, האַלב-וינגענדיק,
האַלב-ברומענדיק (ווען ער איז נישט אינגאַנצן זיכער מיט די
ווערטער), צוקלאַפּנדיק צום טאַקט מיט די פינגער פון רעכטן פּוס.

האַרדי: איינס און צוויי — מיט מאָוד און לוי;
דריי און פיר — צוויי מיידלעך מער;
פינף און זעקס — מיט... המ... המ... המ...;
זיבן, אַכט — מיט קלאַראַ און מיט קאַראַליין...

(ער פּאַלט אַרײַן אין אַן אומבאַשטימטן ברומערוי און פּאַרענדיקט מיט
אַ לוסטיקער ראַשיקױט)

טיקן... טאָקן — דרייט אָן דעם זייגער,
והייבט דער טאָג זיך אָן פונסניין —

(פון אויפן, איבער דער לבנה-באגאָסענער אַקאַפּע באווייזן זיך אַ פאַר
מענטשלעכע פּיס און — אַ הויכער, מאַגערער מאַן לאָזט זיך לאַנגזאַם
אַראָפּ איבער די טרעפּלעך איינגעבויגענער הויט, אויסצומיידן דעם דאַך.
ער ציט אַראָפּ דעם העלם און ס'באווייזט זיך אַ שיינער קאַפּ, מיט קורצן
געשוירענע, אייניג-גרויע האָר. ער זעט אויס ווי פּון אַ יאָר פינף און
זעציק, שטאַרק געבויט און האַרמ, ווי משוועקעס).
האַרד'י: (אַרומקוקנדיק זיך) העלאַ, אַסבאַרן! נו, געקומען.
שוין דינע לייט?

אַסבאַרן: (בינדשאַפּ זיין פעקל און לאָזט עס אַראָפּ אין
ווינקל) יאָ, זיי קומען ערשט אָן.
האַרד'י: פּרעכטיק, נעם אַביסל משקה.
אַסבאַרן: אַ דאַנק, (שפּרויזט אַרום אַ וויילע און זעצט זיך
דערנאָך אויפן בעט לינקס).

האַרד'י: (דערלאַנגט אים די וויסקי מיט אַ קווערטל) נאָר זע
נישט צופּיל וואַסער. ס'איז היינט זייער אַ טייערע משקה.
אַסבאַרן: (צעמישט און זופּט ביסלעכווייז) כּיקען גאַרנישט
פאַרשטיין, וואָס איז עס פאַר אַ זאַך, וואָס מיטוט אַריין אין וואַסער.
האַרד'י: כּירעכן, אַז אַזאַ מין דעזינפּעקציע-מיטל.
אַסבאַרן: יאָ, כּיוואָלט שוין בעסער געוואָלט אַריינזופּן אין
זיך די מיקראַבן. און דו?

האַרד'י: יאָ, איך אויך.
אַסבאַרן: זייער גוט, בראַוואָן
האַרד'י: בראַוואָן נעם נישט פאַר אומגוט מיין
שקאַרפעטקע.

אַסבאַרן: ס'מאַכט נישט אויס. ס'זעט אויס אַ זייער
עלעגאַנטע שקאַרפעטקע.
האַרד'י: אַוודאי אַזוי, ווי דען? ס'איז געווען גאַראַנטירט
צו האַלטן די פּיס טרוקן, האָב איך יעצט דערמיט אַ גאַנצן קלאַפּאַט.
ס'ווערט באַלד נאַס און שווער אויפן פּוס אַנצוטון.
אַסבאַרן: ס'טענהאַפּ האָט מיך פאַרבעטן צו זיך צו פאַר-
ברענגען אַביסל צוזאַמען. ער זוכט פּשוט מענטשן, וואָס זאָלן קומען
צו אים.

האַרד'י: פּרעכטיקן ווייסט, איך בין שטאַרק צופּרידן, וואָס
דו ביסט יעצט געקומען.

אָסבאָרן: כיהאב געהערט, דאָ איז געווען אַ נישקשהדיקע שלאַכט.

האַרדי: יאָ, אין אַ געוויסער מאָס, קענסט אָבער קיינמאָל נישט וויסן פאָרויס, ווען דאָס דאַרף פאָרקומען. אָפּטמאָל גייען אוועק לאַנגע שעהן און סיגעשעט גאָרנישט. פּלוצלונג — „זי איז דאָ!“ — ביקסן-קוילן, מינעס און יענע שרעקלעכע קיילעכלעך, ווי די אַנאַטאָלעך — ווייסט שוין וועלכע.

אָסבאָרן: כיווייס.

האַרדי: סוויש... סוויש... סוויש... — טראַךן

אָסבאָרן: אַלרייט, אַלרייט, איך ווייס.

האַרדי: נעכטן האָט מען אונז פשוט שיעור נישט צע-בלאָזן אויף שטיקער. מינעס — אַזעלכע ריווקע, אפשר אַ צוואַנציג שטיק. זענען דריי אַרײַן אין אונזער אָקאַפּע... כּיבין באמת צופּרידן, וואָס דו ביסט איצט געקומען. כּיבין פשוט נישט העפלעך צו דיר.

אָסבאָרן: האָט עס אַ גרויסן שאַדן אָנגעמאַכט?

האַרדי: שרעקלעך. אַ שטיק ערד האָט זיך אַ רױס געטון פון דער אָקאַפּע און אַרײַנגעפאַלן אין עמעצנס טיי אַרײַן. מײַהאַט זיך דעמאָלט שטאַרק געלאַנגווייליקט.

אָסבאָרן: כיווייס. נישטאָ קיין ערגערס, ווי בלאַטע אין טיי אַרײַן.

האַרדי: אגב, ווייסטו, אַז דער גרויסער דייטשער אָנגריף ווערט דערוואַרט אַ ליאַדע טאַג?

אָסבאָרן: אַ גאַנצן חודש ריכט מען זיך שוין דערויף.

האַרדי: יאָ, אָבער איצט האַלט עס שוין זייער נאַענט. עפעס משונהדיקע זאַכן קומען פאָר אין באַשנלאַנד*.) ביינאַכט, ווען סײַאז שטיף, בין איך געווען אין דרויסן און זיך צוגעהערט צום אַרום: סײַהאַלטן אין איין אָנקומען נייע טראַנספּאָרטן, מער ווי שטענדיק, און סײַטראַגט זיך זייער געקלימפּער איבערן שאַסיי גאַנצע נעכט אזוי. און די צוגן זייערע — סאַפען אָפּ און לאָזן זיך צוריק אוועק, איינער נאָכן צווייטן, איבערלאָזנדיק יעדעס מאָל מחנות, מחנות מענטשן...

אָסבאָרן: יאָ, סיקומט אָן, און — גאָר ניד שוין.

האַרדי: ביסטו געקומען אַהער אויף זעקס טעג?

אָסבאָרן: יאָ.

(* באַשנלאַנד — דײַטשלאַנד. איבערזעצער.

ה א ר ד י : אויב אזוי, מיין איך, אז דו וועסט נאך כאפן א קויל גלייך אין קארק אריין.

א ס ב א ר ן : לאז אפ. קום, לאָמיר זיך אַפּיטל אדורכגיין, דו ווילסט דאָך נישט זיין ווייט פונדאָנען. ווו איז די מאַפע?

ה א ר ד י : אָט איז זי (מאַפט צווישן די צייטונגען אויפן מיט, און געפינט אַ צעריסענע מאַפע). מיר האָבן דאָ אַ פּראָנט-ליגיע פון צוויי הונדערט יארד, מיר האָבן נאָרוואָס געקריגן אַהער אַ לואיס-האַרמאַט און אָט איז דער צווייטער, אין דער קליינער אונטערגאָ-בונג, דער וואַכמיסטער שיקט אַזעלכע, ווו נאָר אַ קרייזוועג איז פאַראַן.

א ס ב א ר ן : ווו שלאָפן דאָ די לייט?

ה א ר ד י : כיוויים נישט. דער סערוזשאַנט-מאַיאָר, ווייזט אויס, שלאַפט דאָרט (ווייזט אַן אויף לינקס). די דינערס און די סיגנאַליסטן שלאַפן דאָרט. צוויי אַפיצירן דאָ און דריי — דאָרט (ווייזט אויפן רעכטן זונעל). דאָס איז דער סך-הכל פון די פינף אַפיצירן.

א ס ב א ר ן : מיר האָבן ביו יעצט געהאַט בלוזי פיר, די נאַכט איז אָבער צוגעקומען אַ נייער. ער איז אָנגעקומען מיט דער טראַנספּאָרט-ליניע, ערשט מיט אַ טאָג אָדער צוויי צוריק. ה א ר ד י : כיגלויב, אז איר האָט מער נחת פון אייערע, ווי איך פון מיין לעצטן אַפיציר. באַלד די ערשטע נאַכט האָט אים אַ קויל אַדורכגעשאָסן און ער איז אַוועק אַהיים. איצט האָט ער געקריגן אַ פּאַסטן. ער האַלט לעקציעס פאַר יונגע אַפיצירן וועגן „לעבן אויפן פּראָנטי“.

א ס ב א ר ן : יאָ, עפעס שיקט מען היינט אַהער אַזעלכע משוננהדיקע יונגעלייטלעך. איך מיין, אז אונז איז בעסער — מיר קריגן דאָס יונגוואַרג גלייך פון שול. דאָס זענען די בעסטע סאָלדאַטן.

ה א ר ד י : ריכטיק. איך בין אויך ביי דערזעלבער מיינונג. א ס ב א ר ן : פינף בעטן, זאָגסטו? (ער באַטראַכט דאָס בעט.

וואָס ער זיצט אויף דעם) איז דאָס שוין דאָס בעסטע?

ה א ר ד י : אָ, ניין (ער ווייזט אויפן בעט אין רעכטן ווינקל). דאָס בעט איז מיינס. די בעטן אין דער צווייטער אַקאָפּע האָבן נישט געקריגן די אונטערטיילן, ליגסטו דאָרטן קוים איין, און פון בירדע זייטן הענגען דיר אַראָפּ די הענט און די פיס, אָבער צו-נידעריק טאָרסטו די פיס נישט אַראָפּלאָזן, — די שטשורעס וועלן דיר די שטיוול צעגרויזשען.

אָסבאָרן: האָט איר דאָ אַ סך שטורעס?
האַרדי: כיוואָלט געזאָגט — גראָב גענומען — אַז ערד
פון צוויי טיילן. אָבער פאַרשטייט זיך, אַז כיהאַב זיי נאָך נישט
אַלע געזען (ער הייבט אָן אַנצוטון די שקאַרפעטקע און אַרויפציען
דעם שטיוול). גוט, און מער ווילסטו שוין גאָרנישט וויסן?
אָסבאָרן: האָסט מיר נאָך גאָרנישט דערציילט.
האַרדי: אַדרבא, וואָס ווילסטו נאָך וויסן?
אָסבאָרן: יא, ווי האַלט עס מיטן טראַנשיי-מאַגאַזין?
האַרדי: סאַראַ זשוואַווערדיקער זקן דו ביסט עס. עמעצער
וואָלט געקאָנט מיינען, אַז דו ביסט שוין אַמאָל געווען אין דער
אַרמיי. (ער געפינט אַ צעריסן שטיקל צייטונג). אַט האָסטו: הונדערט
און פופצן פיקסן-קוילן... איך וואָלט זיי נישט באַנוצט, ווען כיוואָלט
געווען אויף דיין אָרט. זיי ברענגען אום דעם דייטש און האַלטן
אים אונטער אַ שטענדיקן אַנגריף. אַהוצדעם, זענען זיי בכלל פאַר-
זשאַווערט. דערנאָך גייען פינף הונדערט מילימעטערדיקע באַמבעס,
פיר און דרייסיק גומענע שטיוול...
אָסבאָרן: ס'הייסט זיבעצן פאַר...
האַרדי: אַ, ניין; פינף און צוואַנציק רעכטע און ניין
לינקע... נא, זע, דאָ איז אַלץ פאַראַן. (דערלאַנגט אַספּאַרנען די רשימה).
אָסבאָרן: האָסטו אונטערגעשריבן, ווען דו האָסט דאָס
איבערגענומען?
האַרדי: ניין, כירעכן, דער סערזשאַנט-מאַיאָר האָט דאָס
געטון. ס'איז אַלץ אין פולער אָרדנונג.
אָסבאָרן: כּיגלייב, סטענהאַפּ וואָלט דיך געוואָלט
זען, איידער דו גייסט אַוועק. ער האָט שטענדיק ליב צו רעדן מיט
זיין קאָמאַנדיר, ווען יענער איז פריי.
האַרדי: וואָס מאַכט ער טאַקע, דער טייערער יונגער
באָרז? טרינקט ער נאָך אַלץ ווי אַ פיש, פונקט ווי אַלעמאָל?
אָסבאָרן: פאַרוואָס זאָגסטו עס אַזוי?
האַרדי: זאָל זיין, כאַפט עס דער טייוולן ס'איז דאָך
גאַנץ נאַטירלעך אויסצופרעגן זיך וועגן סטענהאַפּן (ער רויסט איבער
און קוקט נייגיריק אויף אַספּאַרן) ווילער, אַרעמער אַלטיטשקערן
ס'איז דיר שוין געוויס גוט צוגעגעסן צו זיין אין דער קאָמאַנדע.
דער צווייטער נאָך אים, און דו ביסט דאָך אַזאַ שטילער, גיכטערער
אַלטינקער.

אָס ב אָרן: ער איז די גאַנצע צייט דער בעסטער קאָמאָנריר,
וואָס מיר האָבן אַמאָל געהאַט.

ה א ר ד י: אָ, כיווייס, ער איז אַ ווילער יונג, כיהאָב נאָך אָבער
קיינמאָל נישט געזען, אַ יונגערמאַן זאָל עס אַרײַננעמען אין זיך
אַזויפיל ווייסקי, ווי ער. ווייסקי דאָך, לעצטנס זענען מיר געווען אויף
אַפרו אין וואַלנס; איז ער געקומען צו אונז אויף אַוונטברויט און דער-
ביי אויסגעטרונקען אַ גאַנץ פלעשל אין אַ שעה מיט פערצן מינוט,
— מיר האָבן ריכטיק אויסגערעכנט.

אָס ב אָרן: כירעכן, אַז ס'האָט אַוודאי אַלעמען אַמוזירט,
און יעדער האָט אים באַגריסט און באַווונדערט זיין קונץ.
ה א ר ד י: ער האָט גאַרנישט פאַרלאַנגט, מוזאָל זיך אַזוי פריי-
זען מיט אים...

אָס ב אָרן: מעגלעך, אָבער יעדער איינער האָט געוויס גע-
האַלט, אַז דאָס איז אַ גרויסע זאַך (פּויוזע). נישט אמת?
ה א ר ד י: ריכטיק. קענסט נישט בלייבן גלייכגילטיק, נעמען
דעם הוט און זיך אַהיימגיין, נישט באַווונדערנדיק אַ גוטן ברודער,
וואָס קען אַזעלכעס באַווייזן.

אָס ב אָרן: ווען אַזאַ בחור ווי סטענהאַפּ פאַקומט דאָ אַ שם
פאַר אַ טרינקער, ווערט ער פאַרוואַנדלט אין אַ שטיק אויסטערליש-
קייט, כאַטש נעם און שטעל אים אַרויס פאַר אַ שיינדל. יעדער וועט
זיך לאָזן קאַסטן אַ גאַנצע פּלאַש ווייסקי, צוליב דער קרענקלעכער
נייגעריקייט צו זען אים טרינקען.

ה א ר ד י: ביסט גערעכט, אַזוי איז עס טאַקע. איר דאַרפט
אים דאָרט, למען השם, אַרײַנלייגן אין בעט אַרײַן, ווי נאָר ער קומט
אַהיים.

אָס ב אָרן: ס'דערמאָנט דיר גיכער אין צערייצטע בערן אָדער
אין אַ פּאָר הענער, וואָס שלאָגן זיך — דאָס זיצן און אַכטונג געבן
אויף אַ בחור, וואָס טרינקט אַזוי אָן אַ זינען.

ה א ר ד י: גייט עס צום טייוולן ס'איז גענוג נודע, אָן אַ שום
אינטערעס, צוזאַמענצולעבן זיך מיט אַזעלכע מענטשן. איך מיין,
אַז באַמת איז סטענהאַפּ זייער מאַדנע. ס'איז גאַנץ היימלעך צו זען
אַ חברה-מאַן טרינקען ווי ער טוט דאָס — גלאָז נאָך גלאָז. און נאָך
זיין לעצטן אָפּשירד גייט ער נאָכנישט אַזוי גיך אַהיים, נישט אמת?
אָס ב אָרן: געוויס.

ה א ר ד י: כירעכן, אַז ס'פאַלט אים גאַרנישט איין, אַז ער

קען אין אזא מצב באַגעגענען זיין טאטן (פוֹזיט). ווייסט, זיין פאָטער
איז אַ גלח אין אַ דאָרף?

אַסבאָרן: כווייס.

האַרדי: (לאַכנדיק) שטעל זיך פאָר, ווי סטענהאַפּ פאַר-
ברענגט זיין פרייע צייט אין זיין פאָטערס גלחישן גוט, זופנדיק
טיין — ס'זעט אויס אַביסל מאַדנע... דעם לעצטן אורלויב זיינעם
האַט ער פאַרבראַכט אין פאַרזי, ווייסט?

אַסבאָרן: יאָ.

האַרדי: איך וועט זיך מיט דיר, אז ער האָט דאָרט שוין
איינמאָל גוט אַ לעב געטון.

אַסבאָרן: ווייסט אפשר, ווי לאַנג ער איז שוין דאָ?

האַרדי: אָ, יאָ — אַ שיין שטיקל צייט.

אַסבאָרן: כמעט דריי יאָר. געקומען גלייך פון שול, דאָ-
מאָלסט איז ער אַלט געווען אַ יאָר אַכצן. די אַפטיילונג זיינע האָט
ער אָנגעפירט אַ יאָר צייט אין און אויסער דער פּאָזיציע, ער האָט
נאָך גאַנזישט געהאַט קיין רו. אַנדערע לייט קומען אָן און גייען באַלד
אַהיים פאַרווונדערטע אָדער קראַנקע, און דער יונגער סטענהאַפּ
שטעקט דאָ כסדר, חודש-איינ, חודש-אויס.

האַרדי: אָ, כיקען אים, ער איז אַ גוטער פּריילעכער חבר.
אַסבאָרן: כ'זע אים כסדר גאַנצע טעג ליגן אין אַקאַפּע-
פיבער און ביינאַכט — אויספירנדיק זיינע פליכטן.

האַרדי: אָ, כווייס; ראיז אַ ווילער יונג.

אַסבאָרן: ער איז אָבער אַריינגעטון פּיו איבערן קאַפּ אין
טרינקען, אז עס צעשרויפט אים ממש די נערוון און אַלע רופן אים
שיכור.

האַרדי: שיכור, זאָנסט? — אַן אמתער זויפערן וועגן זיינע
נערוון, ביסטו זייער גערעכט. זיי זענען אים תמיד אין אַ צעהיצטן
צושטאַנד. ביים לעצטן אָפרו אונזערן, ווען מיר האָבן געשפּילט אין
„ברידוש“, איז עפעס געשען — כיגעדענק שוין נישט, וואָס אַזוינס
איז עס געווען. ס'אָבער פאַרבליבן אין זכרון אַ נאַרישער קליינער פאַל:
פּלוצלינג האָט ער געטון אַ שפּונג און אַראָפּגעשלידערט אַלע גלעזער
פונם טישן ער האָט פשוט פאַרלוירן די קאָנטראָל איבער זיך, דערנאָך
איז ער ווי אַרויס פון די כלים, צוגעקומען און זיך צעשריגן...

אַסבאָרן: יאָ, כווייס עס.

האַרדי: האָסטו עס שוין געהערט?

אַסבאָרן: ער האָט עס מיר אַליין דערציילט.

ה א ר ר י : טאקע? מיר האָבן געפרוווט פארייבן דעם גאַנצן ענין. דאָס באַווייזט דייטלעך, אין וואָס פאַר אַ מצב ער געפינט זיך. (הייבט אויף און נעמט אויף זיך די זאַכן. פּוּיזע.) ווייסט, אָסבאַרן, דו מוזט איצט ווערן קאָמאַנדיר פון דער אָפּטיילונג.
אָ ס ב אָ ר ן : נאַרישקייטן!

ה א ר ר י : דו מוזט אומבאַדינגט, ס'איז פאַר אַלעמען בולט. איך ווייס, ער וואָלט באַדאַרפט דערווייטערט ווערן פונדאַנען. אָבער, צו אַלדע טייוול, מענטש, דו ביסט דאָך צוויי מאָל אזוי פיל עלטער פון אים און באַרעכן נאָר, וואָס פאַר אַ טייערער, בעל-שכלדיקער זקן דו ביסט.

אָ ס ב אָ ר ן : זיי נישט קיין אייזל, ער איז שוין דאָ געווען נאָך איידער איך בין אַהער צוגעשיקט געוואָרן. בלוז זיין דערפאַרונג אַליין גיט אים שוין צו אַזאַ השיבות, ווי אַ טויז מענטשן ווי איך.
ה א ר ר י : פונדעסטוועגן פאַרשטייסטו אזוי גוט ווי איך, אז דו מוזט זיין אין דער קאָמאַנדע.

אָ ס ב אָ ר ן : ס'איז קיינער נישטאָ, וואָס וואָלט אים געקאָנט עפעס פאַרוואַרפן אין זיין אַרבעט אַלס קאָמאַנדיר. ער וועט נאָך אַמאָל אָנפירן מיט אַ גאַנצן באַטאַליאָן, אויב...
ה א ר ר י : יאָ, אויב! (לאַכט).

אָ ס ב אָ ר ן : דו קענסט אים נישט אזוי ווי איך. איך האָב אים שטאַרק ליב, דעם חברה-מאַן. אין גיהנום אַריין וואָלט איך מיט אים גיין.

ה א ר ר י : אָ, דו אַלטער, זיסער, סענטימענטאַלער טייעריגן-קערן!

אָ ס ב אָ ר ן : קום, לאָמיר גיין אַביסל. ענדיק דיין אַרבעט און ווער אַביסל לעבעדיקער.

ה א ר ר י : אז ס'איז נישטאָ עפעס אַנדערש צו טון.

אָ ס אָ ר ן : ווי האַלטסטו מיט דיין נאָטיץ-ביכל?

ה א ר ר י : גאָט, וואָס פאַר אַ מייסטער דו ביסטן זייער גוט. אָט איז עס (ער געפינט אַן אַרומגעריסן ביכעלע צווישן די צייטונגען אויפן טיש). פאַרשריבן פונקט ביז היינטיקן טאָג. אָט איז מיין לעצ-טער אַריינשרייב; „פינף נאָכמיטאָג ביז אַכט נאָכמיטאָג. אַלץ איז רויק. דייטשער לופטפלייער געפלויגן איבער די טראַנשייען. געשאַסן אַ שטשור.“

אָ ס ב אָ ר ן : טאקע באמת?

הארדי: נין, דעם שטשור האָב איך געשאָסן, אייזל דו. נו, טרינק אויס די וויסקי, כיוויל פארפאקן מיין קווערטל. כיוועל דיר איבערלאָזן אַביסל אין פלאַש.

אַסבאָרן: אַ דאַנק (טרינקט אויס זיין וויסקי און דערלאַנגט הארדין דאָס קווערטל).

הארדי: (אַרײַנשטעקנדיק דאָס קווערטל אין פעקל) כײַן. אַסבאָרן: גײסטו נישט אָפּוואַרטן און באַזוכן סטענהאַפּן? הארדי: נין, כיוויל זיך נישט זען מיט אים. ער איז אַזוי רירעוודיק און גייט כסדר אַרום ביי די טראַנשייען. זיי מוזן איצט אוודאי זיין זייער בלאָטיק, און אויב ער וועט מיך נאָר פאַקן, וועט ער שוין אָפּרעדן גאַנצע שעהן. (ער נעמט דעם פאַק אויף די אַקסלען, הענגט אָן זיין גאַזמאַסקע, די שאַכטלען פון דער מאַפע, קאַמפּאס און לאַרנעטע, ביז ער זעט אויס ווי אַ רײזע־פּעדלער). (אַנמוענדיק) נוט, כײַחאַף, אַז דו וועסט דאָ האָבן גלענצנדיקע זעקס טעג, פאַרגעס נישט איבערצוטון זיך די בגדים, ווען זיי וועלן ווערן נאַס. אַסבאָרן: נין, פאַפּאַ.

הארדי: און פאַרגעס אויך נישט אָן גרויסן אָנגריף. אַסבאָרן: אָ, גאָט! נין, כײַטאָר עס נישט פאַרגעסן. כיוועל זיך עס פאַרצײכענען אין מיין מאַגביכל.

הארדי: (שוין אינגאַנצן אַנגעמון) פאַרטיקן זע איך עפעס אויס ווי אַ שטיקל סאָלדאַט?

אַסבאָרן: יאָ, כיוואָלט זיך זיכער דערשראָקן, ווען איך וואָלט געווען אַ דיטש און וואָלט דײַך פאַגעגנט, ווי דו קומסט אָן פון ערגעץ אַ ווינקל.

הארדי: יאָ, כײַבין אויך זיכער, אַז דו וואָלסט געכאַפט אַ ציטער.

אַסבאָרן: כיוואָלט אַזש נישט געקאַנט אַנטלויפן פון געלעכטער...

הארדי: נו, זיי נישט אַזוי נאַריש. (ער בויגט זיך איין צו פאַרויכערן אַ פאַפּיראַס בײַ אַ לײכט און קוקט אַראָפּ אויפן מיש). כײַבין אַ פאַרשלאָטענער. שטענדיק אַלץ ביים אייגענעם.

אַסבאָרן: וואָס איז?

הארדי: זעסט דאָס זשוקעלע? שוין פון טײַשעה אָן האַלט עס אין איין פלײען אַרום און אַרום דעם לײכט. אוודאי אַ מײל שוין אַדורכגעמאַכט.

אָסבאַרן: איך וואָלט דאָ נישט געוואָלט זיין, ווען איך וואָלט געווען אַ זשוקל.

האַרדי: איך אויך נישט. נו, מיטאַרף אַהיימגיין. האָסטו שוין געשפּילט אַמאָל אין געיעגן פון אָונט-זשוקלעך?

אָסבאַרן: נין.

האַרדי: און אינטערעסאַנטע שפּיל. מיר פלעגן אין דעם שפּילן יעדן אָונט.

אָסבאַרן: וואָסערע כללים זענען דאָ פאַראַן?

האַרדי: ס'איז אַזוי: יעדער איינער האָט אַ זשוקל — און לאָזט עס אָפּ אויף אַ גלייכער שורה. ביים וואָרט „גיי" טוסטו עס אַ שנעל אין אַ זייט און פירסט עס אַרום מיט אַ שוועבעלע איבערן טיש. די לעצטע נאַכט האָב איך דערביי געוונען צען פראַנק. ס'איז געווען און אויסגעצייכנטע שפּיל... וועסט קריגן טרינק-געלט.

אָסבאַרן: וואָס עפעס?

האַרדי: זאָנסטו מיר צו, אַז ס'וועט בלייבן צווישן אונז

בסוד?

אָסבאַרן: יאָ.

האַרדי: און אויב דו ווילסט באַקומען דעם בעסטן גאַנג פון אַזאַ זשוקל, טונק עס איין פריער אין וויסקי, — וועט עס לויפן, ווי דער טייול וואָלט עס געטראָגן.

אָסבאַרן: זייער פיין. כּיטאַנק דיר ביז גאָר.

האַרדי: גוט. כימוז גיין. בראַוואַן.

אָסבאַרן: בראַוואַן.

האַרדי: (גייט אַרום דורך די שמאַלע טרעפּלעך, צווינגענדיק

זיך ווייך און צופרידן):

„אינס און צוויי — מיט מאָוד און לוי;

דריי און פיר — צוויי מיידלעך מער..."

(די ווערטער ווערן פאַרוונקען אין דער נאַכט).

אָסבאַרן: (הויבט אויף פון דער פּאַדלאַגע זיין פּאַק און

לייגט אים אַוועק אויפן בעט פּוים טיש. בעת ער איז פאַרנומען, קומט

אַרום פון טונעל לינקס דער קיכער מיט אַ טישטוך אויפן האַנט און

אַ מעלער, אויף וועלכן ס'לייגט אַ האַלב לעבל ברויט).

מייסן: אַנטשולדיקט, הער. קען איך גרייטן צום אָונט-

ברויט?

אַסבאַרן: יאָ, אַדרבא (ער ראַמט אַראָפּ פון מיט די צייטונג גען און לייגט זיי אַנידער אויפן בעט).

מייסן: אַ דאַנק, הער (ער גרויט צום מיט).

אַסבאַרן: מיט וואָס ווילסטו אונז היינט מכבד זיין, מייסן?

מייסן: מיט זופּ, הער, מיט קאָטלעטן און אַנאַנאַסן.

אַסבאַרן: (מיט חשד) קאָטלעטן?

מייסן: יאָ, הער, יאָ, — קאָטלעטן.

אַסבאַרן: וואָס פאַר אַ קאָטלעטן?

מייסן: איר האָט מיך איצט געפאַקט, הער. כיוואָלט זיך

נישט געוואָלט צו-שטאַרק קאָמפּראַמיטירן, הער.

אַסבאַרן: אַ געוויינטלעכע פּאַרציע פּלייש?

מייסן: יאָ, הער, אַ געוויינטלעכע פּאַרציע פּלייש, נאָר

דאָך אַביסל אַנדערש. ס'שמעקט ווי לעבער, הער. אפילו נישט די

אייגענע גלאַטקייט, אָבער ס'האָט אינגאַנצן דעם אויסזען און פּיכט-

קייט פון לעבער (פאַרלאַזט די אַקאַפע).

אַסבאַרן: (זעצט זיך צום מיט און באַמראַכט די מאַפע. פון

איבער דער אַקאַפּע הערן זיך קולות. אַ שטרענגע שטים רופט אויס:

„דאַס איז די הויפּט-קוואַרטיר פון דער אַפּטילונג „צ“ — הער!“ אַ יונגל-

שער קול ענטפּערט: „אַ, אַ דאַנק.“ פּוּזע. דערנאָך ווידער די שטרענגע

שטים: „גויט בעסער אַראָפּ, הער!“ דאַס יונגלשע קול ענטפּערט: „יאָ,

גליד!“ — אַן אַפיציר קומט אַראָפּ פון די מרעפלעך, מאַפּנדיק אין דער

טונקלקייט און בלויבט שטיין אין ליכט-שניין. ער קוקט זיך ארום, אַביסל

צעטומלט. אַ גושטגעבויטער בהור, זעט אויס געזונט און בערך פון אַ יאָר

אַכצן. אַנגעטון און אַ גאַנץ-נייעם אונטער און פון אַ צווייטן לייטענאַנט).

אַסבאַרן: (קוקט ארויס פון דער מאַפע, פאַרווונדערט און

פאַרינטערעסירט צו זען דאָ אַ פרעמדן) העלל!

ראַלי: גוטן אָונט (באַמערקט אַסבאַרנס גרויע האָר און גייט

צו), הערן

אַסבאַרן: זענט איר דער נייער אַפיציר?

ראַלי: אַ, יאָ. כּיבין געווען אין באַטאַליאַן-הויפּטקוואַרטיר,

האָט מען מיך געהייסן זיך ווענדן אַהער.

אַסבאַרן: גוט. מיר האָבן אייך דערוואַרט. זעצט אייך.

ראַלי: אַ דאַנק (זעצט זיך, אַביסל זשענירט, קעגנאיבער

אַסבאַרן).

אַסבאַרן: כיוואָלט גערן אַראָפּגענומען אייער פּאַק.

ראַלי: אַ, גערעכט (רוקט אַראָפּ זיין פּאַק פון די אַקסלען).

אָסבאַרן: ווילט איר אפשר אַ טרונק?
 ראַליי: זייער גוט.
 אָסבאַרן: טרינקט איר נישט קיין וויסקי?
 ראַליי: אָ, יאָ, יאָ, אַ קליין ביסעלע, הער.
 אָסבאַרן: (גיסט אַרײַן אַ קליין ביסל וויסקי און גיט צו
 וואסער) די וויסקי נעמט אַרויס דעם גאַנצן געשמאַק פונם וואַסער...
 ראַליי: אזוי גאָר? (רויסט איבער און לאַכט נערוועז).
 אָסבאַרן: און דאָס וואַסער פירט איבער דעם געשמאַק
 פון וויסקי (דערלאנגט ראַלײַען די משקה). קומט איר יעצט נאָרוואָס
 פון ענגלאַנד?
 ראַליי: יאָ. ערשט מיט אַ וואָך צוריק אויסגעשטיגן פון
 שיף.

אָסבאַרן: אין בולאָן?
 ראַליי: יאָ. (פּוּזע, דערנאָך רײסט ער איבער בכוון דאָס
 טרינקען). דאָ זעט אויס צו זײַן זייער גוט, הער.
 אָסבאַרן: (טוט אַ טרונק) אַ ווײַל אַרט דאָ. (נעמט אַרויס
 אַ פּאַפּיראַסן־פּושקע) אַ פּאַפּיראַס אפּשר?
 ראַליי: אַ דאַנק.
 אָסבאַרן: (בוּיגט אָן אַ פּלאַש צו ראַלײַ, ער זאָל פּאַרויכערן
 בײַ דער ליכט אַ פּאַפּיראַס). זענט איר שוין געווען אַמאָל אויפן
 פּראָנט?
 ראַליי: אָ, נײַן. סוף זומער האָב איך ערשט פּאַרלאָזט
 די שול.
 אָסבאַרן: כּיגלױב, עס זעט אייך דאָ אויס אַביסל
 משוננהדיק.
 ראַליי: (לאַכנדיק) יאָ, אַביסל.
 אָסבאַרן: איך הייס אָסבאַרן. כּיבין דער צווייטער אין
 דער קאַמאַנדע־אַפּטיילונג, איר אַלײַן רופּט מיך אין קעגנוואַרט
 פון אַנדערע — „הער“.
 ראַליי: יאָ, כּיפּאַרשטיי. אַ דאַנק.
 אָסבאַרן: איר וועט נאָך באַמערקן, אז די איבעריקע
 אָפּיצירן רופן מיך „פּעטערל“.
 ראַליי: אזוי גאָר? (ער שמויכלט).
 אָסבאַרן: ווי הייסט איר?
 ראַליי: ראַליי.

אָסבאָרן: איך האָב געקאָנט אַמאָל אַ ראַליי. אַ לערער אין ראַגבי.

ראַליי: טאַקע? איז ער געוויס מיינער אַ קרוב, ווער ווייס, איך פאַרמאָג אַ היפש ביסל פעטערס און — נאָך אַזעלכע קרובים. אָסבאָרן: מיר האָבן זיך נאָרוואָס אַריינגעצויגן אין די דאָזיקע טראַנשייען. קאַפיטאַן סטענהאַפּ קאָמאַנדירט אונזער אָפּ-טיילונג.

ראַליי: (פּלוצלינג אויפגעהויטערט) וואָס פאַר אַ גליקלעכער צופאַל דאָס איז.

אָסבאָרן: וואָס עפעס? קענט איר אים דען? ראַליי: אָ, כיקען אים זייער גוטן מיר האָבן צוזאַמען גע-לערנט אין איין שול, די לעצטע יאָרן, פאַרשטייט זיך. איך בין נאָך געווען אַ קליינער יאָט, בעת ער איז שוין געווען איינער פון די גרויסע בהורים, ער איז מיט דריי יאָר עלטער פון מיר. (פּוויזע).

אָסבאָרן: (זעט אויס, ווי ער וואַלט וואַרטן, ראַליי זאל פאַר-זעצן, ענדלעך רופט ער זיך פּלוצלינג אָפּ) איצט איז ער ווייט אויף דער ליניע, וווּ ער זוכט אַביסל אָפּרו (ווידער פּוויזע). ער איז אַן אויסגעצייכנטער גוטער-ברודער.

ראַליי: טאַקע אמת? ער איז געווען אַ שפּרינגער פון „ראַדזשער“ אין בערפאָרד, און שטענדיק האָט ער פאַרכאַפט דאָס טירל פריער פון אַלע עלף שפּילער, אַ פּריילעכער, גוטער שפּילערן. אָסבאָרן: האָט איר געשפּילט אַמאָל אין ראַדזשער און קריקעט?

ראַליי: אָ, יאָ. פאַרשטייט זיך, אַז כּיבין נישט געווען אין זעלבן קלאַס, ווי דענים, הערט, איך מיין, אַז כּיוועל אים דאָ מוזן רופן קאַפיטאַן סטענהאַפּ, ניין?

אָסבאָרן: בלוז „סטענהאַפּ“.

ראַליי: כּיפאַרשטיי, אַ דאַנק.

אָסבאָרן: צי האָט איר עפעס אויסצייכנונגען?

ראַליי: יאָ, כּיהאָב געקריגן, אָבער בלוז פאַר ראַדזשער, נישט פאַר קריקעט.

אָסבאָרן: ראַדזשער און קריקעט זענען גאַנץ אַנדערש, ווי אונזערע שפּילן דאָ.

ראַליי: (לאַכנדיק) נו, יאָ, פאַרשטייט זיך, אַז זיי זענען אַנדערש.

אָסבאַרן: ווען מיר געפינען זיך הינטער דער פּאָזיציע, שפילן מיר דאָ אין סאַקער.

ר אַ ל י י: גאַנץ פיין.

אָסבאַרן: (פּאַרטראַכט) אַזוי, זענט איר, הייסט עס, געווען אין איין שול מיט סטענהאַפּן (פּוויזע) אינטערעסאַנט, צי ער וועט אייך דערקענען. כּיגלויב, אַז איר זענט שוין אין די דריי יאָר אַ שפּאַר ביסל אונטערגעוואַקסן.

אָסבאַרן: אַ, כּירעכן, ער וועט מיך דערקענען (ער רויסט איבער און זעט ווייטער פאַר שווער, אומגעשיקט). איר פאַרשטייט, ס'איז נישט בלויז דאָס, וואָס מיר זענען געווען אין איין שול; אונזערע פּאַטערס זענען זיך געווען גאַנץ נאָענטע פּריינט, און יום-טוב-צייט פלעגט דענים שטענדיק קומען צו אונז, און מיר פלעגן צוזאַמען פאַרברענגען. פאַרשטייט זיך, אַז אין שול האָבן מיר זיך נישט אַזוי אָפט געזען, נאָר בלויז אין די ימים-טובים פלעגן מיר זיין שטאַרק אויפגעטראָגן צוזאַמען.

אָסבאַרן: ער איז זייער אַ גוטער קאַמאַנדיר.

ר אַ ל י י: יאָ, כּימיין אויך אַזוי. לעצטנס, ווען ער איז גע-ווען אויף אורלויב, איז ער אַראָפּגעקומען צו אונז אין שול. ער האָט דאָן נאָרוואָס געקריגן זיין מיליטערישן קרייז און געוואָרן קאַ-פיטאַן. ער האָט דאָר אויסגעזען פּרעכטיק. דאָס האָט מיך פשוט איבערראַשט און אַרויסגעבראַכט פון די כלים...

אָסבאַרן: אַזוי שטאַרק?

ר אַ ל י י: יאָ, אַזוי שטאַרק, אַז איך בין אַזש געקומען אַהער, איך האָב שרעקלעך גענאַרט אַנצוקומען אין דעניסעס פּולק. כּיהאָב גערעכנט, אפּשר וועט זיך מאַכן אַ גליקלעכער צופאַל און כּיוועל אַנקומען כאַטש אין זעלבן באַטאַליאַן.

אָסבאַרן: ס'איז טאַקע אַ זעלטנהייט פונקט צו טרעפן אין דער אייגענער אָפּטיילונג.

ר אַ ל י י: כּיוויים, ס'יאַ ווונדערלעכער, גליקלעכער צופאַל. ווען איך בין געווען אין שטאַב, האָב איך אויפגעטון אַ גרויסע זאַך. איר ווייסט אפּשר, מיינער אַ פעטער איז דאָרט אין שטאַב... ער באַשטימט דאָרט די אָפיצירן פאַר די באַזונדערע פּולק...

אָסבאַרן: גענעראַל דאַלי?

ר אַ ל י י: יאָ, בין איך געקומען צו אים בסוד און געפּרעגט אים, צי וואָלט ער מיך נישט געקאַנט אָפּשיקן אין דאָזיקן באַטאַ-ליאַן. ער האָט מיך גוטמוטיק אונטערגעקלאַפט דעם קין און מיך

געפרעגט, צי כינעס זיך אונטער, כיזאל דאָרט ווערן באַהאַנדלט ווי יעדער איינער...

אַסבאַרן: אזוי גאָר?

ראַליי: ...און באַלד אויפצומאַרנגס האָב איך מיך דער-ווסט, אז איך בין טאַקע צוגעטיילט געוואָרן צו דעם באַטאַליאָן. אַסבאַרן: באַמת אַן אויסערנעוויינטלעכער צוזאַמענטרעה

פון אומשטענדן.

ראַליי: און ווען ביזן געקומען אין דער באַטאַליאָן-הויפט-קוואַרטיר, און דער קאָלאָנעל האָט מיך אָפּגעשיקט צו דער אָפּ-טיילונג „צײַ, האָב איך זיך שטאַרק דערפרייט און פשוט געפילט זיך גליקלעך. כירעכן, אז דענים וועט זיין שטאַרק איבעראַשט צו זען מיך דאָ. אַגב, האָב איך מיט זיך עפעס אַ ידיעה פאַר אים.

אַסבאַרן: פונם קאָלאָנעל?

ראַליי: ניין, פון מיין שוועסטער.

אַסבאַרן: פון אייער שוועסטער?

ראַליי: יאָ. איר וויסט, דענים פלעגט זיך שטענדיק אָפּ-שטעלן ביי אונז און מיין שוועסטער, נאַטירלעך... (ער קווענקלט זיך) נו, אפשר איז עס נישט נויטיק...

אַסבאַרן: אַלרייט, כּיהאַב ווירקלעך גאַרנישט געווסט, אז סטענהאַפּ...

ראַליי: ניין... זיי זענען נישט... אָפיציעל פאַרהייראַט...

אַסבאַרן: ניין?

ראַליי: זי וועט שטאַרק צופרידן זיין, וואָס איך בין צו-זאַמען מיט אים. כּיוועל איר איצט קענען אַרויסשרייבן און דער-צייילן אַלץ וועגן אים. ער רעדט נישט קיין סך אין זיינע בריוו. קען מען דאָ אָפּט שרייבן?

אַסבאַרן: אָ, יאָ. דאָ נעמט מען צונויף די בריוו יעדן טאָג

(פּויע).

ראַליי: ווי מיינט איר, וועט דענים זיך אָנשטויסן, וואָס עס האָט מיך געצווונגען צו קומען אין זיין אָפּטיילונג? איך האָב דערפון נאָך קיינמאָל נישט געטראַכט. כּיבין געווען אזוי איבעראַשט.

אַסבאַרן: פאַרשטייט זיך, אז ניין, ער וועט נישט וויסן (פּויע). זאָגט נאָר, איז שוין... איז שוין לאַנג, זינט איר האָט אים געזען?

ראַליי: באַלד וועל איך זיך דערמאָנען. דאָס איז געווען

פאַראַיאָרן זומער... יאָ, שוין כּמעט אַ יאָר.

אָס ב אָרן: איר דארפט זיך נישט ריכטן, דאָללי, צו טרעפן אים אזא רויקן, ווי שטענדיק.

ד א ל י י פ א ר ו ו אָס ע פ ע ס ?

אָס ב אָרן: איר דארפט וויסן, אז ער איז שוין דאָ אַ לאַנגע צייט — און דאָס ווירקט אויף אַ מענטש גיכער שלעכט, ווי גוט.

ד א ל י י: (פארטראַכט) יאָ, פארשטייט זיך. כירעבן אויך אזוי.

אָס ב אָרן: איר וועט זיכער אויסגעפינען, אז ער... אז ער פארמאָגט אַ היציקן כאַראַקטער.

ד א ל י י: (לאַכנדיק) אַ, איך קען גוט דעם אַלטן דעניסעס כאַראַקטערן כיגערענק איינמאָל אין שול, ווי ער האָט געפאַקט אין קאפינעט עטלעכע חברה-לייט מיט אַ פלאַש וויסקי. גאָט מיינערן וואָס דעמאָלט האָט זיך אָפגעטון. מיהאָט די גאַנצע שטוב איבער-געקערט. ער האָט יעדן איינציקן מכבד געווען מיט אַ טויז קלעפ פון אַ קריקעט-שטעקן.

אָס ב אָרן: (לאַכט).

ד א ל י י: ער איז דעמאָלט געווען. שטאַרק אויפגעבראַכט אויף דער גאַנצער חברה, וואָס זיי האָבן זיך אַזוינס דעלויבט דאָרט, ווו ער דארף האַלטן אָרדנונג. ער איז אויך געווען אַ געוואַלטיקער קעגנער פון רויכערן — און נאָך אַזעלכע זאַכן.

אָס ב אָרן: איר מוזט געדענקען, אז ער פירט אָן מיט אונזער אָפטיילונג שוין פון אַ לענגערער צייט און האָט שוין דאָ אַדורכגעמאַכט אַלערליי ביטערע צייטן. דאָס איז — דאָס איז אַ גרויסע גבורה פון אַ מענטשן.

ד א ל י י: יאָ, יאָ, געוויס.

אָס ב אָרן: אויב איר וועט באַמערקן ביי אים עפעס אַ שינוי, זאָלט איר וויסן, אז דאָס איז בלויז פון שווערער אָנגעשטרענגטקייט...

ד א ל י י: אַ, יאָ.

אָס ב אָרן: (כאַפט זיך אויף און רעדט שנעל) איצט, לאַמיר זען. מיר האָבן דאָ פינף בעטן — פאַר יעדן איינע. צוויי דאָ און דריי אין יענער אַקאַפּע. כיהאָב נאָר מוראַ, איר וועט דארפן וואַרטן, ביז די איבעריקע וועלן קומען און אויסקלייבן זיך געלעגערס.

ד א ל י י: גערעכט.

אָס ב אָרן: האָט איר באַקומען אַ קאָלדרע?

ד א ל י י: יאָ, זי ליגט אין מיין פאַק (הויבט זיך אויף צו נע-

מען אים).

אָס באַרן: ווארט בעסער מיטן אויפפאקן, ביז איר וועט שוין וויסן, ווו איר וועט שלאָפן.

ראַליי: ריכטיק (זעצט זיך צוריק אַנידער).

אָס באַרן: אויף דער פּאָזיציע טוען מיר זיך קיינמאָל נישט אויס, איר קענט אפילו אויסטון יעצט די שטיוול און ביי-טאָג נאָכאַמאָל גלייכער אָבער — שטענדיק צו זיין אָנגעטון און גרייט.

ראַליי: כּיפּאַרשטיי, אַ דאַנק.

אָס באַרן: ווייזט אויס, אַז צו דריי שעה וועט יעדער פון אונז האָבן דינסט און נאָכדעם זעקס שעה פריי. אויף דער וואַך גייען מיר אַלע פעסט און מונטער. אזוי סיי באַגינען, סיי פאַרנאַכט. ראַליי: נו, יאָ.

אָס באַרן: כּיגלייב, אַז די ערשטע צייט וועט אייך סטענ-האַפּ שיקן אויף דינסט צוזאַמען מיט איינעם פון אונז — ביז איר וועט זיך צוגעוויינען דערצו. (פּויעז).

ראַליי: (דרייט זיך אויס און קוקט נייגעריק אויף די טרעפּ-לעד, וואָס פירן אין דער נאַכט אַריין) זענען מיר דאָ אויף דער פּאָזיציע? אָס באַרן: ניי, דאָ איז די שוץ-ליניע. די אמתע פּאָזיציע איז ווייט פונדאָנען אַ פּופּציק יאָרד.

ראַליי: ווי שרעקלעך רויק דאָ איזן

אָס באַרן: דאָ איז אָפט אזוי שטיל, ווי איצט.

ראַליי: און איך האָב געקלערט, אַז דאָ מוז שטענדיק זיין אַ שרעקלעכער גערויש.

אָס באַרן: ס'רוב מענטשן מיינען אזוי (פּויעז).

ראַליי: כּיהאָב נאָך קיינמאָל נישט געקענט אַזאַ שטיל-קייט, ווי דאָ אין די טראַנשייען. צייטנווייז הערט מען בלויז אַ ביקסן-שיסעריי, ווי אויפן שלאַכטפּעלד ביי ביסלי און אַ פאַרדומפּע-נעם אָפּקלאַנג פונדערווייט.

אָס באַרן: דאָס זענען די האַרמאַטן צו צפון צו — צום וויפּער-וועג. אַהין גייען שטענדיק די האַרמאַטן. ס'איז קיינמאָל נישט אזוי שטיל, ווי דאָסמאָל. (פּויעז). כּימין, אַז דאָ קומט אייך אַלץ אויס אזוי מאַדנע.

ראַליי: נישט דאָס האָב איך געטראַכט. כּיהאָב געמיינט, אַז די רויקייט בלויז זעט דאָ אויס אזוי משונהדיק.

אָס באַרן: אַ הונדערט יאָרד פונדאָנען זיצן זיך די דייטשן

אין זייערע אַקאַפּעס און טראַכטן אויך אַוודאַי. ווי שטיל און רויק
עס איין.

ר א ל י י : זענען זיי טאַקע אזוי נאַענט, ווי איר זאָגט?

אַ ס ב אָ ר ן : אַן ערד פון הונדערט יאָר.

ר א ל י י : ס'זעט עפעס אויס אוממעגלעך. ס'מאַכט דעם
איינדרוק, אַז מיר — אַז מיר אַלע דערוואַרטן עפעס אַ וויכטיקע
זאַך.

אַ ס ב אָ ר ן : בכלל, דערוואַרטן מיר טאַקע איצט אַ וויכ-
טיקע זאַך. דאָ, אַז ס'געשעט עפעס, קומט עס שנעל. און דערנאָך,
דערנאָך וואַרט מען ווידער אויף עפעס נייעס.

ר א ל י י : כיוואָלט זיך קיינמאָל נישט געריכט, אַז דאָ זאָל
אזוי זיין.

אַ ס ב אָ ר ן : איר האָט אַוודאַי געמיינט, אַז דאָ האַלט מען
זיך כסדר אין איין שלאָגן.

ר א ל י י : (לאַכנדיק) יאָ, אזוי האָב איך טאַקע געמיינט.

אַ ס ב אָ ר ן : (פּיסקעט די לולקע אַ קורצע ווילע שטיל) צי
זענט איר געקומען אַהער דורך די טראַנשייען, צי דורך די בערג-
לעך אויבן?

ר א ל י י : דורך די טראַנשייען. זיי זענען זייער אינטערע-
סאַנט: דרייען זיך און שלענגלען זיך גאַנצע מיילן אזוי, איבערן
גאַנצן שלאַכטפּעלד.

אַ ס ב אָ ר ן : דאָס אָרט רופט זיך לאַנסערס אַ ל י י ע .

ר א ל י י : טאַקע? אַ זייער משונהדיקן וועג מאַכן זיי אַדורך,
די טראַנשייען. צום אָנהויב אין אַ חרובדיק דערפֿל, עטלעכע
טרעפּלעך אַראָפּ-צו, אין אַ קעלער אַרײַן; דערנאָך גלייך אונטערן
הויז און דורך אַ שטיקל גאָרטן; שפעטער אונטער דער גאָרטן-
וואַנט און ווייטער לענגאויס אַ רואינירטן ריזיקן פּאַבריק-פּלאַץ
און אזוי כסדר, מיילן און מיילן פון פּליינען, מיט יענע גרינע פּלעמ-
לעך, וואָס שאַקלען זיך און פּלאַטערן פּאַר זיך, אויף און אָפּ און
אַלץ אזוי לענגאויס דעם גאַנצן פּראָגט, ווי ווייט דאָס אויג קען נאָר
דערקוקן.

אַ ס ב אָ ר ן : דאָס זענען די ווער-פּלעמלעך. ביידע זייטן
זייטן באַשיסן זיי איבער „קיינעם לאַנד“, צו באַשיצן זיך פון מאַ-
ראַדערן און פרעמדע פּאַטרוילן.

ר א ל י י : איך האָב טאַקע געהערט, אַז מ'באַשיסט די פּלעמ-

לעך, איך וואלט זיך נישט געגלויבט צו טרעפן זיי אזוי פיל אין זען זיי אויף אזא ווייטן שטח.

אַסבאָרן: כיוויים. (פיפקעט די לולקע) דאָ איז אלץ עפעס אזוי ראָמאנטיש...

ראַליי: (הוציק) יאָ, איך טראכט אויך דאָס זעלבע.
אַסבאָרן: איר מוזט שטענדיק טראכטן וועגן דעם, ווי אזוי עס איז טאקע, באטראכט דאָס אלץ ווי ראָמאנטיק, דאָ קומט עס צונויף.

(ס'קומט ארויף מייסן מיט עטלעכע מיטאג-כלים.)
מייסן: קומט דער קאפיטאן באַלד אָן, הער? די זופ

איז היים.
אַסבאָרן: ער דאַרף דאָ באַלד זיין. (שטעלט פאַר) דאָס

איז מיסטער ראַליי — מייסן.

מייסן: גוטן אָונט, הער.

ראַליי: גוטן אָונט.

מייסן: (צו אַסבאָרן) כיהאָב פאַר אייך אַן אומאָנגענעמע

איבעראַשונג, הער.

אַסבאָרן: וואָס איז געשען?

מייסן: איר ווייסט וועגן די צינערנע אַנאַנאַסן-פּושקעס,

וואָס איך האָב באַקומען, הער?

אַסבאָרן: נו וואָס?

מייסן: סיטוט מיר זייער לייך, הער, צו זאָגן אייך, אז

דאָס זענען גאָר מאַרעלן.

אַסבאָרן: אַך, גרויסער הימלן ס'אָודאי פאַרטוישט

געוואָרן.

מייסן: כיהאָב אויסדריקלעך געזאָגט אין קאַנטין:

„אַנאַנאַסן-פּושקעס“.

אַסבאָרן: איז נישט געווען אויף די פּושקעס קיין שום

עטיקעט?

מייסן: ניין, הער. איך האָב געוויזן דאָרט די מענטשן און

געפרעגט זיך, צי דאָס זענען זיכער אַנאַנאַסן-פּושקעס.

אַסבאָרן: נו, האָט מען אָודאי געזאָגט, אז דאָס זענען

אַנאַנאַסן?

מייסן: יאָ, הער. דער פאַרקויפער האָט מיר געזאָגט: „ווי

קען דען דער לעמפערט בייטן זיינע פלעקן?“

אָס ב אָרן: וואָס פאַר אַ שייכות האָבן דאָ לעמפערטן מיט די אַנאַנאַסן?

מייסן: דאָס האָב איך טאַקע אַליין אויך געטראכט, הער. אַרבעט, גיט מיר צו פאַרשטיין, הער, וואָס דאָס איז. עפעס שטעקט דאָ דערין. און דערצו נאָך ווייס איך, אַז דער קאַפיטאַן קען נישט אַנקוקן אַפילו קיין מאַרעלן. ער האָט מיר געהאַט געזאָגט, אַז נאָכ-אַמאַל, אויב איך וועל אים ברענגען מאַרעלן, וועט ער מיר דעם קאַפּ אַראַפּדרייען.

אָס ב אָרן: האָסטו נישט נאָך עפעס צו עסן?

מייסן: פאַראַן נאָך בלאַנקמאַנזשע (*), וואָס איך האָב צו-געגרייט, הער. אָבער ס'איז נאָך דערווייל נישט פאַרקילט.

אָס ב אָרן: נו, גענוג, נישט כראַי דערפון צו רעדן. ווייז אַהער די מאַרעלן, וועט מען זיי פאַרזוכן.

מייסן: כּיחאַב אייך נאָר געוואַלט דאָס פריער זאָגן, הער, דער קאַפיטאַן זאָל מיך שפעטער נישט אויסמוסרן.

אָס ב אָרן: אַלרייט, מייסן. (פון דרויסן הערן זיך קולות) ווייזט אויס, דער קאַפיטאַן גייט שוין.

מייסן: (שנעל אַפּ) כּיגיי אַנגיסן אין די טעלערס דעם זופּ, הער.

(די קולות דערנענטערן זיך. צוויי געשמאַלטן פּאַוויזן זיך איבער דער טראַנשווי און מאַפּן דעם וועג אַראַפּ, אויף די טרעפלעך. די ערשטע געשמאַלט איז הויך און דין, די צווייטע — נידעריק און דיק. די הויכע פיגור איז קאַפיטאַן סטענהאַפּ, צופוסנס פון די טרעפלעך גלויבט ער זיך אויס, ציט אַראַפּ זיין פאַק און לייגט אים אַנידער אויף דער פּאַדלאַגע. דערנאָך נעמט ער אַראַפּ דעם העלם און וואַרפט אים אַוועק אויפן בעמ, רעכטס. נישט געקוקט אויף די פיל שטערנדלעך, וואָס ווייזן זיין הויכן ראַנג, זעט ער אויס נישט מער ווי אַ יונגל. הויך, מאַגער, אָבער ברויט־פּלייזיק. די טונקעלע האַר זיינע זענען זאַרגעוודיק פאַר-קעמט. זיין אַוניפּאַרם, הגם שוין אלט, אַפּגעטראַגן און פול מיט כּלחמ־ישפורן, ליגט אויף אים זייער גוט און איז זאַרגעפּלטיק געטראַגן. ער זעט אויס גוט, אָבער גיכער איז עס מער פון זיינע

(* בלאַנקמאַנזשע — אַ מין דעסערט פון פאַרקילטע פּרוכט־זאַפט. איבערזעצער.

צוציענדיקע אינטערעסאנטע פנים-שטריכן, ווי פונם געזונטן אויסזען ביי ראלוי. נישט געקוקט אויף דער פארברוינטקייט זיינער פון חדשים-לאנגן פארברענגען אויפן פרויען פעלד, מערקט זיך פונדעסטוועגן אַ בלויכקייט אונטער דער הויט און מונקעלע שאַטנס אונטער די אויגן. זיין נידערוקער און דיקער באַגלויטער, — דער צווייטער לייטענאַנט טראַטער — איז פון די מיטעלע יאָרן און זעט אויס גאַנץ פשוט. דער פנים — רויט, פעט און קיין לעבדיק. זעט אויס, אז פאר דער צייט פון זיין מלחמה-דינסט איז ער געוואָרן פולער און וואַגיקער, ווייל זיין מונדיר איז שוין שטאַרק צעשעדיקט און צעשלאַצט ביי די עקן און בויס וועסט. ער טראַגט אַ באזונדערן פאַק, וואָס געהער צום אַפיציר, וואָס איז געבליבן אויף דער וואַך ביי דער פאַזיציע.

סטענהאַפּ: (אראָפּגעמענדיק דעם פאַק, די גאַזמאַסקע און דעם פאַס) איז האַרדי שוין אַוועק?

אַסבאַרן: יאָ, ערשט פאַר עטלעכע מינוט.

סטענהאַפּ: זייער גוט פאַר אים, וואָס ער האָט דאָס גע-טון. כּיהאַב מיט אים געהאַט צו רעדן אַ פאַר ווערטער, איר האָט נאָך קיינמאַל נישט געזען, וואָס פאַר אַ שרעקלעכע אומאַרדנונג די חברה לאָזט איבער אין די טראַנשייען. די אַקאַפּעס שטינקען, ווי קלאָזעט-גריבער, ווי פאַרזשאַווערטע באַמבעס, פייכטע ביקסן-קוילן... ס'איז אויסגעצייכנט שמוציק, וווּ זענען די דינער?

אַסבאַרן: אין דער צווייטער אַקאַפּע.

סטענהאַפּ: (אַריינשרויענדיק אין מיינס אַקאַפּע) אַהער, מייסן!

מייסן: (פון יענער זייט) כּיגיי, הערן באַלד ברענג איך די זוף, הער.

סטענהאַפּ: (נעמט אַרויס אַ פאַפיראַט פון פושקע און פאַרוי-כערט) נעמט דער טייוול די גאַנצע זוף ברענג בעסער אַביסל וויסקין

אַסבאַרן: אַט איז אַ נייער אַפיציר, סטענהאַפּ, נאָרוואָס אַנגעקומען.

סטענהאַפּ: אַ, ליידער. (דרייט זיך אויס און ווארפט אַ בליק אין מונקעלן ווינקל, וווּ ראלוי שטייט און שמויכלט אומגעשוקט) כּיזע אייך גאַרנישט אין אַזאַ נעבעכדיקער ליכטיקייט (גייט צו האַרט צו ראלוי. שטיל).

ראַלי: העלאָ, סטענהאַפּן

(סטענהאָפּ קוקט שטייף און דערשטוינט אויף ראַלוי. ראַלוי מאַכט אַ טריט פאַרויס, האַלב אויפהויבנדיק זיין האנט, דערנאָך לאַזט ער זי אַראָפּ אין אַ זייט).

סטענהאָפּ: (מיט אַ נידעריקער שטימ) ווי ביסטו אהער געקומען?

ראַלוי: מ'האָט מיך געהייסן זיך ווענדן אין אייער אָפּ-טיילונג, סטענהאָפּ.

סטענהאָפּ: יאָ, כ'פאַרשטיי, אָן אמתער צופאַל.

ראַלוי: (מיט אַ נערוועזן געלעכטער) יאָ.

(אויף אַ מינוט איז שטיל. די שטילקייט ווערט אַבער איבערגעריסן דורך אַסבאַרן, וואָס רופט זיך אָן מיט אַ טרוקענעם קול).

אַסבאַרן: ווייסט, סטענהאָפּ, ס'איז געשען אַ שרעקלעכער פאַל, מיר האָבן געמיינט, אז מ'וועט קריגן אַ פאַר פּושקעס אַנאַ-גאַסן, ווייזט זיך גאָר אַרויס, אז דאָס זענען מאָרעלן.

טראָטער: אַך, הלוואַי קריג איך שטענדיק מאָרעלן איך קען נישט פאַרטראָגן קיין אַנאַגאַסן. די צו-שטאַרקע רייפקייט זייערע איז פאַר מיר שערלעך.

ראַלוי: כ'בין שטאַרק צופרידן, וואָס איך בין אָנגעקומען אין אייער אָפּטיילונג, סטענהאָפּ.

סטענהאָפּ: ווען ביסטו אהער געקומען?

ראַלוי: נאָרוואָס.

אַסבאַרן: ער איז אָנגעקומען מיטן טראַנספּאָרט, ווען איר זענט דאָ נישט געווען.

סטענהאָפּ: כ'פאַרשטיי.

מייסן: (ברענגט אַרײַן אַ פּלאַש וויסקי, אַ קווערטל און צוויי טעלער זופּ. ער טראָגט זיי אזוי אומזיכער, אז אַסבאַרן מוז אים צוהעלפּן אַוועקשטעלן די טעלער אויפן טיש).

סטענהאָפּ: (מיט אַ פּלוצלינג-געצווונגענער מונטערקייט) נו, גיכער, פעטערלן קום, זעץ זיך דאָ (ווייזט אים אויפן קעסטל, רעכטס פון טיש. צו ראַלוי) דו זיץ בעסער דאָרט, ראַלוי.

ראַלוי: גוט.

טראָטער: (נעמט אַרויס פון זיין מונדיר-קעשענע אַ פאַר פענסנע, טוט זיי אָן און קוקט נייגעריק אויף ראַלוי) זענט איר ראַלוי? ראַלוי יאָ (פּויעזע).

טראָטער: איך הייס טראָטער.

ראַלוי: טאַקע? (פּויעזע).

טראָטער: וואָס מאַכט איר?
 ראַליי: אַ דאַנק. אַלץ אין אָרדנונג.
 טראָטער: זענט איר שוין דאָ אַמאָל געווען?
 ראַליי: ניין.

טראָטער: כימין, איר מוזט זיך דאָ פילן אַביסל
 אומהיימלעך.

ראַליי: יאָ, אַביסל.

טראָטער: (קריגנדיק אַ קעסטל צו זעצן זיך) ס'מאַכט נישט
 אויס. איר וועט זיך גיך צוגעוויינען דערצו. צייט אַ שעה וועט
 איר זיך דאָ פילן היימיש, ווי איר וואָלט שוין דאָ געווען אַ יאָר.
 (ער לייגט אַוועק דאָס קעסטל אויף אַ זייט און זעצט זיך. ס'איז אַבער
 צו-גידעריק פארן טיש; שטעלט ער עס אויף — איז עס צוריהויך. —
 ער פרובירט אומלייגן עס אויף אַ צווייטער זייט, איז ווידער צו-גידעריק.
 ביז ער פאלט ענדלעך אויף דער המצאה צו מאַכן זיך אַ באַקוועם זיצארט
 אויף זיין פעקל, וואָס ליגט אין אַ זייט פונם קעסטל.)

מייסן: (קומט אָן מיט נאָך צוויי טעלער זופ).

אַסבאָרן: וואָס פאַר אַ זופ איז דאָס, מייסן?

מייסן: ס'איז אַ געלער זופ, הער.

אַסבאָרן: ס'האָט טאַקע אַזאַ שטאַרק געלן קאָליר.

טראָטער: (זופט הילמיק) ס'פעלט פעפער. ברענג אַביסל
 פעפער, מייסן.

מייסן: (באַומרויקט) ס'טוט מיר זייער לייך, הער. ווען
 מ'האָט דאָס שפייז-קעסטל פאַרפאַקט, האָט מען דעם פעפער גאָר
 אינגאַנצן פאַרגעסן, הער.

טראָטער: (ווארפט אַוועק דעם לעפל אין טעלער מיט אַ הילד)
 אַך, צום טייוול דאָס גאַנצע עסן!

אַסבאָרן: ס'מוז שוין זיין פעפערן ס'האָט קיין שום טעם
 נישט.

טראָטער: שוין זאָל זיין פעפער אין זופן

סטענהאָפּ: (רויק) פאַרוואָס האָט מען עפעס דעם פעפער

נישט אַריינגעלייגט, מייסן?

מייסן: ס'איז... אינגאַנצן פון זינען אַרויס, הער.

סטענהאָפּ: פאַרוואָס עפעס?

מייסן: (נעבעכדיק) יאָ, הער, כ'האָב עס איבערגעלאָזט

פאַר...

סטענהאָפּ: טאָ ראַט איך דיר, קיינמאָל נישט איבערצו-

לאָזן דעם פעפער פאר עמעצן אנדערש, אויב דו ווילסט נאָר נישט ווערן אַרויסגעוואָרפן פונדאָנען צוריק אין ראָטע אַרײַן (ווייזט אים אויף דער לבנה-באלויכמענער טראַנשווײ).

מײַסן: סיטוט מיר... סיטוט מיר זייער לײד, הער. סטענהאַפּ: שיק איינעם פון די סיגנאַליסטן נאָך פעפער. מײַסן: גלײך, הער. (ער אײלמ צום טונעל-אַרײַנגאַנג און רופט) בערט, מירופט דײך

(ס'באווייזט זיך אַ סאַלדאט מיט אַ ביקס אַנגעהאַנגען אויפן אַקסל. ער שטויט שטויף אויף „אַכטונג“). סטענהאַפּ: ווייסט, וווּ ס'איז די הויפטקוואַרטיר פון דער אָפטיילונג, „אַי“?

סאַלדאט: יאָ, הער. סטענהאַפּ: טאָ גיי אַהין תיכף, גיב איבער מייע גרוסן דעם קאַפיטאַן וויללים און פרעג אים, צי ער וואָלט מיר געקאָנט לײען אַפּיסל פעפער.

סאַלדאט: זייער גוט, הער (דרייט זיך אויס געשיקט און גייט ארויס דורך די טרעפּלעך).

מײַסן: (פארהאַלט אים אויף אַ רגע און זאָגט אים פאַרטרױן-לעך) אַ מעסטל פעפער, זאָלסטו זאָגן.

אַסבאָרן: פעפער מוז זײן! טראַטער: נאָך אַלעמען, מײן אײך, אַז די מלחמה איז גענוג שלעכט אויך מיט פעפער (טוט אַ רוישיקן זופ), אָבער אַ מלחמה נאָך אַז פעפער, — דאָס איז שוין טאַקע גאַרנישט אויסצוהאַלטן!

אַסבאָרן: ווי זעט עס עפעס אויס אין דרויסן? טראַטער: שטיל, ווי אין אַ חורבה, ס'הערט זיך אָבער אַן עקלדיקער גערויש, וואָס טראַגט זיך אויף צפון.

אַסבאָרן: ס'אָודאי פון וויפער, כירעכן, אַז דאָרט קומט עפעס פאָר. ס'וואָלט זײן כדאי עפעס מער געוואָר צו ווערן דערפון.

טראַטער: אײך וואָלט אויך וועלן וויסן. אָבער שאַ, מײן ווייב לײענט יעדן פרימאָרגן די צײטונגען, וועט זי מיר אָודאי אַרויסשרײבן וועגן אַלץ...

אַסבאָרן: האַרדי זאָגט, אַז דאָ איז נעכטן געווען לעבע-דיק. דריי גרויסע מינעס זעגען אַרײַן גלײך אין טראַנשוײ.

טראַטער: יאָ, כ'האַב אויך געהערט. און זיי האָבן אויס-געלעכערט גרויסע גריבער, מיר זאָלן זיך אין זיי אַרײַנלײגן (מײסן קומט אַן מיט קאַמלעטן אויף עמאַלירטע טעלערס). וואָס איז דאָס?

מייסן: פלייש, הער.
 טראטער: כיוויים, אז פלייש, אבער וואסערע?
 מייסן: קאטלעטן, הער.
 טראטער: קאטלעטן, זאגסטו? שטענדיק איז ביי דיר,
 מייסן, נאך קאטלעטן און קאטלעטן.
 מייסן: יא, הער, דאס איז א קאטלעט.
 טראטער: גוט, אבער סילאזט זיך עפעס נישט שניידן.
 מייסן: טאקע באמת נישט, הער?
 טראטער: ניין, כישפאס.
 מייסן: איז גוט, הער (אפ).

אסבאָרן: (שטודירנדיק די מאפע) אָט דאָ איז אָנגעצייכנט
 אַ חורבה, פונקט אויפן פראָנט פון דאָנען אין „קיינעמס לאַנדי“;
 סירופט זיך „ביוועלס-פארם“.

טראַטער: (צו סטענהאַפּ) דאָס איז עס טאָקע, שפּרינגער,
 וואָס מיר האָבן געזען אזוי אַרויסשטאַרצן. כּיהאַב גאָרנישט געקאָנט
 פאַרשטיין, וואָס דאָס איז אזוינס.

סטענהאַפּ: גיי בעסער אַרויס און באַקוק עס היינטיקע
 נאַכט.

טראַטער: כּיהאַב אָבער מוראַ, אַ שמוציקער דייטש זאָל
 נישט פון דאָרט אַרויסשפּרינגען און אַ געשריי טון: „האַך —
 דער קאַזיערן“ פּוי, כּיהאַב פּיינט די חורבות אין „קיינעמס לאַנדי“.
 אָסבאָרן: לויט דער מאַפע, איז פון דאָנען ביז „קיינעמס
 לאַנדי“ נישט מער, ווי אַ זעכציק יאָר, און לינקס, אָנהויבנדיק פון
 דער דאָזיקער אונטערגראָבונג, איז עס בלויז אַ פּופּציק.

טראַטער: (קוקט נייגעריק אויף סטענהאַפּן, וואָס עסט זיין
 מאַלצייט מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאַפּ) פּריילעכער אַפּיסל, שפּרינגער,
 זעסט דאָך אויס אזוי פאַרחושכט.

סטענהאַפּ: כּיפּין מיר.

אָסבאָרן: כּיוואָלט זיך גערן צוגעלייגט כאַפּן אַ דרימל
 נאָכן עסן.

סטענהאַפּ: איך האָב נאָך אַרבעט פאַר שלאָפּן.

אָסבאָרן: איך האָב נאָך אַ סך צו פאַרשרייבן און צו זען
 זיך מיטן סערושאַנט-מאַיאָר, דאָס איז אַלץ.

סטענהאַפּ: אַלרייט, פעטערל, כּיוועל נאָכזען. (קערט זיך
 אום צו ראליי דאָס ערשמע מאַל) טראַטער גייט אויף דינסט נאָכן
 אַוונטברויט; גיי מיט אים מיט, וועסטו זיך אויסלערנען.

ר א ל י י : גוט.

ט ר א ט ע ר : זעסט, שפרינגער, סישוין באַלד אַכט. אפשר
וואָלטן מיר צוגעוואַרט נאָך אַ האַלבע שעה?
ס ט ע נ ה א פ : ניין. כיהאָב געוואַנט היבערטן, אז פונקט אַכט
וועט ער פריי ווערן. ווילסטו איבערנעמען די וואַך פון עלף ביז
צוויי, פעטערלעך?

אָ ס ב אָ ר ן : זאָל זיין.

ס ט ע נ ה א פ : וועט היבערט האָבן נאָכאַמאָל דינסט פון צוויי
ביז פיר, און דאַמאָלסט וועל איך גיין שוין ביזן סוף, ס'הייסט ביז
זעקס אזויגער.

ט ר א ט ע ר : זייער גוט, חברהן אין זעקס טעג אַרום האָבן
מיר ווידער ס'אייגענע, זעקס אַזעלכע צעצויגענע אייביקע טעג. (ער
חשבונט עפעס אויפן טיש) צוזאַמען מאַכט עס אויס הונדערט פיר
און פערציק שעה; אַכט טויזנט זעקס הונדערט און פערציק מינוט.
ס'גאַרנישט אזוי שלעכט, צוואַנציק מינוט פון זיי האָבן מיר שוין
אַדורכגעמאַכט... איר וויסט, ס'איז מיר איינגעפאַלן אַ ווילער גע-
דאַנקן כיוועל אָנצייכענען אויף אַ שטיקל פאַפיר הונדערט פיר און
פערציק רעדעלעך, און יעדע שעה וועל איך פאַרשטרייכן איין רע-
דעלע. אזוי וועט די צייט אַוועק אויסגעצייכנט.

ס ט ע נ ה א פ : שוין פינף מינוט צו אַכט. גיי בעסער און נעם
איבער היבערטן, וועסטו אַ זייגער עלף צוריקקומען און אויסמעקן
דריי רעדעלעך...

ט ר א ט ע ר : כיהאָב נאָך אָבער נישט געקריגן מיינע מאָרעלן!
ס ט ע נ ה א פ : מיר וועלן דיינע מאָרעלן האַלטן פאַר דיר,
ביז דו וועסט צוריקקומען.

ט ר א ט ע ר : כיהאָב קיינמאָל נישט געקענט אַזאַ מיאוסע
זאָך ווי מלחמה, וואָס דרייט איבער דעם גאַנצן סדר פונם עסן. שטענ-
דיק קומט מיר אויס צו גיין אויף דינסט אינמיטן עסן.

ס ט ע נ ה א פ : דאָס איז דערפאַר, וואָס דו האַלטסט שטענדיק
אין איין עסן.

ט ר א ט ע ר : נו, זאָל זיין ווי ס'ווילט זיך, לאָמיר נעמען אַביסל
קאַווע. היי, מייסן, קאַווען.

מייסן : גלייך, הער.

ט ר א ט ע ר : (אויפֿשטעלנדיק זיך) גוט, כ'טו זיך אָן. קומט-
מיט, ראָליי.

ר א ל י י : (הויבט זיך אויף שנעל) כ'גיין...

טראָט ער: טוט אָן דעם פּאַס מיטן רעוואָלווער-שיידל, דעם רעוואָלווער מוזט איר האָבן צו שיסן שטשורעס, יאָ, פּאַרגעסט נישט אייער גאז-מאַסקע, קומט אַהער, כיוועל אייך ווייזן. (ער העלפט אים צו) איר דאַרפט זי טראָגן צוגעדריקט אונטערן קין, ווי אַ סע-וועטקע.

ראָליי: יאָ, כיוויים, מיהאַט עס מיר שוין נאָך אינעדרהיים געוויזן.

טראָט ער: איצט דעם העלם, פּאַרטיק, קיין שטעקן דאַרפט איר נישט, דאָס קומט צונויז בלויז, ווען מידאַרף גיך לויפן.

ראָליי: צו וואָס דאַרף מען עפעס לויפן?
טראָט ער: אָ, גאָט, דאָ לויפט מען גאָר אָפּט. ווען איר זעט אַנקומען אַ קויל — דאָס איז אַ גרויסער אַקאַפּע-שראַפּנעל, באַלד פונם מינעוואַרפער — ווי זי קומט אָן גלייך פון די דייטשע טראַנשייען, שניידט אַדורך די לופט און באַלד אַראָפּ, אַראָפּ, אַראָפּ, — דאַמאָלסט מוזט איר זיך שנעל אַריענטירן, כאַפן די פּיס און אַנטלויפן, ווי פאַר אַ שטינקעכץ.

מייסן: (קומט אַריין מיט צוויי טעפּעלעך קאַווע) קאַווע, הער? טראָט ער: אַ דאַנק (נעמט אַ טעפּעלע און טרינקט שטוייענדיק).

ראָליי: (נעמט דאָס צווייטע) אַ דאַנק.
טראָט ער: פּאַרגעס נישט איבערצולאָזן מיינע מאָרעלן, מייסן. לייגט זיי אַריין אין אַ באַזונדערן טעלער און האַלט זיי דאָרט (ווייזט אַן אויף מייסנס אַקאַפּע).

מייסן: זייער גוט, הער.
טראָט ער: נאָר געדענק, נעם זיי נישט אַריין אַהער, ווייל דו וועסט נישט זיכער זיין מיט זיי.
מייסן: ניין, הער.

טראָט ער: (צו טענהאַפּן) דאַכט זיך, אַז די „ביי-אַפּטיי-לונג געפינט זיך אויף רעכטס פון אונז, נישט אמת, שפּרינגער? סטענהאַפּ: יאָ, דאָס איז אינמיטן פונם פּופּציק-יאַרדריקן אומבאַשיצטן פּלאַץ. דאַרפסט דאָרט אַ סך פּאַטרוולירן.

טראָט ער: נו, יאָ, געוויס, הער.
סטענהאַפּ: זאָלסט דאָרט גוט אַכטונג געבן. דער לואיס-האַרמאַט איז לינקס, באַמערק גוט, וווּ די שלאַכט קומט פּאַר.
טראָט ער: געוויס, געוויס, הער. דאַרפסטו מיך נישט, ביזאָל אַרוויסגיין און אַ קוק טון אויף דער בליקנדיקער חורבן?
סטענהאַפּ: כיוועל נאָך זען.

טראַט ער: כישמעל זיך גאַרנישט פאַר, ווי כיוועל דאָרט קענען אַרומקריכן אויפן בויד נאָכן קאָטלעט. (צו ראַליי) גוט, קום מיט, בחור מיינער, לאָמיר גיין און באַקוקן אַביסל די מלחמה (די צוויי גייען אַרויס דורך די טרעפּלעך, איבערלאַזנדיק אליין סטענהאַפּן און אַספּאַרנען).

מייסן: (באווייזט זיך ביים אַריווינגאנג פון זיין אַקאַפּע) ווילט איר די מאַרעלן, הער?

סטענהאַפּ: ניין, אַ דאַנק.

מייסן: און איר, מיסטער אַספּאַרן?

אַספּאַרן: אויך ניין, אַ דאַנק.

מייסן: כיהאַב גרויס עגמת-נפש, וואָס זיי זענען מאַרעלן, הער. איך האָב עס שוין דערקלערט דעם מיסטער אַספּאַרן.

סטענהאַפּ: (אַפּגעהאַקט) ס'איז אַלרייט, מייסן, אַ דאַנק. נישט געוואָרנט.

מייסן: זייער גוט, הער (גיט אַרויס).

אַספּאַרן: (נעבן דעם רעכטן בעט) ווילסטו זיך אפשר דאָ

צולייגן שלאָפּן? דאָס איז געווען האַרדיס בעט.

סטענהאַפּ: ניין, שלאָף דו דאָרט. איך וואָלט בעסער גע- שלאָפּן דאָ ביים טיש, ביזאָל קענען צו דער צייט אויפשטיין און אַרבעטן, נישט צו שטערן דיך.

אַספּאַרן: דאָס איז אָבער אַ בעסער בעט.

סטענהאַפּ: ניין, נעם דו עס בעסער. אין דיין עלטער

דאַרפסטו שוין האָבן אַביסל באַקוועמלעכקייט, פעטערל.

אַספּאַרן: כיוואָלט זייער וועלן, זאָלסט זיך צולייגן און

זיך אַביסל איבערשלאָפּן.

סטענהאַפּ: שלאָפּן? כיקען נישט שלאָפּן (ער נעמט אַ

קווערטל וויסקי, געמוישט מיט וואַסער).

(בוו דער טראַנשווי באווייזט זיך אַ מענטש און גייט אַראָפּ דורך די

טרעפּלעך. קליין, מאַגער און שוואַך-געבויט, אין די פריע צוואַנציקער

יאָרן, מיט אַ פאַר קליינע וואַנסעלעך און אַ בלאַס פנים.)

סטענהאַפּ: (קוקט שאַרף אָן דעם ניי-אַנגעקומענעם) וואָס

הערט זיך, היבערט?

היבערט: אַלץ איז רויק, נאָר עפעס האָט זיך אָפּגעריסן

ערגעץ און טראַגט זיך אויף לינקס פון אונזער טראַנשווי. און

אויף רעכטס פאַלן כסדר גראַנאַטן.

סטענהאָפּ: כ'פארשטיי, מייסן האָט פאר דיר אָונט-ברויט.

היבערט: (רױבט זיך לױכט דעם שמערן) ווער ווייס, סטענהאָפּ, צי כיוועל היינט קענען עפעס עסן. אלץ די פארשאלטענע נערוון-קראַנקייט, ס'זעט אויס צו זיין דאָ אינעווייניק אין אויג, און דער מוראדיקער ווייטיק ווערט נאָך ערגער פון טאָג צו טאָג. סטענהאָפּ: אַביסל הייסע זופ און אַ גוטער האַרטער קאָטלעט וועט אלץ אויסהיילן.

היבערט: כ'האָב מורא, דער ווייטיק וועט מיר דעם גאַנצן אַפּעטיט אַוועקנעמען. ס'קערענט מיך גענוג, וואָס איך דאַרף דער-פון רעדן, סטענהאָפּ. כ'האָב נאָר געמיינט, איר וועט זיך ווונדערן, פאַרוואָס איך עס נישט.

סטענהאָפּ: פונדעסטוועגן, פרוביר עסן און פאַרגעס וועגן דעם אַלעם.

היבערט: (מיט אַ דראַפּע געלעכטערל) כ'וואָלט אַליין וועלן, ס'נייט אָבער נישט.

סטענהאָפּ: שטאַרק זיך.

היבערט: כ'רעכנן צוצולייגן זיך אַפרוען אַביסל, אפשר וועל איך אַנטשלאָפּן ווערן.

סטענהאָפּ: אַלרײַט, גיי, לייג זיך. דיין אָרט איז אין יענער אָקאָפּע, אָט דאָרט. דאָ האָסטו דיין פּאַק (ער הױבט אויף דעם פּאַק, וואָס טראַטער האָט מיטגעבראַכט). אויף דינסט גייסטו ווידער צוויי אַ זייגער, פונקט פיר וועל איך דיך איבערנעמען. כ'וועל אָנ-זאָגן מייסן, ער זאָל דיך וועקן.

היבערט: (שוואַך) אָ, גוט, אַ דאַנק, סטענהאָפּ. בראַוואָ!

סטענהאָפּ: בראַוואָ! (ער קוקט נאָך היבערטן, ביז ער פאַר-שווינדט דורכן טונעל אין דער פינסטערניש).

היבערט: (קערט זיך אום) קען איך קריגן אַ לױכט?

סטענהאָפּ: (נעמט אַראָפּ איינס פון מיש) דאָ האָסטו.

היבערט: כ'דאַנק. (אַפּ. שמול).

סטענהאָפּ: (צו אַספּאַרן) אַ קליינער וואָרעם, וויל זיך אַרויסדרייען אַהיים.

אַספּאַרן: (אַנפילנדיק די לולקע) שווער צו דערקענען, צי איז ער טאַקע באמת אזוי שלעכט. ער זעט אויס אינגאַנצן צעבראַכן, זוי אויס מענטש.

סטענהאָפּ: אַן אמתער שלאַק, נישט מער. ער וואָלט גע-

קאנט עסן, ווען ער זאל נאך וועלן. ער פייניקט זיך בכיוון מיט הונגער. א ביטער קליינער חזירן די נערוון-קראנקייט זיינע איז אן אויסגעצייכנט פאָרטל. איך פארשטיי זיך אויף אזעלכע זאכן. אָ ס ב אָ רן : קענסט אָבער גאָרנישט העלפן מיט דיין ערגערן זיך. איך מיין, אז ער איז שוין גוט אויסגעפרוווט אין די זאכן. ס ט ע נ ה אָ פ : ווי לאַנג איז ער דאָ אינגאנצן? כירעכן, אז ערשט דריי חדשים, און איצט האַלט ער שוין זיין אַרבעט פאַר אָפגעטון. ריהאָט זיכער באַשלאָסן אַהיימצוגיין און פאַרברענגען ביזן סוף מלחמה אין אַ באַקוועמען נערוון-שפיטאַל. גאַנץ גוט, ער האָט אָבער אַ טעות, כיקען אים לאָזן גיין, אָבער נישט מער. אָ ס ב אָ רן : כּיפּאַרשטיי נישט, ווי אזוי קענסטו שטערן אַ קאַלענע, וואָס האַלט ביי קראַנק ווערן.

ס ט ע נ ה אָ פ : איידער ער וועט עס טון, וועל איך נאָך פריער זיך אַדורכערדן מיטן דאָקטאָר. ער מיינט אַוודאי, אז סיוועט זיך אים איינגעבן אַהיימצוגיין נאָך פאַרן גרויסן אָנגריף. מיר וועלן טאַקע זען. פון מיינע מענטשן ווערט קיינער נישט קראַנק פאַרן אָנגריף. אלע צוזאַמען טיילן זיי זיך מיטן גורל.

אָ ס ב אָ רן : ווייסט, ראַליי זעט אויס צו זיין אַ ווילער בחור. ס ט ע נ ה אָ פ : (קוקט אַן שטויף אַספּאַרנען, איידער ער ענטפערט אים) יאָ.

אָ ס ב אָ רן : אַ שיינער יונג. צוזאַמען מיט דיר אין איין שול, נישט אמת?

ס ט ע נ ה אָ פ : האָט ער עס דיר שוין דערציילט? אָ ס ב אָ רן : יאָ. ער האָט עס טאַקע דערמאָנט. ס'איז געווען גאַנץ נאַטירלעך, ער זאל עס מיר דערציילן, בעת ער האָט געוויסט, אז דו ביסט אין דער קאַמאַנדע. (סטענהאַפּ ציט זיך אויס ביים מיש מיטן רוקן צו דער וואנט. אַספּאַרן, זיצנדיק אויפן בעט, רעכטס, פאַרוי-כערט זיין לולקע און פילט אַן די לופט מיט גאַנצע וואַלקנס רויך) ער איז שטאַרק צופרידן, וואָס ער איז אָנגעקומען אין דיין אָפּ-טיילונג. (סטענהאַפּ ענטפערט נישט. ער נעמט אַ בלויפּעדער און הויבט אַן פאַטשקען אויף דער צווייטער זייט פון אַ זשורנאַל) ער האַלט אין איין טראַכטן וועגן דיר.

ס ט ע נ ה אָ פ : (כאַפט אַ שנעלן בליק אויף אַספּאַרן און לאַכט) יאָ, איך בין זיין העלד.

אָ ס ב אָ רן : ס'איז גאַנץ נאַטירלעך.
ס ט ע נ ה אָ פ : פאַרוואָס מיינסטו אזוי?

אָס בּאַרן: בכלל האָבן זיך קליינע שול-ינגלעך זייערע העלדן.

סטענהאַפּ: יאָ, שול-קינדער זענען אזוי.
אָס בּאַרן: אָפּטמאָל געדויערט עס אזוי לאַנג, כל-זמן...
סטענהאַפּ: ...כל-זמן דער העלד איז אַ העלד.
אָס בּאַרן: אָפּט אָבער געדויערט עס אַ גאַנץ לעבן.
סטענהאַפּ: ווער ווייס... וויפל מיליטער-באַטאַליאָנען זענען פאַראַן אין פראַנקרײך?

אָס בּאַרן: וואָס עפעס פּלוצלינג?
סטענהאַפּ: לאַמיר זאָגן, פּופּציק די וויזיעס. דאָס הייסט אַ הונדערט און פּופּציק בריגאַדעס — פיר הונדערט און פּופּציק באַטאַליאָנען. מאַכט עס אויס טויזנט אַכט הונדערט אָפּטיילונגען (ער הויבט אויף די אויגן פון זיינע השבונות אויף דער זשורנאַל-הילע און קוקט אַן אַספּאַריען). הייסט עס, פעטערל, אַז אין פראַנקרײך זענען פאַראַן טויזנט אַכט הונדערט מיליטער-אָפּטיילונגען. ראַליי האָט דאָך געקאָנט צוגעשיקט ווערן צו איינער פון זיי, צום סוף, גאָט מיינערן — איז ער גאָר געקומען צו מיר.

אָס בּאַרן: דאַרפסט דערמיט זיין צופרידן. ראיז אַ ווילער כּחור. כּיהאָב אים ליב.

סטענהאַפּ: כּיהאָב געוואָס, אַז דו וועסט אים ליב קריגן, אַ פּערזענלעכקייט, נישט אַמת? (נעמט ארויס פון בוזעס-קעשענע אַ צעריסענעם לעדערנעם טאַש און דערלאנגט אַספּאַריען אַ קליינע פּאַטאַ-גראַפיע) האָב איך דיר עס שוין געוויזן אַמאָל?
אָס בּאַרן: (באַטראַכטנדיק די פּאַטאַגראַפיע) גיין. (פויע).
ראַליי שוועסטער, ניי?

סטענהאַפּ: פון וואַנען ווייסטו דאָס?
אָס בּאַרן: שטאַרק ענלעך צו ראַליי.
סטענהאַפּ: ווייזט אויס אזוי.
אָס בּאַרן: (פאַרשון אין בילד) זיאַז זייער אַ שוין מיידל.
סטענהאַפּ: פאַקטיש ווייזט אַ בילד נישט קיין סך, בלוז אַ פנים. (שטיל. סטענהאַפּ פאַרויכערט אַ פּאַפּיראַס.)
אָס בּאַרן: (גיט צוריק די פּאַטאַגראַפיע) ביסט אַ גליקלעכער יונג.

סטענהאַפּ: (לויגט אַריין דאָס בילד צוריק אין טאַש) דעם אַמת געזאָגט, ווייס איך נישט, צו וואָס איך האַלט דאָס.
אָס בּאַרן: פאַרוואָס? איז זי דען נישט... כּימיין...

סטענהאָפּ: וואָס מיינסטו?

אַסבאַרן: נו, יאָ, בימיין, אז זי ווארט אויף דיר, ניין?

סטענהאָפּ: יאָ, זי ווארט אויף מיר — און זי ווייסט

נישט... זי מיינט, אז איך בין אַ ווונדערבארער יונג, וואָס פירט
אַן מיט אַן אָפטיילונג. (דערנעמערט זיך צו אַסבאַרנען און ווייזט
אים אויף די טרעפלעך, וואָס פירן צו דער פּאַזיציע) זי ווייסט נישט,
אז ווען איך גיי אַרויס דורך די טרעפלעך אויפן פּראָנט, נישט אָנ-
טרינקענדיק זיך פריער מיט וויסקי, וואָלט איך משוגע געוואָרן פון
שרעק. (פּויעט).

אַסבאַרן: (מאַכט אַ באוועגונג צו רעדן) טו אַ קוק, אַל-
טימשקער, כּיהאָב עס שוין לאַנג אין זינען געהאַט דיר צו זאָגן,
ס'וואָלט אָבער אויסגעזען אפשר צו גראָב און העזערדיק. דו פּאַר-
ברענגסט שוין דאָ לענגער, ווי ווער עס איז אין באַטאַליאָן. שוין
צייט, זאָלסט אַוועק אַביסל רוען. ס'קומט דיר. האָסט עס שוין
פאַרדינט.

סטענהאָפּ: דו ווילסט מיר איינרעדן, אז איך בין קראַנק,
ווי יענער קליינער וואָרעם דאָרט מיט די נערוון אין אויגן? (ער
לאַכט און טוט אַ טרונק).

אַסבאַרן: ניין, נישט דאָס. דער קאָלאָנעל וואָלט דיך שוין
לאַנג אָפגעשיקט אויף אָפּרו, אָבער...

סטענהאָפּ: וואָס אָבער?

אַסבאַרן: אָבער ער קען זיך אָן דיר נישט באַגיין.

סטענהאָפּ: (לאַכט) אָ, נאַרישקייטן!

אַסבאַרן: ער האָט עס מיר געזאָגט.

סטענהאָפּ: ער מיינט אַווראי, איך בין אין אזאַ מצב,

אז איך נויטיק זיך אין רו, נישט אמת?

אַסבאַרן: ניין. ער פאַרשטייט אָבער, אז עס קומט דיר.

סטענהאָפּ: אַלרייט, פעטערל, איצט וועל איך עס אונטער-

שטיצן. ס'זאָל שוין לענגער נישט געדויערן. מיין חלק גליק האָב

איך שוין דאָ געהאַט, מער נאָך וויפּל ס'קומט מיר. זינט איך בין

אָהערגעקומען, איז שוין קיין איינער נישטאָ, וואָס זאָל דאָ האַבן

געבליבן... אָבער ס'איז נאָך ערגער פאַר יענעם בחור — טויונט

מאָל ערגער ווי די גאַנצע וועלט — וואָס ער איז געקומען צו מיר.

כּיהאָב זיך עס געקאָנט פאַרשפּאַרן.

אַסבאַרן: דו קוקסט אויף אַלץ צו שוואַרץ.

סטענהאָפּ: כּיהאָב דאָך עס דיר נאָרוואָס געזאָגט. דער

יונג איז א פארערער פון העלדן. איך בין מיט דריי יאָר עלטער פון אים, דו ווייסט דאָך, וואָס עס באַטייט אין שול, איך בין גע-ווען אַ שפּרינגער פון ראַדושער און נאָך אַנדערע אַזעלכע שפּילן. פאַר אונז דאָ איז עס נישט אַזוי וויכטיק, דאָס האָט אָבער אַ סך צו זאָגן אין שול פאַר אַ יאָט פון אַ יאָר פּערצן. כאַפּט עס דער רוח, פּעטערל, דו ביסט דאָך אַ לערער, דאַרפסטו דאָך וויסן. אַס באַרן: איך האָב דיר שוין געזאָגט, וואָס איך טראַכט וועגן העלדן-פאַרערונג.

סטענהאַפּ: ראַלייט פּאָטער האָט געקאָנט מיין פּאָטער. האָט מען מיך אָנגעזאָגט צו האָבן אַן אויג אויף דעם קליינעם יאָטל. מיר איז עס זייער געפּעלן, אַכטונג צו געבן אויף אים. איך האָב אים אויפּגעקראָם געמאַכט אויף פאַרשיידענע זאַכן. זיין פּאַמיליע האָט מיך געבעטן צו בלייבן ביי זיי אויף אַ זומער. דעמאָלט האָב איך זיך געטראָפּן מיט זיין שוועסטער... אַס באַרן: יאָ?

סטענהאַפּ: אין אָנהויב האָב איך וועגן איר געטראַכט, דאָס איז געווען פּונקט פאַר מיין ערשטן אָנקומען אַהער. דעמאָלט האָב איך זיך פּאַרגעשטעלט, אַז זי איז זייער אַ וויכטיק מיידל. ס'עפעס מאַדנע, ווי דו שטעלסט זיך פּלוצלינג פאַר עפעס אַ זאָך, אומגעריכט. איך האָב טאַקע באַמת געבעטן גאָט איבערצולעבן די מלחמה און צוגרייטן זיך צו זיין פּאַסיק פאַר איר.

אַס באַרן: האָסט זיך זייער שיין אויסגעטראַבעט: אי אַ מי-ליטערישן קרייז געקריגן, אי די קאָמאַנדע פון דער מיליטער-אַפּטיילונג.

סטענהאַפּ: (נעמט נאָך אַביסל וויסקי) באַלד אין אָנהויב איז עס געגאַנגען אַלרייט ווען איך בין געקומען אַהיים אויף אור-לויב, נאָך זעקס חדשים, איז עס געווען זייער אָנגענעם און פּריילעך צו האָבן דאָס געפיל, אַז איך האָב עפעס געטון פאַר איר פאַרגע-ניגן... (נעמט אַ שלוק וויסקי) דאָס איז געווען נאָך מיין צוריקקומען אַהער, בעת יענער שרעקלעכער געשעעניש ביי ווימי רידזש. כּיהאָב דעמאָלט געוויסט, אַז כּיוועל פּשוט משוגע ווערן, אויב כּיוועל נישט גובר זיין די שטערונגען. כּיהאָב נישט געקאָנט פאַרטראָגן, זייענ-דיק די גאַנצע צייט ביים פּולן פּאַוווסטזיין. האָסטו שוין אַמאָל איבערגעלעבט אַזעלכעס, פּעטערל?

אַס באַרן: יאָ, גאַנץ אָפט.

סטענהאַפּ: צוויי וועגן זענען געווען פאַר מיר גובר צו

זיין די אלע מניעות, איינער — קומען מיט אן אויסרויך, אז איך בין קראנק און אהיימגיין; דער צווייטער — איז געווען דער דאָ-זיקער (הויבט אויף דאָס קווערשל וויסקי). וועלכן וואָלסטו אויסגע-קליבן, פעטערל?

אַ ס ב אָ ר ן : כּיּהאָב נאָך נישט אזוי פיל אַדורכגעמאַכט אין לעבן ווי דו. כּיּהאָב נאָך קיין ידועה נישט אין די זאַכן.
ס ט ע נ ה אָ פּ : איך האָב דאָס אַלץ גוט אַדורכגעטראַכט. סײַ אז באַמט אַ צעקראַכנקייט אַהיימצוגיין, ווען דו ביסט נישט ווירקלעך קראַנק, נישט אמת?

אַ ס ב אָ ר ן : כּיּמיין אויך אזוי.
ס ט ע נ ה אָ פּ : אויב אזוי, איז גוט. (הויבט אויף זיין קווערשל צו אַספּאַרן) בראַוואַן לאַנג לעבן זאָלן די מענטשן, וואָס גייען אַהיים מיט נערוון-קראַנקייט. (לאַזט אראַפּ דאָס קווערשל) בעת מיין לעצטן אורלויב בין איך נישט געווען אין דערהיים. כּיּהאָב נישט געקענט פּוועלן ביי זיך צו טרעפן זיך מיט איר, אפשר וואָלט זי זיך פאַרגעשטעלט...

אַ ס ב אָ ר ן : דערפאַר, ווען די מלחמה וועט זיך ענדיקן און די אלע מניעות וועלן אוועק, וועסטו ווידער זיין פעיק אַלץ אויס-צופירן, ווי שטענדיק.

ס ט ע נ ה אָ פּ : דערויף האָב איך די גאַנצע צייט געהאַפּט. כּיּוואָלט אוועק אויף חדשים גאַנצע, לעבן אויפן פרייען פעלד, צו-גרייטן זיך צום ווייטערדיקן לעבן און ערשט דערנאָך צוריקקומען צו איר.

אַ ס ב אָ ר ן : אזוי קענסטו דאָך טאַקע טון.
ס ט ע נ ה אָ פּ : יא, כּיּקען... ווען ראַליי זאָלן האַבן אַנגעקו-מען אין איינער פון יענע טויזנט אַכט הונדערט אַפּטיילונגען...
אַ ס ב אָ ר ן : כּיּפאַרשטיי נישט, פאַרוואָס זאָלסטו אזוי טראַכטן.

ס ט ע נ ה אָ פּ : אַך, אום גאָטס ווילן, זיי נישט אזא פאַר-שאַלטענער טיפּשן דו ווייסטן דו ווייסט גאַנץ גוט, אז ער וועט איר שרייבן און דערציילן, אז אַ גאַנצען טאַג טראַגט פון מיר די וויסקי.

אַ ס ב אָ ר ן : פאַרוואָס זאָל ער עס טון? ער איז דאָך נישט קיין...

ס ט ע נ ה אָ פּ : דעם אמת געזאָגט, איז ער נישט אזא פאַר-שאַלטענער קליינער חויר, וואָס זאָל אַפּנאַרן זיין שוועסטער.

אָסבאַרן: ער איז אַ בראווער יונג, ער וועט זיך דאָ דער-
וויסן הונדערטער משונהדיקע זאַכן. אים דאַכט זיך, אַז די מענטשן
זענען דאָ אַזעלכע פאַרשיידנאַרטיקע.

סטענהאַפּ: ס'איז נישט גוט, פעמערל, האָסטו נישט
געזען אים, זיצנדיק ביים אָונטברויט? ווי ער האָט מיך אַזוי אַנ-
געקוקט און אַזוי זיך געוונדערט? איצט איז ער דאָרט, אין יענע
טראַנשיען, נאָך אַלץ פאַרווונדערט, אָנהויבנדיק שוין עפעס צו
פאַרשטיין... און די לעצטע חדשים האָט ער כסדר געוואָלט זיין
צוזאַמען מיט מיר דאָ. אָרעמער קליינער טייוול!

אָסבאַרן: כיגלויב, אַז ראַליי וועט דיך אויך אויף ווייטער
ליב האָבן, נישט געקוקט אויף אַלץ. דאָ שטעקט עפעס אַ טיפע זאַך
און אַ נאָך שענערע, ווי די בלוזע העלדן-פאַרערונג,

סטענהאַפּ: צו אַלדי טייוול די גאַנצע העלדן-פאַרערונג

(רויסט איבער, דערנאָך זעצט ער פאַר מיט אַ מאַדנער, הויכער אָבער
געדריקטער שטימ) ווייסט, פעמערל, כיבין אַ שרעקלעכער שוטהן
איך בין קאָפיטאָן פון דער דאָזיקער אָפטיילונג. וואָס קען עס אים
אָנניין, דעם קליינעם אויסוורף פאַרשטייט? אַ קליינער אויס-
וורף איז ער. ער וויל עס שרייבן אַהיים און דערצייילן איר, מעדזשן,
אַלצדינג וועגן מיר. גוט... ער וועט נישטן פאַרשטייט, פעמערל?
ער טנישט שרייבן, — צענוורן איך צענווריר זיינע בריוו —
אויסשטרייכן אַלץ, וואָס ער זאָגט וועגן מיר...

אָסבאַרן: האָסט דאָך קיין רעכט נישט צו ליינען זיינע
בריוו.

סטענהאַפּ: (פאַרהלומט) אויסשטרייכן אַלץ, וואָס ער
זאָגט וועגן מיר... דערנאָך וועלן מיר אַלע גיין אויף מערב אין דער
גרויסער אַטאַקע — און זי וועט אויך אויף ווייטער טראַכטן, אַז
איך בין אַ פיינער יונג, אויף שטענדיק... און שטענדיק... און
שטענדיק... (גויסט אַן אַביסל משקה ברומענדיק: „אויף שטענדיק... און
שטענדיק... און שטענדיק...")

אָסבאַרן: (הויבט זיך אויף פון בעט) ס'איז נאָך נישט אַזוי
שלעכט, ווי דו מיינסט. דערווייל, גיי בעסער שלאָפן.

סטענהאַפּ: שלאָפן! דו ווילסט נאָר, כיזאַל מיין צייט
פטרן אויף שלאָפן.

אָסבאַרן: (הויבט אויף סטענהאַפּס פאַק און שלעפט אַרויס
די קאַלדער) נו, קום שוין, דו אַלטער גוטער ברודער. קום, לייג זיך

דאָ אנידער (ער לייגט אוועק דעם פאק אויף סטענהאָפּס בעט, ווי אַ קישן, און שפּרייט אויס די קאַלדרע).

סטענהאָפּ: (האַלטנדיק דעם קין אין די הענט) אזאָ קליי-נער אויסוואַרף, וואָס ער איזן כּהאַב אים דען געהייסן קומען אין מיין אָפּטיילונג? ניין זייער גוט... ער וועט שוין טייער באַצאָלן פאַר דער פאַרשאַלטענער געמיינהייט זיינער.

אַסבאַרן: (לייגט מילד ארויף זיין האנט אויף סטענהאָפּס אַקסל, צוצורעדן אים ער זאָל זיך לייגן.)

סטענהאָפּ: אַוועקן (טרייסלט אראַפּ פון זיך אַסבאַרנס האנט) וואָס ווילסטו דאָ, צו אַלרי טייוול?

אַסבאַרן: לייג זיך שלאָפּן, כיבעט דיך. סטענהאָפּ: גיי אַליין שלאָפּן איך וועל צענוורירן זיינע בריוו. פאַרשטייסט, פעטערל? און דו זאָלסט אַכטונג געבן און זען, ער זאָל דאָרט נישט אַדורכשמוגלען עטלעכע בריוו.

אַסבאַרן: יאָ, כּיוועל אַזוי טון. איצט קום און לייג זיך. האָסט דאָך היינט געהאַט אזאָ שווערן טאָג.

סטענהאָפּ: (פּלוצלינג אַ קוק טוענדיק) וווּ איז האַרד? איז ער אַוועק?

אַסבאַרן: יאָ, ער איז אַוועק.

סטענהאָפּ: אַוועק, טאַקע אמת? כּיווייס, כּהאַב געהאַט עפעס צו רעדן מיט האַרדי, איז ער גאָר אַוועק, דער שוויין שמו-ציקע טראַנשייען... אַלץ שמוציק... כּהאַב שוין קיין כּוח נישט צו האַלטן אין איין זאָגן אים, די טראַנשייען זאָלן זיין ריין.

אַסבאַרן: (שטייט געבן סטענהאָפּן און לייגט אים ווידער ארויף מילד די האנט אויפן אַקסל) מאַרגן וועלן מיר אַלץ ריין מאַכן. סטענהאָפּ: (קוקט אָן אַסבאַרנען און לאַכט פּרוילעד) אַלטער פעטערל, טייערינקערן וועסט אויסרייניקן די טראַנשייען — מיט אַ שטויב-קעסטל אַ קליינס, מיט אַ באַרשט, יאָ? (לאַכט) מאַך זיך אַ קליין פאַרטובל מיט אַ שנידעלע צוצובינדן...

אַסבאַרן: דאָס וועט זיין זייער פיין. נו, איצט קום, אַלטער בחור, כּיוועל זען, מיזאָל דיך אויפּוועקן צוויי אַ זייגער. (נעמט אָן שטאַרק סטענהאָפּן ביי דער האנט און שלעפּט אים צו צום בעט) ביסט דאָך אַזוי מיר.

סטענהאָפּ: (מיט אַ שוואַכן קול) גאָט מיינער, כּיבין אַזוי שרעקלעך מיר, אַ ווייטיק... אינעווייניק... אומעטום... כּיבין קראַנק.

אַסבאַרן: (העלפט אים זיך לויגן. דעקט אים איין מיט דער קאלדרע) צייט אַ מינוט וועסטו זיך פילן זייער גוט. נו, ווי איז דיר איצט? באַקוועם?

סטענהאַפּ: יאָ, באַקוועם. (קוקט אַריין אַסבאַרנען אין פנים אַריין און לאכט ווידער) טייערינקער, אלטיטשקער פעטערל מיינערן דעק מיך גוט צו.

אַסבאַרן: (פארשטעקט די קאלדרע אין אלע זייטן אַרום סטענהאַפּן) שוין, פאַרטיק.

סטענהאַפּ: גיב אַ קוש, פעטערלן

אַסבאַרן: מידאַרף נישט קושן ווער בעסער אַנטשלאָפּן.

סטענהאַפּ: (מאַכט צו די אויגן) יאָ, כווער אַנטשלאָפּן...

(דרייט זיך לאַנגזאַם אויס אויף אַ זייט מיטן פנים צו דער ערד-וואַנט.)

אַסבאַרן: (שטייט אַ ווילע וואַכנדיק איבער אים, דערנאָך

לעשט ער אויס די לוכט ביי סטענהאַפּס בעט. סטענהאַפּ טוט אַ טיפן זיפן

און הויבט אָן שווער צו אַטעמען. אַסבאַרן גייט צו צום דינערס אַקאַפּע

און רופט שטיל) מייסן!

מייסן: (פאווייזט זיך אין טונעל-אַריינגאנג אין אַן אויב-

קנעפלטן מונדיר) וואָס וויל דער הער?

אַסבאַרן: וועסטו קענען אויפועקן — מיך אַרום צען

מינוט צו עלף און הער היבערט — צען מינוט צו צווייף איד

גיי זיך דערווייל צולייגן.

מייסן: זייער גוט, הער. (פויזע) דער פעפער זישוין דאָ,

הער.

אַסבאַרן: אָ, זייער פיין.

מייסן: כּיחָאָב געהאַט אַ סך קרענקונג צוליבן פעפער, הער.

אַסבאַרן: ס'איז אַלרייט, מייסן.

מייסן: אַ גוטע נאַכט, הער.

אַסבאַרן: אַ גוטע נאַכט.

(מייסן פאַרלאָזט די אַקאַפּע. אַסבאַרן דרייט זיך אויס און קוקט אַרויף

צו די שטאַלע טרעפּלעך, וואָס פירן אין דער נאַכט אַריין, וווּ די פּלעמלעך

פון דער פּאַזיציע גייען אויף און פאַרבלייבן אַנטקעגן דעם אויסגע-

שטערנטן הימל. ער כאַפט נאַכאַמאַל אַ בליק אויף סטענהאַפּן און שפּאַנט

צו צו זיין בעט, נעמט אַרויס פון זיין מונדיר-קעשענע אַ גרויסן, אַלמ-

פרענקישן זייגער און דרייט אים רויק אָן. דורך דער שטילקייט דערטראַגן

זיך שוואַכע פאַרדומפּענע קולות פון ווייטע שיסערייען.)

(פאַרהאַנג פאַלט)

צווייטער אקט

ערשטע סצענע

אויף מאַרגן אינדערפרי. אַ בלויכער סנאַפּ זונליכט באַשוינט
די טרעפלעך, דאָך ברענען די ליכטלעך אין טונקעלן ווינקל, וווּ
אַסבאַרן און ראַליי פּרוּשטיקן. מייסן האָט דערלאַנגט פאַר יעדן
אַ גרויסן מעלער מיט שינקע און וויל אַוועקגיין. אין דעם מאַמענט
קומט אַן טראַטער, פּייפּטצו פּרוּילעך עפעס אַ לידל און רייבט
זיך די הענט.
טראַטער: וואָס פאַר אַן אָנגענעמער ריח פון שינקע דאָ איז?
מייסן: יאָ, הער. כירעכן, אַז דער ריח פון שינקע איז דאָ
אַזוי שטאַרק, אַז ער וועט אינו גענוג זיין ביז מיטאַג.
טראַטער: זייער גוט. ס'איז נישטאָ קיין בעסערס, ווי אַ
גוט פעט שטיקל שינקע, כפרט נאָך, ווען דו ביסט אַזוי אויסגעהונג-
גערט ווי איך.
מייסן: כּיפּין זייער צופרידן, הער, וואָס איר האָט ליב דאָס
פעטע.
טראַטער: יאָ, אָבער כּיהאַב דאָס מאַגערע אויך נישט
פּיינט.
מייסן: אין אייער חלק, הער, איז טאַקע געווען אַ שטיקל
מאַגערס, ס'האָט זיך אָבער כּמעט אינגאַנצן אויסגעקאָכט מיט דער
יוד.
טראַטער: אויב אַזוי, איז עס שלעכט געקאָכט. האָסט אפּ-
שר קאַשע?
מייסן: אַ, יאָ, הער. דאָ האָט איר קאַשע.
טראַטער: ס'אודאי מיט געדיכטע שטיקער, ניין?
מייסן: יאָ, הער. מיט געדיכטע שטיקלעך און ס'זעט אויס
זייער פּיין.
טראַטער: נו, גוט. די שטיקלעך אָבער מעגסטו אַרויסנעמען.
מייסן: און באַלד ברענגען אייך די יוד, הער? זייער גוט,
הער. (מייסן גייט אַרויס. טראַטער קוקט אים נאָך מיט חשד).

טראָט ער: (צו אַספּאַרן) ווייסט, דער מאַן ווערט דאָ עפעס צו הוימיש.

אַסבאָרן: ראיז אָבער נישט קיין שלעכטער קיבער.

טראָט ער: (נעמט דאָס קאווע־מעפעלע און שמעקט) יאָ, כ'ווייס, ווי מיינסטו, האָט ער אויסגעוואשן די שטישירקע?

אַסבאָרן: כ'האָב שוין מיט אים גערעדט וועגן דעם.

טראָט ער: ווירקלעך? אַ, האָסטו זייער גוט געטון. ווי איז

עס צוגעגאנגען?

אַסבאָרן: כ'האָב אוועקגעשריבן מיין ווייב און געבעטן, זי זאָל מיר שיקן אַ פעקל לוקס. האָב איך עס געגעבן מייסענען און צוגערעדט אים, ער זאָל עס פרובירן צו באַנוצן.

טראָט ער: ביסט אַ ווילער יונג, ניין, קיין שלעכטער קי-

בער איז ער טאקע נישט. ס'האָט נאָך געקענט זיין אַן ערגערער.

כ'געדענק ווען איך בין געווען אין די פּאָדערשטע רייען, האָבן

מיר געהאט אַ טייערן, אויסגעצייכנטן קיבער; פאַר דער מלחמה

איז ער געווען אַ בליי-אַרבעטער, האָסטו שוין געדאַרפט זען, ווי ער

פלעגט איינדעמפן פלייש. שיטער, וואָס שיטער הייסטן וואָס רעד

איך, שיטער איז נאָך גאַרנישט. ווען דו טוסט אַריין אַן עמער פלייש

זיינע אין אַ וואַנע אַריין און שלעפסט אַרויס פון דער וואַנע אין

ברעטל וואָלט עס אינגאנצן אויסגערונען, אַז ס'וואָלט קיין טראָפּן

נישט בלייבן.

(מייסן ברענגט אַריין טראַטערס קאַשע).

מייסן: די שטיקלעך האָב איך אַרויסגענומען, הער.

טראָט ער: גוט, האָלט זיי ווען דו וועסט מאַכן אַ פּוּדינג.

דאָס צווייטע מאָל האָבן מיר געקאָכטע רינדפלייש, יאָ?

מייסן: זייער גוט, הער (אַפּ).

טראָט ער: יאָ, אַ ווילער, אויסגעצייכנטער קיבער איז ער

געווען, יענער בליי-אַרבעטער, ביז גאָר... צום גליק האָט ער זיך אַמאָל

ביים טיי אַזוי שטאַרק אָפּגעברייט, אַז ער איז געקומען אַהיים אינ-

גאַנצן אַן אָפּגעפרעגלטער... האָט מייסן געקריגן פּעפּער?

אַסבאָרן: יאָ.

טראָט ער: זייער גוט. פּעפּער מוז שטענדיק זיין.

אַסבאָרן: כ'האָב געמיינט, דו ביסט היינט געווען אויף

דינסט.

טראָט ער: כ'האָב טאקע גערעכנט צו זיין, האָט מיך סטענ-

ר. ק. ש ע ר י ף

האָפּ אַראָפּגעשיקט צום פּרישטיק, ער וועט דאָרט אַלץ היטן, ביז
איך וועל דאָ ענדיקן.

אַס בּאַרן: אַ שיינ שטיקל אַרבעט האָט ער זיך גענומען.
טראָטער: אָ, ניין. איך בין פון די גיכע עפּערס. אַהער,
מייסן שניקען

מייסן: (פון יענער זייט) גלייך, הערן
אַס בּאַרן: סאַר אַ ווונדערבאַרער פּרימאַרגן היינט איזן
טראָטער: יאָ, זייער אַ פיינער פּרימאַרגן. עפעס פילט מען
זיך אזוי יונג און האָפּנונגפול. כּיפּין נאָר-וואָס געווען אין יענער
אַלטער טראַנשיי, אונטער דער ציגל-וואַנט און — זאָל מיך דער
טייול כאַפּן, אויב איך האָב נישט געזען דאָרט ווי אַ קליין-פּויגעלע
האָט זיך צעזונגען. דאָס האָט געקלונגען אזוי מאַדנע. סײַאין געוויס
אַ סימן פון פּרילינג. (ס'קומט אַרײַן מייסן מיט טראַטערס שניקע)
סײַזעט אויס אויסגעצייכנט.

מייסן: ווען איר וועט קוקן דערויף גלייך פון אויפן, הער,
וועט איר זען, ווי דאָס שטיקל מאַגערס איז אינגאַנצן קלאָר און ריין.
טראָטער: אָ, גאָט, טאַקען דאָס איז עס, ניין?
מייסן: ניין, הער, דאָס איז גאָר אַ שטיקל זשאַווער פון
דער פאַטעלניע.

טראָטער: אַך, אזוי גאָר?

מייסן: יאָ, הער (אַפּ).

טראָטער: שנייד אָפּ, פעטערל, אַ שטיקל ברויט.
אַס בּאַרן: (שניידט אים אָפּ אַ פעניצל) ווי האַלט עס עפעס
דאָרטן?

טראָטער: כּיהאָב נישט לייב דאָרט אַלץ צו באַטראַכטן.
אַס בּאַרן: מיינסט אוודאי די שטיקלייט, וואָס געפעלט
דיר נישט?

טראָטער: יאָ, שטייענדיק דאָרט היינטיקע נאַכט אין
דער פינסטערניש, האָב איך קיין לעבעדיק באַשעפעניש נישט געפילט
אַרום זיך, אַהויז די פּישטשענדיקע שטורעם און מיין מאַגן, וואָס
האָט זיך צעבורטשעט נאָכן קאַטלעט.

אַס בּאַרן: סײַאין נאָך אַפילו איצט אויך שטיף.

טראָטער: אַ פאַרשאַלטענע שטיקלייטן קענסט די שטייול
אינלייגן, אויב דער באַש גרייט נישט צו דאָרטן עפעס. כּירעכן, אַז
דער גרויסער אָנגריה איז שוין גאָר נאָענט. פּוי, כּיהאָב עס נישט
ליב, פעטערל, דערלאַנג דעם מאַרמעלאַד.

אַסבאַרן: דאָס איז רויטע יאַגעדעם.

טראַטער: טאַקע? כ'בין זייער צופרידן, וואָס מיר זע-
נען שוין פטור געוואָרן פונם מאַלינעם מאַרמעלאַד. ס'קען לאַנג נישט
שטיין. באַלד האָסטו די קערעלעך הינטערן טעלער.

סטענהאַפּ: האָט דיר סטענהאַפּ דערציילט, אז ער וויל
די נאַכט באַשטימען צוויי גרופעס צו די דראַט-פאַרצוימונגען?

טראַטער: יאָ. ער באַשליסט טאַקע איצט וועגן דעם.
(רייסט איבער און זעצט פאַר שטיל) אַך, גאָט מיינער, — פעטערל,
ווי קראַנק ער זעט אויס!

אַסבאַרן: כ'האָב מורא, ער פילט זיך עפעס נישט מיט
אַלעמען.

טראַטער: קיינעם וואָלט נישט זיין בעסער, ווען ער פירט
זיך ווי ער. (פויעז) געדענקסט, ווי דו ביסט די נאַכט געקומען מיך
איבערנעמען?

אַסבאַרן: אַנטקעגן וואָס פּרעגסטו דאָס?

טראַטער: הער זשע. ווען איך מיט ראַליי זענן אַהער צו-
ריקגעקומען, האָבן מיר געטראַפּן סטענהאַפּן זיצן אויפן בעט און
טרינקען וויסקי. ער האָט דעמאָלט אויסגעזען ווייס, ווי אַ ליילעך.
גאָט, וואָס פאַר אַ געפערלעך אויסזען ער האָט דעמאָלט געהאַטן
ער האָט געהאַלטן אין איין טרינקען פון מיטאַג אָן. איך האָב אים
געזאָגט „העלאָן“ און ער האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט מיך אינ-
גאַנצן נישט דערקענט. ס'עפעס אוימפאַרשטענדלעך, נישט אמת,
ראַליי?

ראַליי: (מיט אַראַפּגעלאַזטן קאַפּ) יאָ.

טראַטער: ער האָט בלוז געזאָגט: „לייג זיך בעסער
שלאָפּן, ראַליי“ — פונקט ווי ראַליי וואָלט דאָ געווען זיינס אַ שול-
יונגל.

אַסבאַרן: האָט ער טאַקע אזוי געזאָגט? (פויעז) טו נאָך
אַ קוק אויף דער זון. ווייזט אויס, ס'וועט גיך ווערן וואַרעם.

(זיי קוקן אַלע אויפן בלייבן פירעקיין זונשיין אויף דר'ערד).
טראַטער: ס'איז איצט גאַנץ וואַרעם. פילסט עס זייער גוט,
שטייענדיק אין דרויסן. ס'ערשטע מאָל היינטיקס יאָר. ס'איז צו
דערוואַרטן אַ הייסן זומער.

אַסבאַרן: כ'מיין אויך אזוי.

טראַטער: ס'עפעס מאַדנע מיט יענץ פייגעלע. ס'מאַכט
מיך עפעס אזוי מונטער. ס'דערמאָנט זיך מיר מיין גאָרטן אין

אָוונט צײַט, נאָכן עסן, ווי איך פלעג זיך אַרומגיין אין שטעק-שיך, רויכערנדיק אַ לולקע.

אַסבאָרן: האָסטו עפעס ליב גערטנעריי?
טראָט ער: אָ, איך פלעג יעדן טאָג אַריינאַרבעטן אַ שטיק אין אָוונט אַרײַן. כײַהאַב געהאַט אַ שײַן שטיקל פּראָנט-פּלאַץ, באַ-וואַקסן מיט גראַז און אַרומגעפלאַנצט מיט אַלערליי בלומען — שנאָבעלעך, לאָבעליעס, קאַלסאַלאַריעס — אַזעלכע רויטע, ווייסע, בלאַע, אַלערליי קאַלירן. צום שענסטן האָט עס אויסגעזען אום זומער.

אַסבאָרן: נו, יאָ.
ריבעלעך, איינמאָל זענען זיי אויסגעוואַקסן ביז אַכט פוס די הויך. אָט האָסטו אַ פּאַטאַגראַפיע פון זיי. (ער טאַפּט אין קעשענע) ווילסט זען?

אַסבאָרן: אַדראַ. (באַטראַכט דאָס בילד) אָ, גאָט, ווי שײַן דאָס איז!

טראָט ער: (אַריבערקוקנדיק איבער אַסבאָרנס אַקסל) זעסט יענץ, אָט דאָרט?

אַסבאָרן: וואָס איז עס?
טראָט ער: דאָס איז דער דאָך פון דער זומער-וווינונג.

אַסבאָרן: יאָ, סײַז טאַקע.
טראָט ער: דאָ קענסטו זען די הויכקייט פון די ריבעלעך.

אַסבאָרן: מיזעט טאַקע? (ער ווייזט דאָס בילד ראַליען)
אַ שײַן בילד, ווי מײַנסטו?

ראַליי: אָ, זייערן
טראָט ער: מײַהאַט קײַנמאָל נישט באַדאַרפט אַרייַנשטעקן קײַן שטעקלעך צו לאָזן זיי וואַקסן גלייך, קײַנמאָל נישט. (פּוּזע)

און דו ביסט עפעס פעיק צו גערטנעריי?

אַסבאָרן: יאָ, אַביסל. ווען כײַפלעג זײַן אינדערהײַם פּרײַ, פלעג איך מײַן גאַרטן אַרומצאַמען מיט שטאַכעטן. כײַפלעג אויף

מײַן ראָווער אַרומפאַרן אין די וועלדער, אויסזוכן „שלאָפּמיצלעך“ און אַנדערע בלומען און פּרווון זיי פאַרפלאַנצן אין מײַן גאַרטן.

טראָט ער: כײַמײַן, אַז זיי וואַלטן נישט געוואַקסן דאָרט.
אַסבאָרן: זיי וואַלטן יאָ געוואַקסן, ווען מײַוואַלט זיי אַרומ-געלייגט פון אַלע זײַטן מיט מאַך...

טראָט ער: ...זיי זאָלן זיך פּילן, ווי בײַ זיך אינדערהײַם, האָ?

(ער לאַכט).

אָס באַרן: ווען זיי האָבן זון, וואָלטן זיי גיך אַרויסגעוואָקסן.
טראַטער: יא, כירעכן אזוי. איך דערמאָן זיך אַ פרימאַרגן
פון פאַראיאָריקן פּרילינג, מיר זענען דעמאָלט געהאַט אַרויסגעקומען
פון דער אונטערקאָפּונג, פונקט וון ס׳האַט אָנגעהויבן טאָגן, בעת
דער באַש האָט אונז מכבד געוון מיט די גאַזן זיינע, וואָס שמעקן
ווי באַרן-זאַפט, ווייסט דאָך וועלכע.

אָס באַרן: כיווייס, פאַסגען-גאַז.

טראַטער: דאָס איז עס טאַקע, מיר האָבן זיך דערשראָקן,
ווי פאַר אַ טייוול, פּלוצ-פּלוצלינג האָבן מיר דערשפּירט דעם עקל-
דיקן זיסן ריח, איינער פון אונז האָט אַ געשריי געטון: „גאַזן“ —
און מיר האָבן תּיכּה זיך אָנגעטון די מאַסקעס, ערשט שפּעטער
האָבן מיר זיך דערוואַסט, וואָס דאָ איז געווען.

אָס באַרן: וואָס אַ שטייגער?

טראַטער: וואָס, פּרענסטו? — אַ בלישטשענדיקער מאַ-
בוים! אינגאַנצן איינגעהילט אין בליעכץ, איז ער זיך געשטאַנען
אַז אַ זייט פונם שטעגל, מיר האָבן זיך געפּילט זייער נאַריש, וואָס
מיר האָבן זיך אָנגעטון די גאַז-מאַסקעס צוליב עפעס אַ פאַרשאַל-
טענעם מאַי-בוים! (ער ציט זיך אויס און פּרוּווט פאַרקנעפלען דעם
מונדיר) אַ, גאָטן איך מוז זען אָפּצערן זיך אַביסל. (ער הויבט זיך
אויף) גוט, כיוועל בעסער גיין און איבערנעמען סטענהאַפּן. ער
וועט שעלטן ווי דער טייוול, אויב כיוועל נישט קומען. כיוועט זיך
מיט דיר, אַז ער האָט היינטיקן מאָרגן געקריגן אַ רויטן לעבער...
אָס באַרן: איך וועל איבערנעמען דיין דינסט אַ זייגער
עלף.

טראַטער: זייער גוט, כּיהאַב נישט ליב אין די דאָזיקע
שעהן צו געפינען זיך אויפן פּראָנט. דער אַלטער באַש ענדיקט
דאָן זיין פּרישטיק, און איז אונז מכבד מיט עטלעכע שראַפּנעלן
אָדער גראַנאַטן צו באַווייזן, אַז ער האָט אונז נישט פאַרנעסן... שאַ,
ווייסט וואָס כיוועל דיר זאָגן, — איך וואָלט בעסער געוואָלט קריגן אַ
קויל אָדער צוויי, איידער צו פאַרטראָגן דאָ די טייוולדיקע שטיל-
קייט (ער טוט אַן זיין העלם און די גאַדמאַסקע און גייט אַרויס דורך
די טרעפלעך) בראַוואָן!

אָס באַרן: בראַוואָן!

דאָלי: בראַוואָן!

אָס באַרן: (צו דאָלי) כּיגלויב נישט, אַז סטענהאַפּ וועט
דיך שוין פון איצט לאָזן אַליין גיין אויף דינסט.

ר א ל י י : אזוי? ווען קען דאָס אויסקומען?
 אָ ס ב אָ ר : כירעכן, אז נאָך מיר. פון אַרום צוויי ביז פיר.
 ר א ל י י : כיפארשטיי.
 (פויווע. דערנאָך קוקט אָסבאַרן אויף ראַליי און לאַכט.)
 אָ ס ב אָ ר : וואָס קלערסטו וועגן דעם אלעם?
 ר א ל י י : אָ, אַלרייט, אַ דאַנק. (ער לאַכט) כיפיל זיך, ווי
 כיוואָלט שוין דאָ געווען ווער ווייס ווי לאַנג.
 אָ ס ב אָ ר : (אַנפילנדיק די לולקע) כיפארשטיי אויך אזוי.
 די צייט רוקט זיך פונדעסטוועגן.
 ר א ל י י : זענען מיר דאָ אויף זעקס טעג?
 אָ ס ב אָ ר : יאָ. ס'זעט אויס אַ לאַנגע צייט, נישט אמת?
 ר א ל י י : (מיט אַ דראַפּנע געלעכטערל) נו, געוויס אזוי. כ'קען
 זיך נאָרנישט פאַרשטעלן, ווען ס'וועט אַ סוף נעמען צו די זעקס
 טעג...
 אָ ס ב אָ ר : ווי ס'זאָל נישט זיין, האָבן מיר שוין צוועלף
 שעה אַדורכגעשטופט. ווייסט, ס'איז זייער גוט, ווען דו ווערסט
 באַפרייט פון דער אַרבעט, גייסט זיך אַראָפּ אויף דער ליניע און
 קריגסט אַ גוטע, הייסע באָד; דערנאָך זעצסטו זיך אוועק אונטער
 אַ בוים און לייענסט אַ בוך... ווי גוט!
 ר א ל י י : אַך, גאָט מיינער, ס'דאַכט זיך, אז איך האָב שוין
 יאָרן גאַנצע קיין בוים נישט אָנגעקוקט פאַר די אויגן, קיין אמתן
 בוים, מיט בלעטער און צווייגן און — אינגאַנצן בין איך דאָ נישט
 מער, ווי צוועלף שעה.
 אָ ס ב אָ ר : בכלל, ווי פילסטו זיך דאָ, אויף דער פּאַזיציע?
 ר א ל י י : אָ, אַלרייט. אין אָנהויב האָט דאָ אויסגעזען אזוי
 שרעקלעך, דערצו נאָך די משונהדיקע רויקייט, — ווי יעדער איינער
 קריכט דאָ אַרום און רעדט אזוי שטיל. איך מוין, אז איר האָט אזא
 באַפעל צו רעדן שטיל, בעת איר זענט נאָענט צו דער דייטשער
 פּראָנט-ליניע. ס'איז, דאַכט זיך, נישט מער, ווי אַ זיבעציק יאָרד,
 ניי?
 אָ ס ב אָ ר : יאָ. בערך די זעלבע ברייט פון אַ ראַדזשער-
 פעלד.
 ר א ל י י : ס'עפעס אזוי מאַדנע ווי דו באַטראַכסט אַלץ לויטן
 ראַדזשער.
 אָ ס ב אָ ר : איך מעסט שטענדיק די שטחים לויט ראַדזשער.
 כינעדענק גוט דעם רעכענונג.

ראליי: האָסטו געשפּילט אַמאָל אין ראַדזשער?
אַסבאָרן: יאָ. אָבער אַממיינסטן אין די לעצטע עטלעכע
יאָר אין שול.

ראליי: אויב אזוי, ביסטו אַ שול-פּירער?
אַסבאָרן: יאָ. כימוז זיך פאַר דיר אַנטשולדיקן.
ראליי: אָ, אַדרכאַ, כּיהאַב גאַרנישט קעגן די שול-פּירער.
(האַסטיק) איך... איך... כימין, איך האָב קיינמאָל נישט געטראָפּן
זיך מיט אַזעלכע אויסער דער שול.

אַסבאָרן: זיי זענען אַמאָל אויך אויסער דער שול.

ראליי: אין וואָס האָסטו געשפּילט?

אַסבאָרן: אין האַרלעקין-שפּיל.

ראליי: טאַקע באַמת?

אַסבאָרן: ביי אַ וויכטיקער געלעגנהייט פלעג איך שפּילן
אין רעפּרעזענטאַנץ-דרוזשינע פאַר ענגלאַנד.

ראליי: אזוי? פאַר ענגלאַנד?

אַסבאָרן: כיבין געווען זייער צופּרידן פונם גליק צו שפּילן
אין אַזאַ דרוזשינע, אָ, ס'איז שוין אַ לאַנגע צייט...

ראליי: (מיט גרויס דרד-אַרץ) אָבער, גאָט מיינערן ס'איז
דאָך עפעס גאָר אַ גרויסע זכּיה. וווּ האָסטו געשפּילט?

אַסבאָרן: אין דריטן פּליגל.

ראליי: כיפּאַרשטיי, כיפּאַרשטיי, איך... איך וואָלט זיך
קיינמאָל נישט פאַרגעשטעלט, אַז דו זאָלסט האָבן געשפּילט אין
אַ רעפּרעזענטאַנץ-דרוזשינע פאַר ענגלאַנד.

אַסבאָרן: דאָס איז טאַקע נישט קיין קלייניקייטן אויף
יעדן פּאַל דאַרפסטו עס נישט צעטראָגן צווישן אַלע.

ראליי: ווייסט נאָך קיינער נישט דערפון?

אַסבאָרן: מיר האָבן נאָך דאָ וועגן ראַדזשער קיינמאָל
נישט גערעדט.

ראליי: אָ, ניין. זיי מוזן עס וויסן, זיי וואָלטן דערפון
שטאַרק הנאה געהאַט.

אַסבאָרן: (לאַכט) ס'איז זיי דאָ אַ גאַנץ קנאַפּער אונטער-
שויד, יאָ געשפּילט, נישט געשפּילט.

ראליי: ס'מוז אַנכאַפּן אַ ציטער, ווען מישפּילט עפּנטלעך
פאַר אַזאַ ריזיקער מאַסע, און יעדער שרייט און לאַכט...

אַסבאָרן: ווען די שפּיל הייבט זיך אָן, באַמערקט מען
אָבער דאָס אַלץ נישט.

ר א ל י י : איז דאָס דערפאַר, וואָס מיאיז צופיל אַריינגעטון
אין שפּילן?

אָס ב אָ ר ן : יאָ, געוויס.

ר א ל י י : איך פלעג אין שול אָפטמאָל שיפּלן, כּיחאָב אָבער
געהאַט נישט מער, ווי עטלעכע צוקוקער, פונם קליינזאָרג.

אָס ב אָ ר ן : ווען ס'איז פאַראַן בלווי עטלעכע צוקוקער, פילט
זיך עס נאָך מער. (ער הויבט אויף אַ שטיקל פאַפּיר פון מי.ש. פּלוז-
לונג צעלאַכט ער זיך) טו נאָר אַ קוקן

ר א ל י י : (קוקט עס אָן נייגעריק) וואָס איז עס אַזוינס?
אָס ב אָ ר ן : טראַטערס אָן איינפאַל, די צייט זאָל גיך אַוועק.
הונדערט פיר און פּערציק קליינע רעדעלעך — צו איין רעדעלע
אויף יעדער שעה פון די זעקס מעת-לעת, זעקס האָט ער שוין פאַר-
שטראַכן. ער האַלט נאָך מיט זעקס שעה צוריק.

ר א ל י י : דאָס איז זייער אַ ווילער אַיינפאַל, כּיחאָב אים
ליב, טראַטערן.

אָס ב אָ ר ן : ער איז אַ ווילער יונג.

ר א ל י י : אַלץ איז ביי אים אַזוי פשוט, נאַטירלעך.

אָס ב אָ ר ן : ער איז אַן אמתער גוטער-ברודער.

ר א ל י י : יאָ, ר'איז אַן אמתער גוטער-ברודער. (פּויוזע ער
פילט אָן פון דאָס ניי זיין לולקע. אַסבאַרן רויכערט נאָך די פּרוערדיקע).
אָך, וואָס פאַר אַ זכּיה דאָס איז—צו האָבן געשפּילט ווי אַ רעפּרע-
זענטאַנט פון ענגלאַנדן

אָס ב אָ ר ן : ס'איז געווען גאַנץ לייכט, אַ שפּאַס.

ר א ל י י : (נאָך אַ פּויוזע) ווייזט אויס, די דייטשן זענען
גאַנץ רויק, נישט אמת? איך מיין, אַ הויף די צייטונגען זייערע.

אָס ב אָ ר ן : יאָ. (פּויוזע) כּידערמאַן זיך, ביי וויפּערס האָבן
מיר דערשאַסן אַ סאָלאַט, בעת ער איז געשטאַנען אויף דער וואַך.

דאָס איז געווען באַגינענצייט. מיר האָבן נישט געקאָנט אים צו-
נעמען. ער איז דאָרט געלעגן אַ גאַנצן טאָג און געהאַלטן אין איין
קרעכצן. אויף דער צווייטער נאַכט זענען דריי פון אונזערע אַרויס-
געקראַכן ברענגען אים. דאָס אָרט איז געווען אַזוי נאָענט פון די
דייטשע טראַנשייען, אַז מיוואַלט לייכט געקאָנט דערשיסן אונזער
חברה, איינס ביי איינס. ווען זיי האָבן אָבער אָנגעהויבן צו שלעפּן
דעם פאַרווונדערטן איבער דער צעגריבלטער ערד, איז אַרויס אַ הוי-
כער דייטשער אָפיציר פון דער טראַנשיי און אויסגערופּן: „טראַגט
אים אַרײַן“ — און די דריי חברה-לייט אונזערע האָבן אים תּיכּף

צוריקגעטראָגן, און דער אָפיציר האָט נאָך אָנגעצונדן אַ פּייער, מיזאָל
גוט זען.

ר א ל י י : ווי פּיין דאָס איז?
א ס ב אָ ר ן : און אויף מאָרגן האָבן מיר צעפלאַקערט און צע-
שאַסן אויף פּיצלעך איינע די אַנדערעס טראַנשייען.

ר א ל י י : דאָס זעט שוין אויס אזוי נאַריש, נישט אמת?
א ס ב אָ ר ן : נו, יאָ, ס'איז טאַקע אזוי. (שטיל אַ ווילע.)
ר א ל י י : די נאַכט, ווען כ'בין צוריקגעקומען פון דער וואַך,
האָב איך שוין אָנגעהויבן צו שרייבן אַ בריוו. ווי אזוי שיקט מען
דאָ אַפּ בריוו?

א ס ב אָ ר ן : דער קוואַרטירמייסטער-סערושאַנט נעמט זיי צו-
נויף, נאָכדעם ווי ער ברענגט אין אָונט די פּאַרציעס אונזערע.
(סטענהאַפּ קומט אָן לאַנגזאַם פון די טרעפּלעך. ראַליי הויבט זיך
אויף.)

ר א ל י י : כּוֹרעכן דעם בריוו באַלד צו ענדיקן, אויב כּוֹרעל
גיך האָבן דינסט.

א ס ב אָ ר ן : קום בעסער אַהער און שרייב אים דאָ. טזיין
אַביסל היימלעכער.

ר א ל י י : אַלרייט, אַ דאַנק. ס'איז מיר דאָרטן גענוג באַקוועם.
כהאָב דאָרט געמאַכט זיך אַ טישל, נעבן בעט
א ס ב אָ ר ן : זייער פּיין.

(ראַליי גויט אַרויס אין זיין אַקאַפּע. סטענהאַפּ טוט לאַנגזאַם אויס
די אויבערשטע בגדים.)

ס ט ע נ ה אָ פּ : פּוי, וואָס פאַר אַ מיאוסער ריח פון שינקע
דאָ שפּירט זיך.

א ס ב אָ ר ן : יאָ, מיר האָבן געקריגן אויף פּרישטיק שינקע.
ס ט ע נ ה אָ פּ : אזוי גאָר? האָסטו געזאָגט ראַלייען וועגן

דער ביקסן-אינספּעקציע זיינער?
א ס ב אָ ר ן : ניין.

ס ט ע נ ה אָ פּ : (ווענדט זיך צום אַרײַנגאַנג פון ראַלייס אַקאַפּע)
ראַליין

ר א ל י י : (באווייזט זיך) וואָס איז?
ס ט ע נ ה אָ פּ : אַ זייגער ניין דאַרפסטו אַדורכפירן די אינ-

ספּעקציע פון די ביקסן אין דיין ראַטע.
ר א ל י י : גוט, סטענהאַפּ (גויט צוריק אַרויס).

ס ט ע נ ה אָ פּ : (זעצט זיך ביים טיש) ווייסט, כּיהאָב באַ-

שטימט צוויי פארטיעס צו די דראָט-פארצוימונגען, נאָך אויף
היינט אַכט אין אַוונט — קאָפּראַל בערט מיט צוויי סאָלדאַטן און
סערזשאַנט סמיט מיט צוויי. כּיהאַב זיי אָנגעזאָגט צו פאַרפעסטיקן
די דראָטן לענגאָוים דעם גאַנצן פּראָנט.

אַסבאַרן: די יעצטיקע פארצוימונגען זענען שוין טאַקע
זייער שוואַך.

סטענהאַפּ: יעדע אָפּטיילונג פאַרלאָזט זיך אויף אַ צוויי-
טער, אז יענע וועט דאָס טון. שוין זינט עטלעכע וואָכן, אז דאָרטן
זענען פאַראַן גרויסע גריבער.

אַסבאַרן: יאָ, כּיוויים.

סטענהאַפּ: קומענדיקע נאַכט וועלן מיר פאַרלייגן
אַ פּאַס שטעכעדיקן דראָט פון ביידע זייטן פון אונזער טראַנשיי.

אַסבאַרן: אונטן פון ביידע זייטן?

סטענהאַפּ: יאָ, מיר וועלן זיך דאָ גוט פאַרפעסטיקן.
אויב דער אָנגריף וועט זיך טאַקע אָנהייבן, וויל איך מיר נישט
אָנטרויען אויף די איבעריקע אָפּטיילונגען, אז זיי וועלן קענען
איינהאַלטן זייער פּאַזיציע.

(מייסן קומט אַריין און שטעלט זיך אַוועק, אָפּגערוקט אין
הינטערגרונט).

מייסן: ווילט איר אפּשר אַ גוט שטיקל שינקע, הער?

סטענהאַפּ: ניין, כּידאַנק, כּיוויל בעסער אַ טעפעלע טיין.

מייסן: גלייך, הער (B8).

סטענהאַפּ: כּיהאַב איצט געמאַכט אַ נישקשהדיקן אומ-
קריין. מיר האָבן דאָ אַ שטאַרקע פּאַזיציע, — אויב מיר וועלן זי
נאָר ווי געהעריק אַרומצאַמען מיט דראָט. דער קאָלאָנעל האָט מיט
מיר גערעדט וועגן דעם.

אַסבאַרן: אָ, איז ער אויך געווען דאָרט?

סטענהאַפּ: יאָ, ער האָט מיר געזאָגט, אז אַ דייטשער

געפּאַנגענער האָט אָנגעגעבן דעם טאַג פונם אָנגריף אויפן איינ-
אונצוואַנציקסטן.

אַסבאַרן: אויף דאָנערשטיק?

סטענהאַפּ: יאָ, היינט איז דינסטיק.

אַסבאַרן: דאָס הייסט איבערמאָרגן באַגינען.

סטענהאַפּ: יאָ, פון היינט אויפן צווייטן באַגינען.

(פּוויזע).

אָס בּאַרן: אויב אזוי, וועט דאָס פּאַרקומען, ווען מיר וועלן נאָך זיין דאָ.

סטענהאַפּ: יא, דאָס וועט פּאַרקומען, ווען מיר וועלן נאָך זיין דאָ. און מיר וועלן זיין אין דער פּאַדערשטער ריי פון דער קאוואַלעריע.

אָס בּאַרן: אָ, גוט. (אין דער שטילקייט, וואָס נאָכן שמועס, קומט אַרײַן מײַסן מיט אַ מעפעלע מיין.)

מײַסן: ווילט איר גוטע סאַרדינען, הער?

סטענהאַפּ: כּיחאַב עס פּײַנט. כּיקען עס נישט פּאַרטראַנגן.

מײַסן: זײער גוט, הער (אפּ).

אָס בּאַרן: האָט דער קאַלאָנעל אַ סך גערעדט מיט דיר? סטענהאַפּ: בלוז דאָס, אז ווען דער גרויסער אָנגריף וועט אָנקומען, דאַרפן מיר זיך נישט ריכטן אויף קיין שום הילף פון הינטער-פּראַנט. מיר טאָרן זיך פונדאַנען נישט דירן. פּאַראַן אַ באַפעל, אז מיר מוזן דאָ בלייבן.

אָס בּאַרן: כּיפּאַרשטיי.

סטענהאַפּ: מיר וועלן זיך אַרומדראַטעווען ווי ווייט מעגלעך. כּיחאַב געקריגן אַ באַפעל אײַנצואַרדנען קאַמף-פּאַזיציעס פאַר יעדער ראַטע און פאַר יעדער סעקציע, נאָך היינט נאַכמיטאַג.

אָס בּאַרן: זײער גוט. כּיבײַן שטאַרק צופּרידן, וואָס ס'קומט שוין ענדלעך אָן. כּיבײַן שוין פשוט קראַנק פון וואַרטן.

סטענהאַפּ: (קוקט אויף טראַמערס קאַרטע) וואָס איז דאָס עפעס פאַר אַן אויסטערלישע זאַך?

אָס בּאַרן: דאָס איז טראַמערס אַ פּלאַן, די צײַט זאָל וואָס-גיכער אַוועק. הונדערט פיר און פּערציק רעדעלעך — צו אײַן רעדעלע אויף יעדע שעה פון די זעקס מעת-לעת.

סטענהאַפּ: וויפיל שעה קען נאָך זיין ביזן באַגינען פונם אײַנאוואַנציקסטן?

אָס בּאַרן: ווייסט דער גוטער יאָר. כּירעכן, אז נישט קיין סך.

סטענהאַפּ: איצט איז שוין באַלד ניין אַ זײַגער, איז פיר און צוואַנציק שעה ביז מאַרגן אין דער צײַט; און נאָך צוועלף ביז ניין אויפדערנאַכט, מאַכט עס אויס זעקס און דרייסיק; דער-נאָך ניין שעה ביזן צווייטן באַגינען אַ זײַגער זעקס, — צוואַמען פינף און פּערציק שעה. (ער הויבט אַן אַראַפּצונעמען פינף און פּערציק רעדעלעך פון טראַמערס קאַרטע).

אָס ב אָרן: וואָס האָסטו ברעה דערמיט צו טון?
 ס ט ע נ ה אָפּ: ביים סוף פון פינה און פערציקסטן רעדעלע,
 וועל איך אָנצייכענען אַ בילד בון טראַטערן, ווי ער ווערט צעשאַסן
 אויף פיר שטיקער.

אָס ב אָרן: מאַך נישט קאַליע די קאַרטע זיינע. העכער
 אַ שעה האָט געדויערט, ביז ער האָט עס געמאַכט.
 ס ט ע נ ה אָפּ: ער וועט עס נישט פאַרשטיין. ער פאַרמאַגט
 נישט קיין פאַנטאַזיע.

אָס ב אָרן: איך האָב גאָר קיינמאַל נישט געמיינט, ער
 זאָל עס האָבן.
 ס ט ע נ ה אָפּ: ס'איז עפעס מאַדנע, נישט צו האָבן קיין
 שום פאַנטאַזיע. ס'זעט אויס אזוי משונהדיק.

אָס ב אָרן: דערצו נאָך אַביסל נודנע אויך.
 ס ט ע נ ה אָפּ: ס'איז זיכער אזוי. איך גלויב, אז אַ גאַנץ
 לעבן זיינס פילט זיך טראַטער, ווי מיר ביידע, בעת מיר זענען
 שטאַרק שיכור.

אָס ב אָרן: אַרעמער בחורן
 ס ט ע נ ה אָפּ: איך מײן, אז ווען טראַטער וואָלט אַ קוק
 געטון אויף דער דאָזיקער וואַנט, וואָלט ער דאָ געזען נישט מער,
 ווי איר ברוינעם אויבערפלאַך. ער וואָלט נישט אַריינגעדראַנגען מיט
 זיין בליק צו זען, וואָס עס טוט זיך דאָרט אין דער ערד — די
 ווערעם, וואָס קריכן אַרום די שטיינער און די וואַרצלען פון די
 ביימער... ווייסט, איך קען נישט פאַרשטיין, ווי אזוי אַ וואַרעם
 ווייסט, ווען ער קריכט אַרויף און ווען אַראָפּ.

אָס ב אָרן: קען זיין, אז ווען ער קריכט אַראָפּ, קומט אים
 אַן דאָס בלוט אין קאָפּ אַריין און פולסירט דאָרט שטאַרקער, אזוי-
 אַרום ווייסט ער ווו ער קריכט.

ס ט ע נ ה אָפּ: ווערעם האָבן אָבער נישט קיין בלוט.

אָס ב אָרן: אויב אזוי, איז טאַקע מעגלעך, אז זיי ווייסן
 טאַקע גאָרנישט.

ס ט ע נ ה אָפּ: ס'מוז אויסקומען זייער נאַריש — ער מיינט,
 דער וואַרעם, אז ער קריכט אַרויף, בעת אין אמתן קריכט ער גאָר
 אַראָפּ.

אָס ב אָרן: יאָ. מעגלעך, אז דערפאַר טאַקע שרעקן זיי זיך
 שטענדיק אזוי.

סטענהאָפּ: צי מיינסט נישט, אז דאָס לעבן פארשארפט די הושים און די פאנטאזיע?

אַסבאַרן: יאָ, כירעכן אזוי.

סטענהאָפּ: ווען איך זאָל נישט קוקן אויף עפעס, דרינג איך באַלד אַריין אינעווייניק און דערזע אלץ דורך און דורך. אָט איצט, למשל, ווען איך קוק אויף דיר, זע איך דיין מונדיר, די מאַרינאַרקע, דאָס וועסטל, דאָס העמד און דערנאָך ווייטער...

אַסבאַרן: לאָמיר בעסער רעדן וועגן עפעס אַנדערש, — וועגן קראַקעט, אַ שטייגער, אָדער וועגן דער מלחמה.

סטענהאָפּ: (לאַכט) ליידערן שוין אזא געווינהייט, וואָס האָט זיך לעצטנס צוגעטשעפעט צו מיר אַדורכצודרינגען אלץ מיט מיין בליק און אזוי כסדר אלץ מער און מער, ביז ס'פאַלט אָן אויף מיר אַ פּחד און — סטאַפּ!

אַסבאַרן: איך מיין, אז דאָ, אויפן פּראָנט, פילט יעדער אַ סך שאַרפּער, נישט אמת?

סטענהאָפּ: יאָ, כ'מיין אויך אזוי... איך ווייס נישט, צי ס'איז שלעכט אָדער ניין. האָסטו אַמאָל דערפילט פּלוצלינג, ווי אלץ אַרום דיר רוקט זיך אוועק און אַנטלויפט פון דיר אלץ ווייטער און ווייטער, ביז דו בלייבסט איינער אַליין אין דער וועלט... און דערנאָך — ווי די וועלט רוקט זיך אָפּ, און דו ביסט דאָס איינציקע באַשעפעניש אין... אין דעם גאַנצן אוניווערס... שטרענגסט זיך אָן אלץ צוריק צו באַקומען און דו קענסט נישט, — האָסטו עס שוין געפילט אַמאָל?

אַסבאַרן: אַך, ס'איז נישט מער, ווי אַ נערוון-אַנ-שטרענגונג.

סטענהאָפּ: מיינסטו נישט, אז איך גיי אַראָפּ פון זינען? אַסבאַרן: אַ, נאָט, ניין ווי פאַלט עס דיר איין?

סטענהאָפּ: (פארווארפט דעם קאפּ אויף הינטן און לאַכט) טייערינקער, אַלמער פעטערל מיינערן דו ווייסט טאַקע נישט באמת? דו מאַכסט זיך אזוי, כדי כ'זאָל זיך בעסער פילן, ניין?

אַסבאַרן: ווען אַ מענטש גייט אַראָפּ פון זינען, רעדט ער נישט דערפון און דערציילט עס קיינעם נישט. ריהאַלט עס אין זיך.

סטענהאָפּ: נו, פעטערל, אויב אזוי, איז אַלרייט. (שמיל אויף אַ וויילע) כ'האָב געהאַט אָט דעם געפיל היינט אינדערפרי.

שטייענדיק אויף דער ליניע, בעת די זון איז אויפגעגאנגען. אגב, האָסטו געזען דעם זון-אויפגאנג? ווי פרעכטיק ער איז געווען
אָ ס ב אָ ר ן: יאָ, ס'היינט אַ גלענצנדיקער פּרימאָרנ.
ס ט ע נ ה אָ פּ: כּיּהאָב געקוקט אויף די דייטשע טראַנשייען
 און פון דאָרטן — ווייט הינטער זיי... ס'איז שטיל געווען, מ'האָט
 קיין שאָרף נישט געהערט און קיין לעבעדיקער נפש איז נישט גע-
 ווען. בלויז אַ רחבותדיקער פּליין צעשאַסן און צעגראָבן, ווי אַ ים,
 וואָס ווערט אַלץ מער בלאַטיקער און בלאַטיקער, ביז ער ווערט
 אינגאנצן פּאַרגליווערט, אָן שום באַוועגונג. האָסט געקענט הערן,
 ווי אַ שפּילקע פּאַלט אראָפּ, אַזוי שטיל איז עס געווען, הגם דו
 ווייסט, אַז דאָ געפינען זיך באַהאַלטן טויונטער האַרמאַטן, אַלע
 געדרייניקט און געשמירט גרייט צום שיסן; מיליאָנען קוילן ליגן אין
 די קעסטלעך און קויל-בייטלען; טויונטער דייטשן, וואָס וואַרטן
 און טראַכטן דאָרט דאָסעלבע. דעמאָלט איז בהדרגהדיק געקומען
 צו מיר יענץ געפיל...

אָ ס ב אָ ר ן: כּיּהאָב גאָר קיינמאָל זיך נישט פּאַרגעשטעלט,
 אַז די זון גייט אויף אַזוי שוין און פּילפאַרביק, כּיז אײַך בין אָנ-
 געקומען אַהער און אַליין געזען. גרין, ראָז, רויט, בלאָ, גרוי...
 ס'עפעס אויסערגעוויינלעך, נישט אמת?

ס ט ע נ ה אָ פּ: יאָ. — מייסן, אַהערן
מייסן: (פון יענער זייט) גלייך, הערן
ס ט ע נ ה אָ פּ: ברענג אַ פּאַר קווערטלעך און אַ פּלעשל

וויסקי

מייסן: גלייך, הערן
אָ ס ב אָ ר ן: (שמויכלט) שוין מיטן באַגינען?
ס ט ע נ ה אָ פּ: איצט איז פונקט גוט. ס'אָ פּאַרשאַלטענע
 קעלט דאָ.

אָ ס ב אָ ר ן: (בלעטערט אַ זשורנאַל) זעסט דאָ דעם היפּאָדראָם?
 אַ לאַנגע צייט זענען דאָרט אָנגעגאַנגען די געיעגן.
ס ט ע נ ה אָ פּ: וואָסערע? זיג זאָג?

אָ ס ב אָ ר ן: יאָ, דאָרט איז פאַראַן דזשאָרדזש ראַביי.
ס ט ע נ ה אָ פּ: האַרפּער איז טאַקע דאָרט געווען, בעת ער איז
 געווען פּריי. ער דערציילט, אַז ס'איז געוואַלטיק שוין. ראַביי איז
 דאָרט אומפּאַרגלייכלעך קאַמיש.

(מייסן ברענגט אַריין וויסקי, וואַסער און קווערטלעך.)

אָסבאַרן: אַ שאַד, וואָס איך בין נישט געגאנגען אַמאָל באַקוקן.

סטענהאַפּ: מיינסטו דערמיט צו זאָגן, אז דו האָסט נאָך קיינמאָל נישט געזען די פּערד-געיעגן?

אָסבאַרן: (לאַכט) ניין. כּיפּלעג שטענדיק פּאַרברענגען אין גאַרטן, אַרומצוימען און פּלאַנצן. אין די אָונטן פּלעג איך זיצן און לייענען און מיין ווייב פּלעגט פּאַרצירעווען שקאַרפּעטן, אַמאָל אויך שפּילן פּיאַנאָ. מיר האָבן געמיינט, ס'איז גאָר קיין מלחמה אויף דער וועלט נישטאָ, ביז מיינע צוויי קליינע יאַטלעך האָבן עס מיר דערמאָנט, ווען זיי פּלעגן זיך שפּילן אויף דער פּאָדלאָגע מיט צינערנע סאַלדאַטלעך.

סטענהאַפּ: אַרעמער, אַלטער פּעטערלן קענסט זיך גאָר-נישט אָפּגעוויינען פּון זיי.

אָסבאַרן: אַ שאַד, וואָס איך קען נישט פירן קיין מלחמה, ווי יענע יאַטלעך מיינע האָסט באַדאַרפּט זען, ווי זיי פּלעגן עס אַרונטערוואַרפּן די סאַלדאַטלעך אונטער דער סאָפּע און צודריקן זיי מיט די פּיס.

סטענהאַפּ: (לאַכט און נעמט אַ טרונק) האַלסטו איצט ביי אַביסל משקח?

אָסבאַרן: איצט נישט. אַ דאַנק.

סטענהאַפּ: אויף דינסט גייסטו ערשט אַ זייגער עלף, ניין?

אָסבאַרן: יאָ. איך דאַרף איבערנעמען טראָטערן.

סטענהאַפּ: דערנאָך וועט ראַליי גיין איינס אַ זייגער און וועט שטיין מיט דיר אַ שעה צייט. דאַן וועט ער שוין קענען אַליין זיין ביז פיר. און נאָך אים וועט זיין היבערט.

אָסבאַרן: זייער גוט.

סטענהאַפּ: וואָס טוט ער איצט, ראַליי?

אָסבאַרן: ער פאַרענדיקט אַ בריוו.

סטענהאַפּ: האָסטו אים דערציילט?

אָסבאַרן: וועגן וואָס?

סטענהאַפּ: וועגן צענזור.

אָסבאַרן: מיינסט עס טאַקע ערנסט?

סטענהאַפּ: צי כּימיין עס ערנסט? פאַרשטייט זיך, וואָס דען?

אָסבאַרן: טאַרסט עס אים נישט טון.

סטענהאַפּ: אָפּיציעל דאַרף איך לייענען אַלע אייערע.

בריוו. כאפט עס דער רוח, פעטערלן שטעל דיך פאָר, ווען דו ביסט
אויף מיין אָרט — ס'ווערט אָפגעשיקט פון דאָנען אַ בריוו... פון
דעם בחור... און צו איר נאָך...
אָס ב פ אָ ר ן : נאַרשקייטן, ער וועט וועגן דיר נאַרנישט
שרייבן.

ס ט ע נ ה אָ פ : פונוואָנען ווייסטו דאָס? (פּוויזע) היינטיקע
נאַכט האָב איך געהערט, ווי דו ביסט אַוועק אויף דער וואַך. נאָך
דיין אַוועקגיין, האָב איך זיך אויפגעהויבן. כּיהאָב זיך געפילט זייער
שלעכט. כּיהאָב אין גאַנצן געהאַט פאַרגעסן, אַז ראַליי איז אַוועק
מיט טראַטערן. לְגמרי פאַרגעסן. כּיבין געווען שלעפּעריק. כּיהאָב
נאָר געוויסט, אַז ס'איז עפעס געשען. דאָן איז ער אַריינגעקומען מיט
טראַטערן און מיך אָנגעקוקט. כּיפאַרשטיי, אַז נאָכן אַריינקומען
אַהער פון דער פּרישער נאַכט-לופט, האָט ער אַוודאי דערשפּירט
דאָ דעם ריח פון די חלבנע ליכט, פון שטשורעס און פון וויסקי.
ס'אינציקע, וואָס אַזאַ יינגל ווי ער, קען נישט פאַרטראַגן, איז
אַ נישט-פּרישער ריח. האָט ער מיך אַזוי מאַדנע אָנגעקוקט, פונקט
ווי איך וואָלט אים דערלאַנגט מיט עפעס צווישן די אויגן... פונקט
ווי כּיוואָלט אויף אים אָנגעפאַלן און ווער ווייס וואָס געטון.
אָס ב פ אָ ר ן : טרייבסט איבער, שטעלסט זיך פאַר מער, וויפל
ס'איז.

ס ט ע נ ה אָ פ : (לאַכט) כּיטרייב איבערן מיַדאַרף דאָ נישט
איבערטרייבן...

אָס ב פ אָ ר ן : פאַרוואָס קענסטו אים נישט באַהאַנדלען גלייך
מיט אַלע?

(ראַליי קומט אַריין פון זיין אַקאַפע מיט אַ בריוו אין האַנט.
ער בלויבט שטויב, באַמערקנדיק די פּלוצלינגדיקע שטילקייט, וואָס איז
געוואָרן צוליב זיין אַריינקומען.)
ר אַ ל י י : כּיבאָדויער זייער, כּיהאָב אייך געשטערט.

אָס ב פ אָ ר ן : אַ, ניין, ראַליי, אַלרײַטן גייסטו צו דער ביקסן-
אינספּעקציע?

ר אַ ל י י : יאָ.

אָס ב פ אָ ר ן : דאַרפסט זיך נישט ערגערן, אויב די האַלץ-
טיילן וועלן אַפילו זיין נישט אַזוי ריין, — דער עיקר זענען די
רערלעך און די איבעריקע מעטאַלענע טיילן.
ר אַ ל י י : גוט.

אָס ב' אָרן : זע, צי דאָרט איז פאָראַן אַ סך אייך, און כאָפּ אַ קוק צו דער אַמוניציע אין די קעסטלעך פון די סאָלדאַטן.

ראַל'י : (גייט צו האַרט צו דער טיר און קערט זיך אום) וווּ קען מען דאָ אוועקלייגן בריוו?

אָס ב' אָרן : אָט דאָ אויפן טיש.

ראַל'י : אַ דאַנק. (הויבט אָן אַרומלעקן מיטן צונג די ראַנדן

פון קאַנווערט.)

סטענהאָפּ : (רויק) לאָז דעם בריוו אָפּן.

ראַל'י : (איבעראַשט) אָפּן?

סטענהאָפּ : יאָ, איך מוז צענזורירן אַלע בריוו.

ראַל'י : (שטאַמלט) אַך, אָבער... כּיהאָב דאָרט גאָרנישט גע-

שריבן וועגן... גאָרנישט... וווּ זענען מיר דאָ?

סטענהאָפּ : אַזוי איז דאָס געזעץ, אַלע בריוו מוזן דאָ

געלייענט ווערן.

ראַל'י : (נערוועז) אָ, איך... איך האָב זיך עס גאָרנישט

פאַרנעשטמלט. (שטייט צעטומלט, דערנאָך זאָגט ער מיט אַ דראַפּענס-

געלעכטערל) איך... איך מיין... אויב אַזוי, וועל איך דעם בריוו צוריק-

נעמען (קנעפלט אָפּ די מונדיריקעשענע אַריווינצולייגן צוריק דעם בריוו.)

סטענהאָפּ : (הויבט זיך אויף, דערנענטערט זיך צו ראַל'י

און שטעלט זיך אוועק האַרט פאַר זיין פנים) גיב אָפּ דעם בריוו

ראַל'י : (דערשמוינט) אָבער... דענים...

סטענהאָפּ : (ציטערט פון אויפּרעגונג) גיב אָפּ דעם בריוו

ראַל'י : אָבער... ס'איז דאָך פּריוואַט. כּיהאָב גאָרנישט גע-

וואַסט...

סטענהאָפּ : ווייסטו וואָס הייסט אַ געזעץ? גיב אָפּ דעם

בריוו

ראַל'י : איך זאָג דאָך אייך... דאָ איז גאָרנישטאָ.

סטענהאָפּ : (כאַפט אים אָן פאַר דער האַנט און רייסט ארויס

דעם בריוו.)

ראַל'י : דענים!... כּיבין...

סטענהאָפּ : וואָס פאַר אַ „דענים“? סטענהאָפּ הייס איך

ביסט דאָ נישט אין שולן שוין גיי אויף דער ביקסן-אינספּעקציע

ראַל'י : (שטייט אַ דערשמוינטער ביי די טרעפּלעך).

סטענהאָפּ : (שרייט) ווייסט וואָס הייסט אַ געזעץ?

ראַל'י : (קוקט אַ וויילע מיט ברייט-צעפענטע אויגן אויף

סטענהאָפּן, וואָס שוידערט אינגאנצן און סאפעט שווער. דערנאָך זאָגט
 ער כמעט שעפטשענדיק: „גוט!“ און גייט אַרויס דורך די טרעפּלעך.
 ס ט ע נ ה אָ פּ : (דרייט זיך אויס צום מיט.)
 אָ ס ב אָ ר ן : אַך, נאָט אין הימלן סטענהאָפּ, וואָס איז
 מיט דיר?

ס ט ע נ ה אָ פּ : (קוקט זיך אום ווילד צו אַסבאַרן) קיין וואָרט
 נישטן איך פיר אָן מיט דער אַפטיילונג. ווען כיוועל דארפן, וועל
 איר דיר פרעגן עצותן
 אָ ס ב אָ ר ן : זייער פיין.

(סטענהאָפּ בויגט זיך אָן אויפן מיט מיטן בריוו אין האַנט.
 שטיל. דערנאָך טוט ער אַ וואָרף דעם בריוו אויפן מיט און לאָזט אַראָפּ
 דעם קאָפּ אויף ביידע הענט.)
 ס ט ע נ ה אָ פּ : אַך, נאָטן כיוויל עס נישט לייענען, כיוויל
 נישטן

אָ ס ב אָ ר ן : וועסטו אפשר דעם בריוו אזוי אַדורכלאָזן?
 ס ט ע נ ה אָ פּ : זאָל שוין זיין (פויע).
 אָ ס ב אָ ר ן : זאָל איך דעם בריוו אַדורכקוקן אַנשטאָט דיר?
 ס ט ע נ ה אָ פּ : אויב דו ווילסט.
 אָ ס ב אָ ר ן : כיהאָב נישט קיין חשק.
 ס ט ע נ ה אָ פּ : כיקען נישט לייען דו בעסער.

(אַסבאַרן נעמט דעם בריוו פון מיט און עפנט אים. סטענהאָפּ זיצט,
 דעם קאָפּ אַראָפּגעלאָזט אויפן האַנט, און גראבלט מיט אַ בלייפּעדער אויף
 אַ זשורנאל. ס'געדויערט אַ ווילע. אַסבאַרן קוקט אויף סטענהאָפּ.)
 אָ ס ב אָ ר ן : ווילסט הערן?

ס ט ע נ ה אָ פּ : לייען, לייען, וועל איך בעסער פאַרשטיין.
 אָ ס ב אָ ר ן : ער הייבט אָן מיט אַ באַשרייבונג, ווי אזוי ער
 איז אַהער אַנגעקומען... ער דערמאָנט נישט קיין שום נעמען פון
 עפעס אַן אָרט.

ס ט ע נ ה אָ פּ : נו, און ווייטער?
 אָ ס ב אָ ר ן : דער לעצטער אַפּאָזיט איז וועגן דיר.
 ס ט ע נ ה אָ פּ : לייען!

אָ ס ב אָ ר ן : (לייענט) ער זאָגט: „און איצט קום איך צו דער
 גרויסער נייעס. כביין געקומען אין דער באַטאָליאָן-הויפטקוואַרטיר.
 דער קאָלאָנעל האָט אַריינגעקוקט אין אַ קליין ביכל און געזאָגט:
 „איר ווערט צוגעטיילט צו דער „ציי-אַפטיילונג — צו קאַפיטאַן
 סטענהאָפּ.“ קענסט זיך גאַרנישט פאַרשטעלן, ווי כיהאָב זיך דע-

מאָלט דערפרייט, כיבין געגאנגען לענגאויס די טראַנשייען און דער-
 זען ענדלעך די געהעריקע אָקאָפּע, דאָרט איז געווען אַ זייער
 שיינער אָפיציר... אינגאנצן געעלטערט... מיט גרויע האָר... " (אָסבאָרן
 פארהוסט זיך) "...און שפעטער איז אָנגעקומען דענים, ער האָט אויס-
 געזען אזוי פארמאָטערט, אָבער דאָס איז צוליב זיין שווערער אַר-
 בעט, און דערצו נאָך איז ער פאַר אַלץ פאַראַנטוואָרטלעך. דערנאָך
 בין איך געגאנגען אויף דינסט אין דער פאָדערשטער פּאָזיציע און
 אַ סערושאַנט האָט מיר דאָרט אַלץ דערציילט וועגן דענים. ער
 האָט מיר געזאָגט, אַז דענים איז דער בעסטער אָפיציר אין באַטאַ-
 ליאָן, אַלע סאָלדאַטן האָבן אים שטאַרק לייב, ער שלאָפּט כמעט
 קיינמאָל נישט אין דער אָקאָפּע, שטענדיק נאָר אויף דער פּראָנט-
 ליינע מיט די סאָלדאַטן, ער וויילט זיי דאָרט מיט זיינע וויצן און
 דערציילט זיי וועגן אַ סך זאַכן, פונקט ווי פאַר שול-קינדער. כיבין
 זייער שטאַלץ און צופרידן, וואָס ער איז מיין פריינט."

(שטיל. די גאַנצע צייט פון ליינען האָט זיך סטענהאַפּ קיין ריר
 נישט געטוהן.)

אָ ס ב אָ ר ן : דאָס איז אַלץ. (פּוּזע) קען איך שוין דעם
 בריוו אַרײַנלייגן?

(סטענהאַפּ זיצט מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאַפּ. ער ברומט שטיל:
 „יא, בוטע". ער הויבט זיך שווער אויף און שפּאַנט צו צו די שאַטנס
 ביי אָסבאָרנס בעט.)

פון דרויסן שיינט אַרײַן אַ העלע בלישמשענדיקע זון)

(פאַרהאַנג פאַלט)

צווייטע סצענע

(המשך)

נאכמיטאג פון זעלבן טאג. אויף דער פאדלאגע פון דער אקאפע שיינט שוין נישט די זון, דאך איז נאך איבערוויניק גענוג ליכטיק פונם טאגליכט.

ס ט ע נ ה א פ ליגט אויף זיין בעט און ליענט א זשורנאל ביי א ליכט, וואס שטייט אויפן מיש, נעבן אים. אויף די טרעפ לעך באווייזט זיך א שווערע פיגור, לאזט זיך אראפ אין בלויבט שטיין, בליקנדיק אויף די שאַטנס אין דער אַקאַפּע. אַ הויכער, ברויט-גופיקער, מיט געדיכטע שוואַרצע וואַנצעס, אַ פעט רויט גער זיכט און געגוידערטן קין.

ס ט ע נ ה א פ : (ליוגט אַוועק דעם זשורנאַל, הויבט זיך אויף און זעצט זיך אַנידער בייים מיש) כ׳האַב עפּעס צו רעדן מיט די, סערושאַנט-מאַיאָר.

ס ע ר ז ש אַ נ ט - מ אַ י אָ ר : וועגן וואָס, הער?

ס ט ע נ ה א פ : זעץ זיך אַנידער. ווילסט אַביסל וויסקי?

ס ע ר ז ש אַ נ ט - מ אַ י אָ ר : (מיט אַן אויפגעהויטערטער שטיים)

אַדאַנק, הער (גיסט זיך אַן אומדריסט אַ קליין ביסעלע).

ס ט ע נ ה א פ : כ׳פאַרשטיי, ווילסט אודאי בלויז פאַרוכּן. נעם בעסער אַ גאַנצע כּוסה.

ס ע ר ז ש אַ נ ט - מ אַ י אָ ר : זייער גוט, הער.

(סעענהאַפּ ציט זיך אויס, העלפט צו דעם סערושאַנט-מאַיאָר אַנ-)

גיסן זיך אַ הויפש קווערטל און נעמט זיך אויך אַביסל).

ס ע ר ז ש אַ נ ט - מ אַ י אָ ר : סיווערט ווידער קיל, הער. אינ-

דערפרי איז שוין געווען גאַנץ וואַרעם.

ס ט ע נ ה א פ : יאָ.

ס ע ר ז ש אַ נ ט - מ אַ י אָ ר : איך טרינק פאַר אייער געזונט,

הער (ער הויבט אויף דאָס קווערטל וויסקי און טרינקט).

ס ט ע נ ה א פ : בראַוואָ! (ער לאַזט אַראַפּ דאָס קווערטל און ענ-

דערט פּלוצלינג דעם טאָן) הער זיך איין, סערושאַנט-מאַיאָר, דעם אַנ-

גריף דערוואַרטן מיר אויף דאָנערשטיק פרי, באַגינען צייט. דאָס

הייסט איבערמאַרגן.

ס ע ר ז ש אַ נ ט - מ אַ י אָ ר : (נעמט אַרויס פון קעשענע אַ שמו-

ציק קליון נאָמיץ-ביכעלע און פארצייכנט שנעל, אַנוואַרפנדיק, מיט אַ זייער קליון שטוקל בלויפּעדער) דאָנערשטיק אינדערפרי. זייער גוט, הער.

סטענהאַפּ: מיר מוזן איינהאַלטן די טראַנשייען. קיינער טאָר זיך פונדאָנען נישט אַרויסרירן.

סערזשאַנט-מאַיאָר: יאָ, הער, ריכטיק.

סטענהאַפּ: ס'קען מעגלעך זיין, אַז די איבעריקע קאָמ-פּאַניעס, אין די ביידע זייטן פון אונזערע טראַנשייען, וועלן אַוועק און איבערלאָזן אונז אומבאַשיצט, אויסגעשטעלט אויפן גאַנצן פייער. וויל איך פאַרלייגן אַ גרויסע דראַט-פאַרצוימונג, וואָס זאָל אַרומ-נעמען ביידע זייטן, ביז די דראַטן פון דער שוץ-ליניע.

סערזשאַנט-מאַיאָר: (שרויבט שנעל) דראַט-פאַרצוי-מונג... ביידע זייטן... גוט, הער.

סטענהאַפּ: ווען דער אַנגריף וועט זיך אָנהייבן, וועל איך איבערנעמען די קאָמאַנדע איבער דער לינקער זייט, און מיסטער אַסבאָרן — אויף דער רעכטער. דו וועסט זיין צוזאַמען מיט מיסטער אַסבאָרן און איך וועל נעמען צו מיר סערזשאַנט בייקער. די ניין-טע און צענטע ראַטעס וועלן אַרויס פון דאָנען (ווייזט אויף דער אַזוי-צייכונג פון דער טראַנשיי-מאַפע) און די עלפטע און צוועלפט-טע וועלן גיין אויף לינקס.

סערזשאַנט-מאַיאָר: כּיזע, הער.

סטענהאַפּ: וויסטו שוין אַלץ? איז דיר אפשר נאָך נישט קלאָר עפעס?

סערזשאַנט-מאַיאָר: (קוקט אויף זיינע נאָטיצן) ס'זעט אויס אַלץ קלאָר, הער.

סטענהאַפּ: ווילסטו אפשר נאָך עפעס וויסן?

סערזשאַנט-מאַיאָר: זייער גוט, הער. (הוסט אָפּ) ווען דער אַנגריף וועט קומען, וועלן מיר אים, פאַרשטייט זיך, אָפּשלאָגן, — וואָס וועט אָבער זיין, אויב זיי וועלן האַלטן כּסדר אין איין אַנגרייפּן?

סטענהאַפּ: וועלן מיר האַלטן כּסדר אין איין אָפּשלאָגן. סערזשאַנט-מאַיאָר: יאָ, הער, אָבער נישט דאָס האָב איך געוואָלט זאָגן. כּיהאָב געמיינט, אַז ס'איז קיין מעגלעכקייט נישט אַ סך אויפצוטון.

סטענהאַפּ: (מונטער) אַ, איך מיין, אַז מ'קען יאָ.

סערזשאַנט-מאַיאָר: אויב אַזוי, איז גוט, הער. ווען

מיוועט נישט דערגרייכן אלץ אין ערשטן טאָג, וועט מען אַטאַקירן
אויפן צווייטן טאָג, אויפן דריטן און אזוי כסדר...
סטענהאַפּ: דאָס איז אָבער אוממעגלעך.

סערזשאַנט-מאַיאָר: אויב אזוי זענען מיר דאָך נישט
מחויב איצט אלץ צו באַשטימען, ווי אזוי... המ... (זוכט אַ פּאסיק
וואָרט) ווי אזוי אָפּצוטראַעטן?

סטענהאַפּ: מיטאַרף עס טאַקע נישט, פאַרשטייטסטו די
דאָזיקע אָפּטיילונג אונזערע שטייט אַ סך בעסער ווי די אָפּטיילונגען
„א“ און „ב“, פון ביידע זייטן פון אונזער טראַנשיי.

סערזשאַנט-מאַיאָר: ריכטיק, הער.

סטענהאַפּ: יאָ, סיוועט זייער גוט זיין. ווען מיוועט אַנט-
לויפן, וועלן עס די „א“ און „ב“ אָפּטיילונגען טון פריער פאַר
אונז. כל-זמן מיר זענען נאָך דאָ, אַפילו ווען די איבעריקע וועלן
אַנטלויפן, וועלן מיר נאָך קענען געבן דעם באַש גענוג פייער, בעת
ער וועט זיך פרווון צוקריגן צו אונז, — מיר וועלן פשוט אַ תל
מאַכן פון אים. מיר וואָלטן געקענט אָפהאַלטן דעם אָנגריף אַ גאַנצן
טאָג צייט.

סערזשאַנט-מאַיאָר: (צוריקגעהאלטן) יאָ, הער, אָבער
וואָס וואָלטן מיר געטון, ווען דער באַש רינגלט אונז אַרום פון
אַלע זייטן?

סטענהאַפּ: וואָלטן מיר אָנגעגריפן און געוונען די
מלחמה...

סערזשאַנט-מאַיאָר: (וויל פאַרצייכענען) געוונען די
מלחמה... זייער גוט, הער.

סטענהאַפּ: דאַרפסט פאַרשטיין גענוי, וואָס איך מיין,
סערזשאַנט-מאַיאָר. מיר האָבן אַ באַפעל אומבאַדינגט צו בלייבן דאָ
אויפן אָרט. איז ווען מוזאָגט דיר אָפּצושטעלן זיך דאָ, דאַרפסטו
דאָך נישט מאַכן קיין פלענער, ווי אזוי צו אַנטלויפן.

סערזשאַנט-מאַיאָר: אויסגעצייכנט, הער.

(פון איבער די מרעפלעך הערט זיך אַספּאַרנס קול)

סערזשאַנט-מאַיאָר: (הויבט זיך אויף.)

אַסבאָרן: ביסט דאָ, סטענהאַפּ?

סטענהאַפּ: (הויבט זיך שנעל אויף) יאָ, וואָס איז

אַסבאָרן: דער קאָלאַנעל איז דאָ פאַראַן, ריוויל זיך זען

מיט דיר.

סטענהאַפּ: אָ, גוט, כּיָקום שוין אַרויס.

קאלאנעל: (פון דרויסן) אַלרייט, סטענהאַפּ, איך גיי אַראָפּ.

סערזשאַנט-מאַיאָר: (שטויענדיק שוין) האָט איר פאַר מיר נאָך עפּעס, הער?

סטענהאַפּ: דערווייַל נישט. כיוועל זיך נאָך זען מיט דיר אויף דער וואַך-שעה, אין אַוונט.

סערזשאַנט-מאַיאָר: אויסגעצייכנט, הער. (ער שטעלט אַ טריט אויף צוריק און באַגריסט עלעגאַנט סטענהאַפּן.)

סטענהאַפּס בליק פאַלט אויפן סערזשאַנט-מאַיאָרס נישט אויסגעטרונקען ביסל וויסקי, וואָס איז געבליבן אויפן מיש. ער ווייזט עס אים.)

סטענהאַפּ: און וואָס וועט זיין דערמיט?

סערזשאַנט-מאַיאָר: אַ דאַנק אייך. הער. (ער פאַרענט-דיקט דאָס טרינקען.)

(דער קאלאָנעל קומט אַראָפּ פון די טרעפּלעך.)

קאלאָנעל: גוט מאָרגן, סערזשאַנט-מאַיאָר.

סערזשאַנט-מאַיאָר: גוט מאָרגן, הער. (גייט אַרויס)

סטענהאַפּ: העלָאָ, הער קאלאָנעלן

קאלאָנעל: העלָאָ, סטענהאַפּן (שנאַפט מיט דער נאָז)

סיאַראַ שטאַרקער ריח פון שינקע.

סטענהאַפּ: יאָ, הער. מיר האָבן היינט געהאַט אויף פּרי-שטיק שינקע.

קאלאָנעל: הענגט דאָ ביי אייך די שינקע?

סטענהאַפּ: יאָ, ס'טריקנט זיך אויפן וואַנט.

קאלאָנעל: אַ ווילער טאָג היינט.

סטענהאַפּ: אַ גלענצנדיקער טאָג, הער.

קאלאָנעל: ס'קומט שוין דער פּרילינג. (פּוּזע) כּיבּין זייער צופּרידן, וואָס איר זענט דאָ אַליין. כּיחָאָב באַקומען ערנסטע נייעס.

סטענהאַפּ: ס'איז מיר זייער לייד דאָס צו הערן, הער. ווילט איר אפּשר אַ טרונק?

קאלאָנעל: גוט, גוט, אַ דאַנק. איצט איז טאַקע גאַנץ גוט אַ טרונק.

סטענהאַפּ: (צעמושט אַביסל וויסקי פאַרן קאלאָנעל און פאַר זיך.)

קאלאָנעל: ס'איז זייער גוט דאָ.

סט ענהאָפּ: פראַוואַ, הער קאָלאָנעלן (ברענגט אַ קעסטל) זעצט אייך, הער.

קאָלאָנעל: כ'דאַנק.

סט ענהאָפּ: וואָס פאַר אַ נייעס, הער?

קאָלאָנעל: דער בריגאדירער האָט מיך היינט אינדערפרי באַזוכט. (פּוּיזע) ס'זעט שוין אויס כמעט ווי זיכער, אַז דער דייטשער אָנגריף הייבט זיך אָן דאָנערשטיק גאַנץ פרי. מ'האָט באַקומען ידיעות פון מער ווי איין קוועלע, מ'ווייסט נאָך אָבער נישט, אויף וועלכן אָרט דער אָנגריף וועט זיין צום שטאַרקסטן. דער באַש האָט שוין נעכטן אַנגעהויבן אַרויספירן זיינע פראַנט-סאָלדאַטן. מ'מוז אַוועק-שטעלן די געהערדיקע פּאָלקן אויף די אַלע ערטער, וווּ זיי האָבן ברעה צו געבן דעם שטאַרקסטן קלאַפּ.

סט ענהאָפּ: נאַטירלעך.

קאָלאָנעל: און דער גענעראַל הייסט אונז מאַכן אַ פּלוצ-לינגדיקן איבערפאַל, כדי אויסצוגעפינען, פון וואַנען דער אָנגריף וועט זיך אָנהייבן. (פּוּיזע).

סט ענהאָפּ: כ'פאַרשטיי, אויף ווען?

קאָלאָנעל: ווי ווייט מעגלעך וואָס-גיכער. ער זאָגט, אַז נאָך היינט אויפדערנאַכט.

סט ענהאָפּ: אַ, דאָס איז דאָך אַן אַפסורדן

קאָלאָנעל: איך האָב עס אים געזאָגט, כ'האָב אים אויפ-געוויזן, אַז צום פריסטן וואָלט דאָס געקאָנט געשען ערשט מאָרגן נאָכמיטאָג, אַן איבעראַשנדיקער אָנפאַל אינמיטן העלן טאָג, אונטער אַ רויך-וואַלקן פון דער אַרטיילעריע, — דאָס, מ'וין איך, איז צום בעסטן. דווקא בייטאָג, יעצט וועט זיין צו-ווייניק לבנה-ליכט, און דערצו נאָך איז ממש לעכנסוויכטיק צו פאַנגען איין באַש אָדער צוויי.

סט ענהאָפּ: פולקאָם גערעכט.

קאָלאָנעל: איך לייג פאַר צו שיקן צוויי אָפיצירן און צען סאָלדאַטן. פולשטענדיק גענוג, דאָ, פונקט אַנטקעגן, איז בלוז זיבעציק יארד פון „קיינעמס לאַנדיי" היינטיקע נאַכט קען אונזער אַרטיילעריע דורכשיסן אַ לאַך אין די דייטשע פאַרצוימונגען, און איר וועט אַזעלכעס קענען אויסשניידן אין אייערע העריסאָן, פון דער אַרטיילעריע, קומט היינט אַוונט עסן מיט מיר, וועלן מיר אַלץ אַרומערדן. כ'וואָלט זייער וועלן איר זאָלט אויך זיין. וועט איר קענען אַ זייגער אַכט?

סטענהאַפּ: יאָ, זיכער, הער.
 קאַלאַנעל: אויסצוקלויבן די זעלנער, וועל איך זיך פאר-
 לאָזן אויף אײך.
 סטענהאַפּ: הייסט איר מיך אויך גיין מיט זיי, הער?
 קאַלאַנעל: אָ, ניין, סטענהאַפּ. כײַקען אײך נישט לאָזן
 אוועקגיין. אײך וויל, אין אָפּיציר זאָל אָנפירן מיטן איבערפאַל,
 און אײנער זאָל זיך אַרײַנגרייסן און כאַפּן אַ פּאַר באַשן.
 סטענהאַפּ: וועמען רעכנט איר צו באַשטימען, הער?
 קאַלאַנעל: דעם ערשטן רעכן אײך — אָסבאַרנען. ער
 פאַרמאָגט אַ רויקן אויסגערעכנטן קאַפּ. ער וועט זיך טויגן אָנצופירן
 מיטן איבערפאַל.
 סטענהאַפּ: און דער צווייטער?
 קאַלאַנעל: דער צווייטער זאָל זיין טראַטער, — ער איז
 אַבער אַביסל צו-דיק, נישט איבעריק פּאַסיק צו מאַכן די אַטאַקע.
 סטענהאַפּ: געוויס, אפשר היבערט?
 קאַלאַנעל: זייער גוט. וואָס פאַר אַ מײנונג האָט איר
 וועגן היבערט?
 סטענהאַפּ: אײך מײן נישט, ער זאָל דערצו טויגן.
 קאַלאַנעל: טאַקע נישט.
 (פּויע, זײ טראַכטן.)
 סטענהאַפּ: פאַרוואָס זאָל מען נישט קענען שיקן קיין
 גוטן סערזשאַנט, הער?
 קאַלאַנעל: ניין, דערצו טויג נישט קיין סערזשאַנט. די
 כאַלדאַטן האַלטן פאַר וויכטיקער, ווען אָפּיצירן פירן אָן מיט דער
 אַטאַקע.
 סטענהאַפּ: יאָ, סײַז טאַקע אַזוי.
 קאַלאַנעל: דעם אמת געזאָגט, סטענהאַפּ, רעכן אײך צו
 שיקן דעם יינגעטשקן, וואָס אײך האָב אײך אַהערגעשיקט די לעצ-
 טע נאַכט.
 סטענהאַפּ: ראַליי?
 קאַלאַנעל: יאָ. ער איז דער ריכטיקער טיפּ. אַ לעבעדי-
 קער מונטערער יונג.
 סטענהאַפּ: ער איז דאָך אַבער נאָך אַ פּרישעז און נאָך
 נישט צוגעוויינט צו דעם אַלעם.
 קאַלאַנעל: איז נאָך בעסער. זײנע נערוון זענען נאָך
 געזונט און אויסגערוט.

סטענהאָפּ: ס'איז זייער איינגעשטעלט צו שיקן אַ יינגל, וואָס איז נאָר-וואָס אָנגעקומען.

קאָלאָנעל: נו, גוט, ווער נאָך איז דאָ פאָראַן? כיוואָלט געקאָנט שיקן אַן אָפיציר פון אַן אַנדער אָפטיילונג.

סטענהאָפּ: (כאַפּט אונטער שנעל) אַ, נאָט, ניין. מיר וועלן עס אַליין מאַכן.

קאָלאָנעל: אויב אַזוי, לייג איך ווידער פאָר דאָס איי-גענע: אָסבאָרן זאָל אָנפירן מיטן איבערפאַל, און ראַליי זאָל אַטאַקירן. זיי וועלן מיר זיך צען גוטע סאָלדאַטן. ביים אָונט-עסן וועלן מיר זיך טרעפן מיט העריסאָן און באַשטימען די רויך-באַמבעס און ווי אַזוי דורכצולעבערן די דראַט-פאַרצוימונגען. איר קלויבט דערווייל אויס די סאָלדאַטן און גיט איבער אָסבאָרן און ראַליי וועגן דעם גאַנצן ענין.

סטענהאָפּ: אויסגעצייכנט, הער.

קאָלאָנעל: בעסער שיקט מיר צו אינדערפרי אָסבאָרן און ראַליי, וועט מען אַלץ אַדורכשמועסן. אַדער — שאַן — איך וועל אַהערקומען באַלד באַגינען.

סטענהאָפּ: גוט, הער.

קאָלאָנעל: ס'איז אַ גאַנץ נישט-אָנגענעמע זאַך. ס'אָבער

זייער, זייער נויטיק.

סטענהאָפּ: געוויס אַזוי.

קאָלאָנעל: נו, גוט. דאָס איז אַלץ, סטענהאָפּ. זעען מיר זיך אַכט אין אָונט... האָט איר ליב פיש?

סטענהאָפּ: פיש גאָר?

קאָלאָנעל: יאָ, פיש מיר האָבן באַקומען צוגעשיקט פון דער הויפט-ליניע אַביסל פרוישע פיש.

סטענהאָפּ: אַ, אויסגעצייכנט, הערן

קאָלאָנעל: דאַכט זיך, אַז דאָס זענען מערלאַנען.

סטענהאָפּ: זייער פיין

קאָלאָנעל: אַ גוטן טאַג (גיט אַרויס).

(סטענהאָפּ שטייט אַ וויילע און קוקט אים נאָך, דערנאָך קערט ער זיך אום און גייט צו לאַנגזאַם צום מיש.)

היבערט: קומט אַרײַן אין אַקאַפּע פון זיין שלאַף-ווינקל.)

סטענהאָפּ: העלאָ, היבערטן כיהאָב געמיינט, דו שלאַפסט.

היבערט: כיהאָב געוואָלט עפעס רעדן מיט דיר, סטענהאָפּ.

סטענהאָפּ: נו, שים אַרויסן

היבערט: אלץ די נערוון-קראַנקייט מיינע, כּיבין שרעק-
לעך דערשלאָגן, כּיהאָב מוראָ, כּיקען דאָ לענגער נישט פּאַרבלייבן...
סטענהאַפּ: כּיווייס, סנישט מער, ווי אַן איינרעדעניש.
איך האָב עס אויך געקריגן, ווי אַ גיהנם...
היבערט: (צוט זיך צוריק) דו האָסט עס?
סטענהאַפּ: געהאַט דאָס פאַר עטלעכע וואָכן.
היבערט: כּיבין זייער געקרענקט דערפון, סטענהאַפּ.
סנישט גוט, כּיפיל זיך זייער שלעכט, געפרוּווט זיך נישט וויסנדיק
מאַכן, קען איך נישט, כּימוז גיין אַראָפּ...
סטענהאַפּ: אַראָפּ — וווּהין?
היבערט: כּיווער קראַנק, און כּימוז אַראָפּ אויף דער
ליניע, אין שפיטאַל, היילן זיך.
(ס'איז שטיל אַ ווילע, סטענהאַפּ קוקט אַן היבערט, ביז דער
לעצטער דרייט זיך אויס און גייט צו זיין אַקאַפּע.)
היבערט: כּיוועל גלייך גיין אַהין.
סטענהאַפּ: (רויק) דו מוזט דאָ בלייבן.
היבערט: כּיגיי צום דאָקטאָר, ער וועט מיך שיקן אין שפי-
טאַל, אויב ער וועט נאָר איינזען...
סטענהאַפּ: איך האָב זיך שוין געזען מיטן דאָקטאָר,
היינט אינדערפרי, ער וועט דיך אין שפיטאַל אַרײַן נישט שיקן,
היבערט, ער וועט דיך צוריקשיקן אַהער, אַזוי האָט ער מיך פאַר-
זיכערט. (שטיל) קענסטו זיך איינשפּאַרן אַ גאַנג.
היבערט: (בייז) וואָס פאַר אַ טיװלן
סטענהאַפּ: בלייב דאָן
היבערט: איך האָב פּולע רעכט צו ווערן קראַנק, סאָל-
דאַטן מעגן, פאַרוואָס זאָל דאָס נישט טאָרן אַן אָפּיציר?
סטענהאַפּ: קיינער ווערט נישט געשיקט אין שפיטאַל
אַרײַן, אויב ער איז נישט שטאַרק קראַנק, ס'איז נאָך נאָרנישט
אַזוי שלעכט מיט דיר, היבערט, ווי דו מאַכסט זיך. די דייטשע
אַטאַקע הויבט זיך אָן דאָנערשטיק, שוין כּמעט ווי זיכער, מוזטו
דאָ בלייבן און צוזאַמען מיט אונז אַלע אַדורכלעבן דאָס.
היבערט: (היסטעריש) איך זאָג דאָך דיר, אַז איך קען
נישט, דער ווייטיק מאַטערט אַזוי, אַז כּיווער פּשוט משוגע,
כּיגין כּיהאָב אַלע מיינע זאַכן פאַרפּאַקט, איצט גיי איך — דו
קענסט מיך נישט פאַרהאַלטן!
(ער גייט אויפגערגט אַרײַן צו זיך אין אַקאַפּע, סטענהאַפּ גייט

לאנגזאם צו צו די טרעפלעך, דרויס זיך אויס און שפילעט אויף זיין רעוואָלווער־שיידל. ער נעמט ארויס דעם רעוואָלווער און שמעלט זיך אַוועק אויספֿרובירן אים.

היבערט קומט צוריק מיט זיין פעקל אויפן רוקן און מיט אַ שמעקן אין האנט. אונטער סטענהאַפּס בליק שמעלט ער זיך אַפּ בוי די טרעפלעך.)

היבערט: לאָז מיך אַדורך, סטענהאַפּס.
סטענהאַפּס: דו מוזט דאָ בלייבן און טון דיין אַרבעט.
היבערט: כּיהאַב דאָך דיר געזאָגט: כּיקען נישטן פֿאַרשטייט נישט? לאָז, סטענהאַפּס. לאָז מיך אַדורך.

סטענהאַפּס: טו אַ קוק, היבערט. איך האָב נאָך זייער אַ סך אַרבעט אָפּצוטון און כּיוויל נישט פֿטרן מיט דיר אומזיסט קיין צייט. איינמאָל פֿאַר אַלעמאָל — דו מוזט דאָ בלייבן און צוזאַמען מיט אונז אַדורכמאַכן דעם אָנגריף.

היבערט: כּיוועל אומקומען פֿון ווייטיק, אויב כּיוועל נישט אַוועק.

סטענהאַפּס: בעסער שטאַרב פֿון ווייטיק, איידער פֿון אַ קויל פֿאַר דעזערציע.

היבערט: (מיט אַ נידעריקער שטים) וואָס מיינסטו דערמיט?

סטענהאַפּס: דו ווייסט, וואָס איך מיינ...

היבערט: איך האָב דאָס רעכט צו גיין צום דאָקטאָרן
סטענהאַפּס: אַך, גאָט מיינערן פֿאַרשטייט נישט, וואָס מירעדט צו דיר — ער וועט דיך זיכער צוריקשיקן. דײַר פֿריסטן לאָזט קיינמאָל נישט אַוועק קיין פֿהרנים, כּפֿרט נאָך צוויי טעג פֿאַרן אָנגריף.

היבערט: (בעטנדיק זיך) סטענהאַפּס... ווען דו וואָלסט נאָך געוויסט, ווי שרעקלעך איך פֿיל זיך... כּיבעט דיך... לאָז מיך גיין. לאָז... (ער גייט לאנגזאם אַדורך הינטער סטענהאַפּס. סטענהאַפּס טוט אים גראַב אַ שמויס אַפּ אויף צוריק. מיט אַ פֿלינקער באַוועגונג הויבט היבערט אויף זיין שמעקן און דערלאנגט מיט אים בלינד סטענהאַפּס. יענער כאַפּט אָן דעם שמעקן, רויסט אים אַרויס פֿון היבערטס הענט, צעברעכט אים אויף דער קני און ווארפט אים אַוועק.)

סטענהאַפּס: גאָט! דו חזיר, דון ווייסט, וואָס דו האָסט געטון? שלאָגן אַ העכערן אָפּיציר?

(ס'איז שטיל. סטענהאַפּס נעמט אָן זיין רעוואָלווער, וואָס הענגט נאָך אָן פֿאַס. היבערט שטייט פֿאַר אים און ציטערט.)

סטענהאַפּ: ס'מאכט נישט אויס, פונדעסטוועגן. כיוועל
דיך דערפאַר נישט שים...

היבערט: לאָז מיך גיין... לאָז מיך...

סטענהאַפּ: ווען דו וואָלסט געגאַנגען, וואָלט איך דיך
דערשאָסן פאַר דעזערציע, דאָס איז אַ גרויסער אומכבוד, צו שטאַרבן
פאַר אזאָ זאַך. איך וועל דיר דאָס איינשפּאַרן. כּיג'ב דיר אַ האַלבע
מינוט צו באַדענקען זיך, בלייב בעסער דאָ און זיי אַ בראַווער
מאַן, איידער צו דעזערטירן. אויב דו פּאָלגסט מיך נישט, וועט
געשען אַ קאַטאַסטראַפּע, פאַרשטייסט? זעסט, איך שפּיל זיך מיט
מיין רעוואָלווער? איך רייניק אים, כּיפּאַכע מיט אים און פּלוצ-
לינג קען ער אויסשיסן. אזעלכעס געשעט דאָ אָפּט. זעסט, כּיפּאַז
אַפּ און שטייט גלייך אויס צווישן דינע אויגן...

היבערט: (שעפטשעט שטיל) דערוועג נישט...

סטענהאַפּ: האָסט זיך נישט פאַרדינט דערשאָסן צו
ווערן פּון אַ פּלוצלינגדיקער קאַטאַסטראַפּע... אָבער איך וויל עס דיר
איינשפּאַרן אויף אַן אַנדער אָפּן... כּיג'ב דיר אַ האַלבע מינוט
צייט צו דעצידירן זיך. (ער הייבט אויף די האַנט אַ קוק צו טון אויפן
זייגערל) נו, פּון איצט אָן אַ האַלבע מינוט.

(ס'איז שטיל. ס'געדויערט עטלעכע סעקונדעס. פּלוצלינג ברעכט

היבערט אויס אין אַ הילטיקן געלעכטער.)

היבערט: נו, טאָ שים זשען דו לאָזט מיך נישט גיין אין
שפיטאַל... איך שווער דיר, אז איך וועל מער אין די טראַנשייען
נישט פאַרבלייבן. שים, שים מיך און דאַנק גאָט...

סטענהאַפּ: (קוקט אויפן זייגערל) נאָך פּופּצן סעקונדעס...

היבערט: שים כּיבין גרייט...

סטענהאַפּ: נאָך צען (קוקט אויף היבערטן, וועלכער האַלט

צוגעמאַכט די אויגן) פינף

(סטענהאַפּ קוקט אים ווידער אָן. אין אַ רגע אַרום לאָזט ער רויק
אַראַפּ דעם רעוואָלווער אין שוידל אַרײַן און שפּאַנט צו צו היבערטן.
וואָס שטייט מיט אַן אַראַפּגעלאָזטן קאַפּ און פאַרשטאַרטע אויגן, די
אַרעמס זענען אים שטויף צעשפּרײט פּון ביידע זייטן, און די הענט
קלאַמערן זיך פאַרגלײווערט אין די ראַנדן פּון זײַן מונדיר. סטענהאַפּ
לײגט מילד אַרױף זײַן האַנט אויף היבערטס אַקסל. היבערט רױסט זיך
האַטמיק אָפּ פּון זײַן אַרמ מיט אַ לױכטן אויסגעשרײ. ער עפּנט די
אױגן זײנע און קוקט פּרײ סטענהאַפּן אין פנים אַרױן. סטענהאַפּ
שמויכלט.)

סטענהאָפּ: ביסט אַ ווילער מאַן, היבערט. מיר געפעלט זייער, ווי דו האָסט געשלאָגן.

היבערט: (הייזערקלעד) פאַרוואָס האָסטו נישט געשאָסן? סטענהאָפּ: בלייב דאָ, אלטער בחור, און צוזאַמען מיט אונז וועסטו אַלץ איבערטראָגן...

(היבערט שטייט און צימערט. ער פרוּווט עפעס רעדן און קען נישט. פלוצלינג ברעכט ער אויס אין אַ געשרוי. סטענהאָפּ נעמט אַראָפּ די האַנט פון זיין אַקסל און קערט זיך אָפּ פון אים.)

היבערט: סטענהאָפּן! כּיחָב אַלץ שוין אויסגעפרוּווט, כּישוּוער דיר, אַז יאָ. פון זינט איך בין אַהערגעקומען, פיל איך דערצו אַ האַס און אַן עקל. יעדער קול, יעדער קלאַנג דאָ מאַכט מיך קאַלט און קראַנק, סיגראַבט אונטער מיין גאַנץ געזונט. איך בין גלייכגילטיק צו... צו די אַלע איבעריקע... פאַרשטייט עס נישט. ס'ווערט וואָס אַמאָל אַלץ ערגער און ערגער און איצט קען איך שוין לענגער נישט פאַרטראָגן. כּיוועל מער נישט קומען צו די דאָזיקע אָקאַפּעס... אויף דער פּאַזיציע... מיט די סאָלדאַטן, וואָס קוקן מיך אַזוי אָן... איך וואָלט שוין בעסער געוואָלט דאָ שטאַרבן, ווי לעבן ווייטער ווי ביז יעצט. (ער זעצט זיך אויף סטענהאָפּס בעט און שרייט כּסדר אַן אַ שום באַמונג זיך צו באַהערשן).

סטענהאָפּ: (גיט אַן אַביסל וויסקי) נעם אַ טראָפּן. אלטער בחור...

היבערט: ניין, אַ דאַנק.

סטענהאָפּ: נעם אַביסל, טרינק.

היבערט: (נעמט דאָס קווערטל און טרינקט.)

סטענהאָפּ: (זעצט זיך אַוועק נעבן היבערטן און נעמט אים אַרום מיט אַן אַרעם ביים אַקסל) איך ווייס, היבערט, וואָס דו פילסט. איך האָב עס שוין לאַנג געוואָסט...

היבערט: פונדאָנען קענסטו דאָס ווייסן?

סטענהאָפּ: פונדאָנען? — ווייל איך פיל אויך דאָס אייגענע — טאַקע גענוי דאָס אייגענע, יעדער קלענסטער שאַרף דאָ ווירקט אויף מיר און כּילעב איבער דאָס זעלבע, וואָס דו, פאַר- וואָס האָסטו עס מיר באַלד נישט געוואַנט, אַנשטאַט צו דערציילן מיר מעשיות פון אַ נערוון-קראַנקייט? דאַרפסט וויסן, אַז מיר אַלע דאָ פילן און לעבן איבער דאָס זעלבע. אַלץ איז ביי מיר פאַרהאַסט און עקלדיק. אָפּטמאָל פיל איך, אַז איך וואָלט געקענט זיך אַוועק- לייגן דאָ, אויפן דאָזיקן אָרט, און קלאַגן זיך, אַז איך בין פאַר-א-

ליזירט — אָדער עפעס אַנדערש — און קען זיך נישט רירן, און אזוי ליגן, ביו כיוואַלט געשטאַרבן, אָדער כיוואַלט מיך פונדאָנען אוועקגעשלעפט.

היבערט: כ'קען נישט מער זיין דאָ, אין די שרעקלעכע אַקאַפּעס...

סטענהאַפּ: ווען האַסטו צו גיין אויף דינסט?

היבערט: גאָר גיך, אַרום פיר.

סטענהאַפּ: לאַמיר אפשר ביידע צוזאַמען גיין? מיר ווייסן דאָך שוין אונזערע ביידנס געפילן. אפשר וועלן מיר עס ביידע צוזאַמען קענען דערשטיקן?...

היבערט: איך קאָן נישט...

סטענהאַפּ: שטעל זיך פאַר, אז איך וואַלט אויך געזאָגט, איך קען נישט; לאַמיר זאָגן, אז מיר אלע טענהן, אז מיר קענען נישט, — וואָס וואַלט דעמאָלט געשען?

היבערט: דאָס גייט מיר לחלוטין נישט אָן. וואָס באַמייט עס דען? אלץ איז עפעס אזוי... אזוי היהש, אזוי ווילד...

סטענהאַפּ: לאַמיר זיך פאַרשטעלן, אז ס'איז געשען דאָס ערנסטע, אז מיר זענען אַרויסגעשלאָגן געוואָרן פונדאָנען. דערמאָן זיך נאָר פון די אלע יונגע בחורים, וואָס זענען שוין אוועק. דאָ קען מען נישט זיין אליין — צוזאַמען מיט אלע דאָרף מען אלץ פאַרטראָגן. הגם צייטנווייז דאַכט זיך מיר, אז דאָ איז מען צום איינזאַמסטן. (פּויוזע)

היבערט: (זעצט זיך רויק אוועק, זיינע אויגן בלאַנדזשען פריי אַרום.)

סטענהאַפּ: נו, היבערט, יעצט גיי רור זיך אַביסל אויס. שפעטער וועלן מיר צוזאַמען אַרויסגיין.

היבערט: כ'בעט דיך, סטענהאַפּ, לאָז מיך גיין...

סטענהאַפּ: ווען דו זאָלסט איצט האָבן אוועקגעגאַנגען און איבערגעלאָזן דאָ אַסבאָרן, טראַטער און ראַליי און די אלע סאָל-דאַטן, זיי זאָלן אויספירן דיין אַרבעט, וואַלסו דאָך שוין קיינעם פון זיי נישט געקענט מער קוקן גלייך אין פנים אַרײַן, נישט אַמת? (ווידער שטיל) קען זיין, אז דו וועסט פאַרווונדערט זוערן. דאָן וועסטו אַהיימגיין און פילן זיך שטאַלץ... און ווען דו זאָלסט זיך דערהרגענען, וואַלסטו שוין נישט באַדאַרפט מער פאַרטראָגן דאָ אַזאַ גיהנם, איך האָב נאָרוואָס געקאַנט לייכט שיסן. ווען כיוואַלט עס געטון, וואַלסטו שוין איצט געליגן אַ טויטער. דו ביסט אָבער גע-

בליבן לעבן, האסט מזל, און דער גורל האט דיר געדינט. נעם עס צום גוטן און שטעל דיך צוריק מיט אַספּאַרן, טראַטער און ראַליי. מיינסטו נישט, אז ס'איז כדאי צו בלייבן דאָ מיט אַזעלכע לייט, ווי זיי זענען? כּפּרט נאָך, אז דו ווייסט, אז זיי אַלע פּילן אין זייערע הערצער דאָס זעלבע ווי דו, און דאָך בלייבן זיי דאָ, ווייל זיי ווייסן, אז — אז דאָס איז דאָס איינציקע, וואָס אַן אָרנט-לעכער מאַן קאָן טון. (ס'איז ווידער שטיל. פּוּזע) וואָס טראַכסטו וועגן דעם?

ה י ב ע ר ט : כּוּוּעל... כּוּוּעל פּרוּוון...

ס ט ע נ ה אָ פּ : ביסט אַ ווּוּילער יונגן

ה י ב ע ר ט : וועסטו גאָרנישט דערציילן, סטענהאַפּ, וועגן דעם אַלעם, וואָס דאָ איז פּאַרגעקומען?

ס ט ע נ ה אָ פּ : אויב דו וועסט מיר צוזאָגן, נישט אויסצו-זאָגן קיינעם, וואָס פאַר אַ מיאוסער פּחדן איך בין...

ה י ב ע ר ט : (מיט אַ געלעכטערל) ניין.

ס ט ע נ ה אָ פּ : אויסגעצייכנטן יעצט גיי, פאַרויכער און דו זיך אָפּ אַ צען מינוט, דערנאָך וועלן מיר צוזאַמען אַרויסגיין און האַלטן זיך ביידע ביי די הענט און אַריבערשפּרינגען אַלעמאָל די פּישטשענדיקע שטשורעם.

ה י ב ע ר ט : (הויבט זיך אויף און בלאַזט מיט דער נאַז).

ס ט ע נ ה אָ פּ : מיר וועלן אַלע האָבן מזל אין דער מלחמה, איך מיין, אז מיר וועלן אַלץ איבערקומען, וואָס זאָגסטו?

ה י ב ע ר ט : יאָ. כּימיין אויך אַזוי. (ער גייט צו שרעקעוודיק צו זיין אַקאַפּע, ביים איינגאַנג דרויסן ער זיך צוריק אויס) ס'איז זייער ערלעך און אַנשטענדיק פּון דיין זייט, סטענהאַפּ... (סטענהאַפּ גיט זיך אַן אַביסל וויסקי.) אַלרייט, אַלרייט.

ה י ב ע ר ט : (גייט ארויס).

(ס ט ע נ ה אָ פּ נעמט אַ טרונק און זעצט זיך אַנידער ביים פּיש שרייבן. מייסן קומט אַרײַן.)

מייסן : ווילט איר אַ געשמאַק טעפּעלע טיי, הער?

ס ט ע נ ה אָ פּ : קענסט אַבער פאַרויכערן, אז ס'איז טאַקע געשמאַק?

מייסן : יאָ, הער. ס'שפּירט זיך אַפּילו ציבעלע, אַבער דאָס איז פּון דער וויך-פּאַן.

ס ט ע נ ה אָ פּ : ווייזט אויס, אז ס'איז גיכער ציבעלע-זופּ פאַרבּרייט מיט טיי, נישט אמת?

מייסן: ביז מיטאָג-צייט וועט שוין אָבער נישט זיין מער.
 סטענהאַפּ: נו, גוט, אַלרײַט, מייסן. ברענג צוויי טעפּעלעך
 ציבעלע-טיי, פאַר מיר און פאַר מיסטער היבערט.
 מייסן: גלייך, הער.

(צוגייענדיק צו דער טיר, באַגעגנט ער זיך מיט אַספּאַרן, וואָס קומט נאָר-
 וואָס אַרױן.)

ווילט איר אַ געשמאַק טעפּעלע קאווע, הער?
 אַספּאַרן: ביטע, מייסן — און פאַרגעס נישט צו ברענגען
 אַ סך ברױט מיט פוטער און יאַגדעס-מאַרמעלאַד.
 מייסן: גלייך, הער.

סטענהאַפּ: זייער גוט, פעטערל, וואָס דו ביסט געקומען.
 ווי גייט עס עפעס דאָרטן?

אַספּאַרן: נאָרוואָס זענען געפאלן צוויי גראַנאַטן.
 סטענהאַפּ: יאָ, כּײַהאַב געהערט. וווּ האָבן זיי געטראָפּן?
 אַספּאַרן: פונקט איבער דער פּראָנט-ליניע, לינקס. סײַהאַט
 קיינעם נישט געשאַדט.

(פּויע)

סטענהאַפּ: דער קאָלאָנעל האָט דאָ גערעדט מיר מיר.
 אַספּאַרן: אוודאי וועגן אַנגריי?
 סטענהאַפּ: יאָ, צוביסלעך. מיר האָבן געקריגן אַ באַ-
 פעל, פעטערל, צו מאַכן אן איבערפאַל.

אַספּאַרן: אַך, וואָס רעדסטו? אויף ווען?
 סטענהאַפּ: מאָרגן נאָכמיטאָג. אונטער אַ רויך-וואַלקן.
 צוויי אָפיצירן און צען סאָלדאַטן.

אַספּאַרן: ווער גייט?
 סטענהאַפּ: דו און ראַליי.

(פּויע)

אַספּאַרן: איז עס אמת? (ווידער פּויע) פאַרוואָס עפעס
 דאָליי?

סטענהאַפּ: דער קאָלאָנעל האָט אויסגעקליבן — דיך אַנ-
 צופירן, און ראַליי צו אַטאַקירן.
 אַספּאַרן: כּײַפאַרשטיין.

סטענהאַפּ: די בריגאַדע דאַרף וויסן, וווּ דער שונא
 באַהאַלט זיך.

אַספּאַרן: אָבער טאַקע מאָרגן? וואָסער צייט?
 סטענהאַפּ: איך מיין אַרום פינף אַ זייגער פאַרנאַכט.

אָסבאַרן: כיפארשטיי.
 סטענהאַפּ: איך בין שרעקלעך אויפגעפראַכט.
 אָסבאַרן: פאַרוואָס? ס'איז אַלרײַט, זאַלער בחור מײנער.
 סטענהאַפּ: כײַן פאַרבעטן אויף מיטאַג צום קאַלאַנעל,
 כדי צוזאַמען אלץ צו דערליידיקן. דערנאָך וועל איך צוריקקומען
 און מיר וועלן צוזאַמען זיך אַדורכגיין.
 אָסבאַרן: פּונװאַנען וועלן מיר מאַכן דעם איבערפּאַל?
 סטענהאַפּ: פּון דער אונטערגראַפּונג, לײַנס, גלייך אַנט-
 קעגנאַיבער.

אָסבאַרן: וווּ איז די מאַפּע?
 סטענהאַפּ: אַט איז זי. טו אַ קוק, גלייך אַנטקעגן דעם
 באַשם וואָך-פּאַסט. זעכציק יאַרד. הײַנט בײַנאַכט וועלן מיר באַ-
 שטימען דעם וועג ווי ווייט נאָר מעגלעך. ווען ס'וועט שוין זיין גוט
 פּינסטער, וועלן די האַרמאַטן אונזערע דורכשיסן די דײַטשע דראַטן
 און מיר וועלן אויסשניידן אַ דורכגאַנג דורך אונזערע פּאַרצוימונגען.
 אָסבאַרן: ווען וועסטו באַשטימען די צען מאָ?
 סטענהאַפּ: האַסטו אַפּשר אַן אויסקוק אויף עטלעכע
 פעיקע, פּאַסיקע סאַלדאַטן?
 אָסבאַרן: מיר וואָלטן אַפּשר געקאָנט נעמען אַ קאַפּראַל
 אויך?

סטענהאַפּ: זיכער.
 אָסבאַרן: קען איך אַרײַנרעכענען עטלעכע פּון די יונגע
 „קרוקס“?

סטענהאַפּ: גאַנץ גוט.
 אָסבאַרן: וועסטו זיך אַפּשר פּרעגן בעסער אויף
 פּרײַוויליקע?
 סטענהאַפּ: זאָל זיין. איך וועל זיך זען מיטן סערזשאַנט-
 מאַיאָר אַון הײַסן אים אַרומגיין און צונויפּשטעלן אַ רשימה פּון
 פּרײַוויליקע.

(ער גייט צו צו דער פּיר. מײַסן קומט אַרײַן מיטן טײַ.)
 מײַסן: אַט איז אײער טײַ, הערן
 סטענהאַפּ: זע, די טײַ זאָל נישט קאַלט ווערן, מײַסן.
 מײַסן: ווילט איר אַפּשר, מיסטער אָסבאַרן, דאָס
 טעפּעלע טײַ?
 סטענהאַפּ: דאָס צווייטע טעפּעלע, מײַסן, גיב דאָרט
 דעם מיסטער היבערט.
 מײַסן: זײער גוט, הער. (גײט אַרײַן אין היבערטס אַקאַפּע.)

סטענהאַפּ: כיוועל זיך לאַנג נישט זאַמען, פעטערל (גייט אַרויס דורך די טרעפלעך).

אַסבאַרן: גוט.

מייסן: (קומט צוריק) ווילט איר געשניטענע פעניצלעך ברויט מיט פוטער, אָדער כּיזאַל ברענגען דאָס גאַנצע לעבל, הער? אַסבאַרן: צעשנייד בעסער אויף פעניצלעך, מייסן. כיבעט דיך.

מייסן: און די מאַרמעלאַד באַזונדער ברענגען?

אַסבאַרן: יאָ.

מייסן: גלייך, הער. (אַפּ).

(אַסבאַרן נעמט אַרויס פון קעשענע אַ קליין לעדער־געבונדן ביכל, עפנט עס ביי אַן אָנגעצויכנט אַרש און הויבט אָן לייענען.)

פונם שלאָף־ווינקל באַווייזט זיך טראָטער, וואָס זעט אויס זייער פאַרשלאָפּן.)

טראָטער: די טיי איז פאַרטיק?

אַסבאַרן: יאָ.

טראָטער: פאַרוואָס עפעס האָט היבערט געקריגן זיין טיי צו זיך דאָרט?

אַסבאַרן: כּיווייס אַליין נישט.

טראָטער: (רױבט זיך די אויגן) אָ, גאָט, כּיפּיל זיך עפעס אזוי אָפּגעלאָזן. פונדעסטוועגן האָט זיך גאַנץ געשמאַק געשלאָפּן.

(מױסן ברענגט אַרױן נאָך פּױ און אַ קױגל מאַרמעלאַד.)

מייסן: באַלד ברענג איך ברויט, הער. דאָ איז דער יאַנדעס־מאַרמעלאַד, הער.

טראָטער: (דעקלאַמירט)

— „זאָג מיר, זאָג מיר, מאַמעשי, וואָס איז דאָס פאַר אַ זאַך, וואָס זעט אויס אזוי רױט און שײן, ווי יאַנדעס־מאַרמעלאַד?“

— „נו שווייג זשע, שאַ, מײן טײער־ינקער, דאָס איז דאָך בלוז דער פאַ, וואָס לױפט פאַרביי אויף אַ טראַמוױי...“

אַסבאַרן: ווען דו ביסט געשלאָפּן, איז דאָ געווען דער קאַלאַנעל.

טראָטער: טאַקע?

אַסבאַרן: מאַרגן נאָכמיטאָג מוזן מיר מאַכן אַן איבערפאַל אויפן באַש.

טראָטער: אַך, גאָטן ווער — מיר אַלע?

- אָסבאַרן: צוויי אָפיצירן און צען סאָלדאַטן.
 טראַטער ווער זענען די צוויי?
 אָסבאַרן: ראַליי און איך.
 טראַטער: ראַליי?
 אָסבאַרן: יאָ.
 טראַטער: ער איז דאָך אָבער נאָרוואַס אָנגעקומען?
 אָסבאַרן: ווייזט אויס, אז דווקא דערפאַר.
 טראַטער: און דו גייסט אויך?
 אָסבאַרן: יאָ.
 טראַטער: דערצייל מיר אויספירלעך וועגן אַליץ.
 אָסבאַרן: מער ווייט איך אַליין נישט. בלויז דאָס, אז מיר מוזן עס מאַכן.
 טראַטער: סינישט פריילעך. אַ גאַנץ שלעכטער עיסט.
 אָסבאַרן: נו, יאָ.
 טראַטער: כ'דערקען, אז די דייטשן ריכטן זיך אויף דעם.
 האָסט נישט געהערט וועגן דעם איבערפאַל, וואָס איז דאָ נישט לאַנג פאַרגעקומען אויף דרום פון אונז?
 אָסבאַרן: ניין.
 טראַטער: די אַרטילעריע אונזערע האָט אַדורכגעשאָסן אַ לאַך אין די דייטשע דראַטן, אונזערע חברה-לייט זאָלן קענען אַדורך... און אויפֿדערנאַכט איז דער באַש אַרויסגעקומען און אָנ-געבינדן רויטע שטיקער טוך אויף יעדער זייט פון דער אויסגע-שאַסענער עפֿענונג.
 אָסבאַרן: יאָ, וועגן דעם האָב איך טאַקע געהערט.
 טראַטער: און דעמאָלט אַפילו האָט אונזער חברה גע-מוזט מאַכן דעם איבערפאַל. דאָס איז באַמט געווען אַ רציחה... דאַכט זיך, אז פון טיי שפּירט זיך ציבעלע, ניין?
 אָסבאַרן: יאָ, אַביסל.
 טראַטער: אַ שאַד, וואָס מייסן האָט נישט בעסער אויס-געוואַשן דאָס טעפֿל.
 (מייסן ברענגט אַריין ברויט אויף אַ טעלער.)
 ווייסט, מייסן, די טיי שמעקט מיט ציבעלע.
 מייסן: צום באַדויערן, הער. ציבעלעס האָבן אַ טבע שטענע-דיק צו שפּירן זיך פון זייערע כלים, אַפילו נאָכן אויסוואַשן.
 טראַטער: יאָ, אָבער לעצטנס האָבן מיר דאָך אינגאַנצן קיין ציבעלעס נישט געהאַט?

מייסן: כווייס, הער. דעריבער טאקע זעט עם אויס עפעס אזוי קאמיש...

טראטער: נו, גוט. דו זע בעסער עפעס א מיטל דערצו.

מייסן: גוט, כיוועל זען, הער.

(מייסן גייט ארויס. אסבאָרן און טראַטער באַשמירן די פעניצלעך ברויט מיט מאַרמעלאַד.)

טראַטער: (מיט שפּאַס) ס'איז זייער לעכערלעך צו מאַכן אַן איבערפּאַל, ווען דער באַש קוקט עם דווקא אויס.

אסבאָרן: דאָס איז נישט קיין שפּאַס.

טראַטער: כווייס.

אסבאָרן: גלייכער, זאָלסט ראַלייען אינגאַנצן נישט דער- ציילן דערפון.

טראַטער: פאַרוואָס עפעס? וואָס מיינסטו דערמיט?

אסבאָרן: סינישט נויטיק, ער זאָל וויסן פון אזא רציחה- דיקער זאך...

טראַטער: אַך, גאָט מיינערן ביסט גערעכט. ער דאַרף טאקע נישט וויסן. (פוּיזע) איך באַדויער זייער, וואָס ער מוז זיך באַטייליקן אינם אַנפּאַל. אַ ווילער יונגער חברה-מאַן...

(אַסבאָרן דרייט זיך אויס צו זיין בוך. שטיל.)

וואָס ליענסטו?

אסבאָרן: (פאַרטראַגן) עפעס אַ בוך.

טראַטער: ווי הייסט עס?

אסבאָרן: (ווייזט אים די הילע) האָסט עם שוין אַמאָל געלייענט?

טראַטער: (בויגט זיך אָן און ליענט די הילע) „על ייס עם אויבערלעבענישן אינם ווונדערלאַ נד"י — ס'איז דאָך אַ קינדער-ביכל, ניין?

אסבאָרן: יאָ.

טראַטער: ליענסט עם?

אסבאָרן: יאָ.

טראַטער: ווי קומט עם צו דיר? ס'איז דאָך פאַר קינדער?

אסבאָרן: האָסט עם נאָך קיינמאָל נישט געלייענט?

טראַטער: (גרינגשעצנדיק) ניין.

אסבאָרן: אויב אזוי, מוזטו עם ליענען. (לייענט אַרויס) „ווער ווייסט, ווי קליינער קראַקאַדיל שפּרייט אויס זיין גאַלדינעם עק,

און שפריצט דאָס וואַסער פון דעם ניל,
ביז ווייטן, ווייטן ברענג?

„ער שטשירעט אויס זיין מויל גאָר פיין
און ציט די נעגל אויס, —
פאַרבעט די פישלעך גלייך אַרײַן
אין שמייכלענדיקן פּיסקן...“
טראַטער: (נאָך אַ מינוט טראַכטן) ביזע דאָ נישט קיין
שום זינען.

אַסבאַרן: (פאַרטראַכט) דאָס איז טאַקע דער זינען.
טראַטער: (קוקט נױגערוק אָן אַסבאַרנען) ביסט אַ קאָ-
מישער יונג.

(ספענהאַפּ קומט צוריק).
סטענהאַפּ: דער סערושאַנט-מאַיאָר נעמט צונױף פּרײ-
וויליקע.

אַסבאַרן: זייער גוט.
טראַטער: ווייסט, שפּרינגער, ס'טוט מיר זייער לייד צו
הערן וועגן דעם איבערפּאַל.

סטענהאַפּ: (קורץ) כּימײַן אויך אזױ.
(מױסן ברענגט אַרײַן נאָך מױ).
סטענהאַפּ: (נעמט דאָס מעפּלעע מױ) איז היבערט געשלאָפּן.
ווען דו ביסט אַהער געקומען?

טראַטער: ניין. ער איז גראָד געלעגן אויפן בעט און גע-
רויכערט.

סטענהאַפּ: (גױט צו צו דער שלאָף-אַקאַפּע) היבערטן
היבערט: (קומט אַרױס) כּיבין גרײט, סטענהאַפּ.

סטענהאַפּ: האַסט געקריגן טײ?

היבערט: יאָ, אַ דאַנק.

טראַטער: כּימײַן, אַז דאַלי וועט זיין זייער צופרידן, מיזאַל
אים איצט איבערנעמען. ס'איז אַ פּאַסקודנע זאַך צו זיין דאָס ערשטע
מאַל אויף דינסט איינער אַלײַן.

אַסבאַרן: איך רעכן, אַז ער טראַכט גאָרנישט דערפּון.
סטענהאַפּ: איצט גײ איך אַוועק, פעטערל. כּױועל זיך
נישט לאַנג זאַמען.

אַסבאַרן: אַ גאַנצן טאַג האַלסטו אין איין אַרומגײן. פאַר-
וואָס רוסטו זיך נישט אָפּ אַפּיסל?

סטענהאַפּ: צופיל אַרבעט איז פאַראַן, כּױאַל זיך אַוועק-

זעצן רוען. דער דאָזיקער איבערפאל אונזערער וועט צעשמערן די דראַט-פארצוימונגען, וואָס די קאמפאניע וועט די נאכט פארלייגן... מ'קען דאָך נישט האַלטן דאָרט קיין סאַלדאטן, בעת די אַרטילעריע וועט דורכשיסן די דייטשע דראַטן. (מרינקט זיין טוי) נו, היבערט, פארטיק? קום, בחור מיינער.

(סטענהאַפ און הי בערט גייען צוזאַמען אַרויס. מראַטער קוקט זיי נאָך נויגערדיק און דרייט זיך אויס צו אַסבאָרן.)
 טראַטער: כ'קאָן גאַרנישט פאַרשטיין דעם קליינעם יאַט, ווי מיינסטו?

אַסבאָרן: וועמען?

טראַטער: היבערטן. האָסט געזען אַ פאַר אויגן? — רויט ווי פייער. ער'ט מיר געזאָגט, אז ער האָט געקריגן אַ שטאַרקן פיבער.
 אַסבאָרן: כ'ווייס דאָרט, נאַרישקייטן.

טראַטער: ער האָט אזוי געשריגן...

אַסבאָרן: (שרויבט אויפן מיש) קען זיין.

טראַטער: אַן אמתער שוטה, נישט אזוי?

אַסבאָרן: מיינסט עס טאַקע אויף אַן אמת? (פויע) ווייסט, כ'דאַרף איצט אַפשיקן אַ בריוו.

טראַטער: האָט מען נאָכנישט צונויפגענומען די בריוו?

אַסבאָרן: נאָכנישט.

טראַטער: איך שרייב אַ בריוו צו מיין אַלטער. (גיט צו

צו זיין אַקאַפע) זי האָט זיך געפרעגט אין אַ בריוו, צו איך האָב דאָ פליי.

אַסבאָרן: נו, דו האָסט טאַקע?

טראַטער: (דרייט און הויבט מיט די אַקסלען) כ'וואָלט וועלן. דאָס זאָלן זיין פליי...

(טראַטער גיט אַרײַן אין זײַן אַקאַפע; אַסבאָרן זעצט פאַר צו שרייבן זיין בריוו.)

ראליי קומט אַראָפּ פון די מרעפלעד.)

ראליי: (אויפגערעגט) ווייסט, סטענהאַפּ האָט מיר דערציילט וועגן דעם געפלאַנטן איבערפאַל.

אַסבאָרן: טאַקע?

ראליי: איז עס טאַקע אמת, אז מיר כ'ידע מיט צען סאַל-דראַטן וועלן דאָס אויספירן?

אַסבאָרן: יא. מאָרגן פאַרנאַכט. אונטער אַ רויך-וואָלקן.

ראליי: ס'איז שטאַרק אויפגעגנדיקן

אָס באַרן: סטענהאַפּ וועט זיך היינט אָונט זען מיטן קאַ-
 לאַנעל, וועלן מיר זיך מער דערוויסן וועגן דעם,
 ראַליי: איז עס ספעציעל געווען אזוי, וואָס מיהאַט דווקא
 אונז ביידע אויסגעקליבן?
 אָס באַרן: יא.
 ראַליי: נו, גוט.

(פאַרהאַנג פאַלט)

דריטער אקט

ערשטע סצענע

אויפצומארגנס פארנאכט-צו. אינדרויסן גליט א העל ליכט, וואָס פאַרבלאסט ביסלעכווייז צוזאמען מיט דער פאַרזינקענדיקער זון.
 סטענהאַפּ איז אַליין אין אַקאַפּע און שפּאַנט אַרום אַהין-און-צוריק. אַ ווילע קוקט ער אויף די טרעפּלעך, גייט צו צום מיט און כאַפּט אַ בליק אויף דער מאַפע. ער קוקט אומרוק, אומגעדולדיק אויפן זייגערל און, צוגייענדיק צום דינערס אַקאַפּע, רופט ער אויס:

סטענהאַפּ: מייסן!

מייסן: (פון זיין אַקאַפּע) גלייך, הערן!

סטענהאַפּ: מאַכסט קאווע?

מייסן: יאָ, הערן!

סטענהאַפּ: מאַך זי הייס און שטאַרק. צייט פינף מינוט זאָל זיין פאַרטיק. ווען כיוועל דאַרפן, וועל איך דיך רופן.

מייסן: זייער גוט, הער.

(סטענהאַפּ גייט ווידער אַרום אַן אויפהער איבער דער אַקאַפּע.)

פון די טרעפּלעך קומט אַראָפּ דער קאַלאַנעל.

קאַלאַנעל: איז אַלץ שוין גרייט?

סטענהאַפּ: יאָ, הער. (ס'איז שמיל) האָט איר קיין נייעס?

קאַלאַנעל: כּיהאַב מורא, אז נישט. ס'מוז אַדורכגעפירט

ווערן.

סטענהאַפּ: (כּיין אַ פּויזע) כּיפאַרשטיי.

קאַלאַנעל: דער בריגאדיער זאָגט, אז דער באַש האָט שוין

זוזא זאך באַוווּן דאָ נישט לאַנג, אויף דרום פון אונזער טראַנשיי.

סטענהאַפּ: כּיווייט. אָבער, צי האָט איר נישט געפרוּווט צו-

רעדן אים, מיר זאָלן ענדערן אונזער פּלאַן און מאַכן אַן איבעראַשנ-

דיקן איבערפּאַל טיף אין דער ליניע, ערשט ווען ס'וועט ווערן פינף-

טער?

קאַלאַנעל: יאָ, כּיהאַב עס געפרוּווט אים ראַטן.

סטענהאַפּ: נו, וואָס-זשע האָט ער געזאָגט?

קאַלאַנעל: ער האָט אָבער געזאָגט, אז אַנדערש קען שוין

נישט זיין, זוויי מוז בלייבן.

סטענהאַפּ: מיינט ער טאַקע דאָס באַמט. אַדורכצופירן?

ר. פ. שערות

קאלאָנעל: (רויסט אים איבער אומגעדולדיק) הערט זיך איין, סטענהאָפּ, איך האָב געטון אלץ, וואָס איך קען, אָבער מײן ראַפּאַרט מוז אַנקומען אין דער הויפט-קוואַרטיר אַרום זיבן אַזייגער אין אַוונט. אויב מיר וועלן וואַרטן ביז נאַכט, קען זיין צו שפּעט. סטענהאָפּ: וואָס עפעס ביז זיבן?

קאלאָנעל: דאַמאָלסט קומט פּאָר אַ באַראַטונג צו באַשטי-מען דאָס אָרט פּונם רעזערוו.

קאלאָנעל: איך מײן, אַז סײַועט נישט אַרויסקומען אויף שפּעטער ווי מיטאַג.

קאלאָנעל: אַ סך איבערפּאַלן זענען היינטיקן טאָג פּאָר-געקומען לענגאויס דער ליניע. צוליבן גרויסן דייטשן אַנגריף מאַרגן באַגינען, ווײַל די הויפט-קוואַרטיר נאַטירלעך אַרויסבאַקומען אלע אינפּאַרמאַציעס ווי ווייט מעגלעך, וואָס פּריער.

סטענהאָפּ: דערווייַל זיצט דאָרט אין יענער זייט דער באַש מיט אַ טויז פּולעמיקאַטן אַנגעשטעלט אויף דעם לאַך, וואָס מיר וועלן אויסשניידן — און וואַרט, אונזער חברה זאָל אַנקומען...

קאלאָנעל: ריכטיק, איך קען אָבער נישט טון אַנדערש ווי דער באַפעל הײַסט.

סטענהאָפּ: פּאַרוואָס זאָל אונזער אַרטילעריע נישט אַדורכ-שיסן אַ גאַנצן טויז לעכער אין פּאַרשיידענע ערטער, דער באַש זאָל זיך נישט כאַפּן דורכוואַנען מיר וועלן אַנקומען?

קאלאָנעל: דאָס אַדורכשיסן בלויז אויף איין אָרט, האָט פּאַרנומען גאַנצע דריי שעה, ווי האָט מען שוין געקאָנט אַדורכשיסן אויף אַ טויז ערטער? אָבער סײַאז אינגאַנצן אומזיסט דאָס יאָדען זיך איצט צוליב דעם. צו שפּעט שוין. וווּ זענען אָסבאַרן און ראַליי? סטענהאָפּ: זיי זענען אַוועק אין דער אונטער-גראַבונג, צו באַקוקן דאָרט אלץ דאָס לעצטע מאָל. זיי לאַנג איז נאָך צום איבער-פּאַל, הער?

קאלאָנעל: נאָך גאַנצע ניינצן מינוט. סטענהאָפּ: מײן זייגער האַלט זיך איין אין דרייסיק סע-קונדעס.

קאלאָנעל: סײַעפעס מאַדנע, ווי מיר האָבן היינט געפּטרט אַ פּרימאַרגן.

סטענהאָפּ: שאַ, סײַשױן גאָר נאָענט... מיר וועלן נישט גיין, ביז דער רויך וועט זיך אויפהויבן.

קאלאָנעל: דער רויך דאַרף זיך פּריער גוט צעבלאָזן. דער

ווינט איז פונקט גוט. כיהאב שוין געגעבן א סיגנאל צו אלע האר-
מאטן. אלץ איז גרייט. די באַמבעס וועט מען ווארפן אויף א דרייסיג
יארד רעכטס.

ס ט ע נ ה א פ : בלייבט איר דא, הער?

ק א ל א נ ע ל : כירעכן, וואכן אויבן, ביי די טראנשייען. די
געפאנגענע זאלט איר גלייך אהער ברענגען. איך וועל זיי תיבה
אויספרעגן.

ס ט ע נ ה א פ : פארוואס נישט פירן זיי גלייך צו דער הויפט-

קווארטיר?

ק א ל א נ ע ל : מיוואלט געקאנט, נאך דער באַש וועט אורדאי
אָנהויבן אונז שטארק באַמבארדירן, וויל איך נישט ריזיקירן מיט
די געפאנגענע, איידער כיוועל זיי נישט האָבן אלץ אויסגעפרעגט.
ס ט ע נ ה א פ : אַלרייט, כיוועל זיי אהער ברענגען.

(פויזע. דער קאלאנעל פארציט שטארק זיין לולקע. ס ט ע נ

ה א פ גייט אַרום אומרוק, רויכערנדיק אַ פאפיראַס.)

ק א ל א נ ע ל : מידארה זיך נישט אזוי נעמן צום האַרצן.
נאך אלעמען, איז עס בלויז אַ זעכציק יארד. דער באַש וועט עפענען
אַ שיסעריי אינם ווייסן געפּל אַרײַן. אַסבאַרן איז אַ קאַלטבלומיקער
אויסגערעכנטער יונג, און ראַליי איז צום פּאַסיקסטן אַרייַנצורייסן
זיך און אַנצוגרייפן. נו, און די סאַלדאַטן — האָט איר אויסגעקליבן
עפעס גוטע?

ס ט ע נ ה א פ : די בעסטע. אלץ יונגע חברה-לייט, געזונטע,

בראווע בחורים.

ק א ל א נ ע ל : איז גוט. (ווידער פויזע.) איר ווייסט אַליין
גאנץ גוט, וויפל כיוואלט געגעבן, מיזאַל דעם גאַנצן רציחהריקן ענין
קענען אַפּרופּן.

ס ט ע נ ה א פ : כיווייס עס, הער...

ק א ל א נ ע ל : האָבן די רויטע טיכער אויף די דראָטן עפעס

איבערגעשראַקן די סאַלדאַטן?

ס ט ע נ ה א פ : ס'איז שווער צו זאָגן. זיי נעמען עס נאַטירלעך

אַן פאַר אַ שפּאַס. זיי זאָגן נאָך, אַז ס'איז זייער אַ ווײַלע זאַך, די
טיכער וועלן זיי ווייזן דעם וועג דורך דער עפּנונג.

ק א ל א נ ע ל : ס'איז אַ סטראַשידלע, סטענהאַפּ.

(אַסבאַרן און ראַליי קומען אָן.)

אַ, אַסבאַרן! זייער גוט, איז אלץ שוין גרייט?

אַסבאַרן : יא. כ'מייזן, מיר זענען שוין אלע גרייט, הער.

מיר האָבן נאָך פונקט אַ פערטל שעה.

קאַלאָנעל: יאָ, ריכטיק.

אַסבאָרן: אין דריי מינוט אַרום שטעלן זיך די סאַלדאַטן.

קאַלאָנעל: די רויך-באַמבעס שיסן שוין איצט אויס, וועט

איר געבן דעם סיגנאַל, ווען דער רויך וועט שוין זיין גענוג געדיכט?

אַסבאָרן: יאָ, הער.

סטענהאַפּ: (צום דינערס אַקאַפּע) מייסן!

מייסן: כיגיי. הערן

סטענהאַפּ: (צו אַסבאָרן) האָבן די סאַלדאַטן געקריגן ראָם,

פעטערל?

אַסבאָרן: יאָ, גלייך, ווי מיר זענען אוועק. זיי האָבן נאָך

דאָרט אַ פערטל שעה צייט צו זאָפן.

קאַלאָנעל: סיגוט. זענען זיי עפעס אויפגעטראָגן?

אַסבאָרן: יאָ, גאַנץ פריילעך.

(מייסן ברענגט אַרײַן צוויי טעפּעלעך קאווע און שטעלט זיי

אַוועק אויפן טיש.)

סטענהאַפּ: וואָלט איר אפשר געוואָלט אַרויפגיין און

רעדן עפעס פאַר זיי, הער?

קאַלאָנעל: זייער גערן; מיינט איר אָבער נישט, אַז זיי

וואָלטן איצט גיכער געוואָלט, מיזאַל זיי לאָזן אַליין?

סטענהאַפּ: כ'מיי, אַז זיי וואָלטן איצט געהאַלטן פאַר

וויכטיק צו הערן פון אייך אַ פאַר ווערטער.

קאַלאָנעל: אַלרייט, אויב איר האַלט טאַקע, אַז זיי וועלן

גערן אויסהערן.

אַסבאָרן: זיי זענען איצט אַלע אין דער צענטראַלער אַקאַ-

פּע, הער.

קאַלאָנעל: איז גוט... נו, וועט איר קומען, סטענהאַפּ?

סטענהאַפּ: יאָ, כיוועל צוקומען, הער.

(דער קאַלאָנעל פאַרהאַלט זיך אַ ווילע. אַ שווערע אומאַנגענעמע

פּויווע. דערנאָך הוסט ער אַפּ אַביסל און זאָגט:)

קאַלאָנעל: זייער פיין... גייט און זייט מצליח, אַסבאָרן.

כיבין זיכער, אַז איר וועט באַווייזן אַ גוט שטיקל אַרבעט.

אַסבאָרן: (נעמענדיק דעם קאַלאָנעל'ס האַנט) אַ דאַנק, הער.

קאַלאָנעל: און איר, ראַליי, זאָלט זיך אַריינרויסן אינע-

ווייניק ווי אַ העליש פייער, אַ כאַפּ טון דעם ערשטן באַש, וואָס

איר וועט נאָר דערזען, בינדן אים און — גלייך אַהער. איינער וועט

אפילו גענוג זיין, אויב ס'וועט אָבער זיין צו דער האַנט, קענט איר ברענגען מער אויך.

ר אָ ל י י : (נעמט אָן דעם קאָלאָנעלס אויסגעשטרעקטע האַנט) יאָ, הער, גוט.

ק אָ ל אָ נ ע ל : און, אז ס'וועט זיך אייך איינגעבן, וועל איך פאַר אייך ביידע רעקאָמענדירן אַ מייליטערישן קרויץ.

(אַסבאָרן און ר אָ ל י י ברומען צופרידן ארויס זייער דאנק.) געדענקט, זייער אַ סך איז אָפהענגיק דערין, צי איר וועט ברענגען אַ דייטש, צי ניין. דערפון קען מעגלעך זיין אפילו דאָס גע-ווינען די גאַנצע מלחמה. מ'קען קיינמאָל נישט וויסן, ווי וויכטיק דאָס קען ווערן. (פּויע) נו, גוט. גייט און האָט גרויס דערפאַלג. אַ גליקלעכן וועגן

(אַסבאָרן און ר אָ ל י י מורמלען ווידער ארויס זייער דאנק. דער קאָלאָנעל און סטענהאַפּ גייען צו צו דער טיר)

ק אָ ל אָ נ ע ל : (איבער זיין אַקסל אויף צוריק) פאַרגעסט נישט אויסצוליידיקן פריער די קעשענעס פון וואָסער עס איז פאַפירן און אַנדערע זאַכן.

ר אָ ל י י : אָ, ניין. (ער גייט אַרײַן אין זיין אַקאַפּע און לייגט אַרויס פון די קעשענעס בריוו און צייטונגען.)

סטענהאַפּ וויל שוין נאָכגיין דעם קאָלאָנעל צו די טרעפלעך, אַסבאָרן רופט אים אָבער צוריק.)

אַסבאָרן : ע... סטענהאַפּ... כ'בעט דיך, אויף אַ רגע.

סטענהאַפּ : (גייט צוריק) העלף, אַסבאָרן! וואָס איז?

אַסבאָרן : הער, סטענהאַפּ, מיין נישט, אז איך בין אַזוי קרענקלעך און שוואַך, אָדער עפעס אַנדערש ענלעכס... אָבער אפשר וואָלסטו דאָס געוואָלט דערווייל צונעמען?

סטענהאַפּ : זיכער, אַסבאָרן. ביז דו וועסט צוריק קומען, אַלטימשיקער מיינער.

אַסבאָרן : כ'האָב עס טאַקע גראַד אין קעשענע... (ער נעמט אַרויס פון זיין מונדירקעשענע אַ בריוו און אַ זויגער און לייגט זיי

אַרויף אויפן טיש. דערנאָך ציט ער אַראָפּ זיין פינגערל.) אויב עפעס וועט, חלילה, געשען, וואָלסטו עס געוואָלט איבערשיקן מיין ווייב?

(ער רייסט איבער און פאַרענדיקט מיט אַ שווער, אומגעשיקט געלעכטערל.)

סטענהאַפּ : (לייגט צונויף די אלע זאַכן אויפן טיש) וועסטו צוריק קומען, אַלטימשיקער, וועסטו צוריק קומען. כאַפט עס דער רוחן וואָס וואָלט שוין מיין לעבן אויף דער ערד ווערט געווען אָן דיר?

אָס ב אָר ן : (לאַנט) גאַט ווייסטן
 ס ט ע נ ה אָפּ : איך מוז דאָך האָבן עמעצן, וואָס זאָל מיך
 איינהאַלטן אין בעט. (פּויוע) גוט, כיוועל זיך נאָך זען מיט דיר אין
 דער אונטערגרונד דאָרט, פאַר דיין אוועקגיין. דערוויל גיס דיר
 אַרײַן אַביסל ראָם אין קאווע אַרײַן.
 אָס ב אָר ן : גוט.

(סטענהאַפּ גייט צו צו די טרעפלעך און שטעלט זיך אָפּ צו זיילע.)
 ס ט ע נ ה אָפּ : בראַוואָ, אָסבאָרן!
 (אויף אַ סעקונדע פּאַנגעגענען זיך זייערע פּינדס אויגן; זיי לאַפּן.
 סטענהאַפּ גייט לאַנגזאַם אַרויס איבער די טרעפלעך.)

ס'איז שטיל אין דער אַקאַפּע אָסבאָרן האָט נאָר וואָס אַנגעפּילט
 זיין לולקע און פּאַרויכערט. ראַליי דרייט זיך אויס צו אים.)
 אָס ב אָר ן : די ריכטיקע צייט אַרײַנצוכאַפּן אַ לולקע.
 ר אַ ל י י : גוט, איך וועל פּאַרויכערן אַ פּאַפּיראַס. (זוכט אין
 קעשענע)

אָס ב אָר ן : אָט האָסטו. (דערלאַנגט זיין פּושקע ראַלייען)
 ר אַ ל י י : ווייסט, אָסבאָרן, שטענדיק רויכער איך דיינס.
 אָס ב אָר ן : אַלרײַט, ס'איז אויסגעצייכנט. (פּויוע) וואָס איז
 מיט דער קאווע?
 ר אַ ל י י : זיכער.

(זיי זעצן זיך פּיידע פּוים מיש.)
 אָס ב אָר ן : האָסט אפּשר ברעה אַרײַנצוטון אַביסל ראָם?
 ר אַ ל י י : מיינסטו נישט, אַז סיוואַלט אונז אַביסל אויפּגעהיי-
 טערט?

אָס ב אָר ן : איך וועל טרינקען, אַזוי זוי עס איז.
 ר אַ ל י י : כיוועל אויך אַזוי טון.
 אָס ב אָר ן : דעם ראָם וועלן מיר האַלטן אויף שפּעטער, צו
 פּייערן אונזער צוריקקומען.

ר אַ ל י י : ס'איז זייער אַ ווילער איינפאַל.
 (ס'איז שטיל. ס'הערט זיך בלוז ווי זיי מושן די קאווע. אָסבאָרנס
 אויגן טרעפן זיך אָן מיט ראַליים. ער שמייכלט.)
 אָס ב אָר ן : ווי פּילסטו זיך?

ר אַ ל י י : אַלרײַט.
 אָס ב אָר ן : און איך פּיל, ווי אינעווייניק איז ביי מיר אַזוי
 פּוסט.

ר אַ ל י י : דאָס טאַקע פּיל איך אויך.

אָסבאַרן: צעשטריי זיך
 ראַליי: כיהאַלט זיך איין מיט אַלע כוחות נישט צו גענעצן.
 אָסבאַרן: אַט דאָס איז עס טאַקע. צעשטריי זיך אַביסלן
 איך האַלט זיך אויך איין נישט צו גענעצן. און אזוי ווי כיהייב
 נאָר אָן, גייט עס גלייך אַוועק.
 ראַליי: (טוט אַ טיפן אַטעם) כיוואַלט וועלן, מיר זאָלן שוין
 גיין.

אָסבאַרן: (קוקט אויפן זייגערל, וואָס אויפן טיש) מיר האָבן
 נאָך גאַנצע אַכט מינוט.
 ראַליי: אָ, גאָטן
 אָסבאַרן: לאַמיר ס'לעצטע מאָל אַ קוק טון אויף דער מאַפע.
 (ער הייבט אויף די מאַפע און שפּרייט זי אויס) גלייך ווי דער רויך
 וועט זיין שוין גענוג געדיכט, וועל איך געבן דעם סיגנאַל. דו וועסט
 אַ לויף טון צו דעם פונקט, אָטאַדאָ...

ראַליי: ווען כיוועל אַנקומען צום באַשם דראַט-פאַרצוימונג-
 גען, וועל איך זיך אַוועקלייגן און וואַרטן אויף דיר.
 אָסבאַרן: פאַרגעס נאָר נישט צו וואַרפן דיינע באַמבעס.
 ראַליי: (שאַפט זיך אין קעשענע) ניין, כיהאַב זיי דאָ.
 אָסבאַרן: ווען כיוועל אַ געשריי טון „גלייךײַן — זאָלסטו
 זיך מאַמענטאַל אַרײַנרייסן מיט דיינע אַכט סאָלדאַטן. איך וועל
 דאָרט ליגן, ביים דייטשן אַנלען, און יעדן מאָל געבן אייך סימנים
 מיט מיין פייפּל, איר זאָלט וויסן וווּ איך בין. ווי דו וועסט זיך נאָר
 אַרײַנרייסן, וואַרף זיך באַלד אויפן ערשטן באַש, וואָס דו וועסט דער-
 זען, בינד אים, און — גלייך אַרויסגעשלעפט צו מיר.
 ראַליי: גוט.

אָסבאַרן: און דאַמאָלסט וועלן מיר בליצשנעל תיכף צוריק-
 גיין.

ראַליי: ווי לאַנג מיינסטו, קען געדויערן דער גאַנצער ענין?
 אָסבאַרן: איך מיין, אַז אויב ס'וועט אונז אָפּגליקן, קענען
 מיר זיין צוריק צייט אַ דריי מינוט.
 ראַליי: אזוי גיך?

אָסבאַרן: כירעכן אזוי. (ליוגט איין די מאַפע) און איצט,
 ראַליי, לאַמיר אין דעם אַלעם פאַרגעסן... (ער קוקט אויפן זייגערל)
 נאָך זעקס מינוט.

ראַליי: אַה, גאָט מיינער, כיקען נישטן
 אָסבאַרן: דו מוזט אַבער.

ר א ל י י : ווי שיין וואָלט עם געווען, ווען מיר באַקומען ביידע
 דעם מיליטערישן קרייזן
 אָס ב אָ ר ן : יאָ. (פוּיזע) איז דיין קאווע גענוג זיס?
 ר א ל י י : יאָ, אַ דאַנק. די קאווע איז איצט אויסערגעוויינלעך
 גוט. (פוּיזע) כיבין טשעקאווע צו וויסן, וואָס דער באַש קען איצט
 טון דאָרט?
 אָס ב אָ ר ן : ווער ווייסט? ... וואָס האָסטו בעסער ליב קאווע,
 צי טיי?

ר א ל י י : אויף פּרישטיק — קאווע. (פוּיזע) צי די רויך-
 באַמבעס מאַכן עפעס אָן אַ גרויסן רעש, ווען זיי פּלאַצן?
 אָס ב אָ ר ן : נישט קיין גרויסן. (פוּיזע) איך האָב באמת
 ליבער קאַקאָאָ אויף פּרישטיק.
 ר א ל י י : (לאַכט) ס'טוט מיר זייער ליידן
 אָס ב אָ ר ן : וואָס עפעס? פאַרוואָס טאָר איך נישט ליב האָבן
 קיין קאַקאָאָ אויף פּרישטיק?
 ר א ל י י : נישט דאָס מיין איך. איך... כּימיין... ס'טוט מיר
 זייער לייד צו שמועסן וועגן דעם איבערפאַל. ס'איז עפעס אזוי שווער
 איצט צו רעדן איבער אַנדערע זאַכן... כּיוואָלט וועלן וויסן, צי דער
 באַש וועט זיך ווי עס איז אָפּרעכענען מיט אונז נאָכן איבערפאַל?
 אָס ב אָ ר ן : נו, יאָ. ער קען עפעס אָפּטון.
 ר א ל י י : שיסן?

אָס ב אָ ר ן : (דעקלאַמירט)
 „ס'אָ צייט פאַרזאָן, זאָגט וואַלרעם קלוג,
 צו רעדן — רייך צי אַרעם:
 פון שיד, פון טריוואַקס און פון וואַלד,
 פון קרויט און פון... קייסאַרים.
 ר א ל י י : (פאַרענדיקט דעם פּערז)
 „און וואָס עם קאָכט זיך דאָרט אין ים,
 צי פליען אויך חזירים...“
 אָס ב אָ ר ן : נו, איצט גייען מירן נו, שנעלער, לאַמיר רעדן
 איבער חזירים שוואַרצע חזירים, צי ווייסע?
 ר א ל י י : ווייסע חזירים, אין ניוואַלד קענסטו זיי געפינען,
 נאָך ווילד אינגאַנצן.

אָס ב אָ ר ן : פּונדוואַנען קענסטו עפעס ניוואַלד?
 ר א ל י י : אָ-אָ, פּונדוואַנען? — איך ווילן דאָך דאָרטן דאָס איז
 אויף אַ קליינעם פּלאַץ מיטן נאָמען „אַללעם גרין“, פּונקט אין דער

אַנדערער זייט פון לינדערסט.

אַסבאַרן: לינדערסט קען איך זייער גוט.

ראַליי: ס'איז זייער אַ שיין אָרט.

אַסבאַרן: כּיהאַב שטאַרק ליב יענע געגנט, מער ווי וועלכע ס'איז אַנדערע.

ראַליי: איך אויך אזוי. פאַרשטייט זיך, ס'איז אַביסל אַנ-

דערש, ווען דו וווינסט שטענדיק אין שטאָט.

אַסבאַרן: דו האָסט עס ליב אויף אַן אַנדער אופן.

ראַליי: יאָ... פונקט הינטער אונזער הויז איז פאַראַן אַ טייד,

וואָס רופט זיך הויבלאַנד. ער לויפט דאָרט אָפּ גאַנצע מיילן, גלייך

דורכן וואַלד. איך און דענים זענען מיר איינמאָל נאָכגעגאַנגען מיטן

שטראָם ווי ווייט מיר האָבן נאָר געקאָנט.

אַסבאַרן: איך פלעג אַ סך שפאַצירן אַרום לינדערסט.

ראַליי: אַ שאַד, וואָס מיר האָבן זיך נישט געקאָנט איינער

דעם צווייטן. וואָלסט שטענדיק געקאָנט קומען צו מיר צוזאַמען מיט דענים.

אַסבאַרן: באמת אַ שאַד. איך פלעג שטענדיק אַרומגיין

גליין.

ראַליי: וועסט נאָך מוזן אַמאָל קומען און זיין ביי אונז.

אַסבאַרן: כּיוואָלט עס שטאַרק געוואָלט.

ראַליי: כּיוואָלט דיר געוויזן ערטער אין וואַלד, וואָס קיין

לעבעדיקער נפש קען זיי נישט, אַחוץ דענים און איך. דאָרטן, טיף

אין וואַלד, ווערט וואָס-ווייטער אַלץ-געדריכטער און פינסטערער און

קילער, און דו קענסט דאָרט איבערשרעקן כלערליי ווילדע משונה-דיקע היות.

אַסבאַרן: מיזאָנט, אַז ערגעץ דאָרט אין וואַלד, זענען פאַראַן

הורבות פון דערפער, וואָס וויליאַם דער זיגער האָט געהייסן חרוב מאַכן, דער וואַלד זאָל קענען פריי וואַקסן.

ראַליי: יאָ, כּיווייס. מיר פלעגן זיי שטענדיק אַרומזוכן,

אַבער נאָך אַלץ נישט געפונען. (פּוויזע) וועסט אַמאָל מוזן קומען און העלפן אונז זוכן...

אַסבאַרן: איך וועל זיי גלייך געפינען.

ראַליי: וועסט דאָמאָלסט קענען באַלד אוועקשרייבן צו די

צייטונגען: „אַ סענסאַציאָנעלע אַנטדעקונג פון פּראָפּעסאָר אַסבאַרן!“... (אַסבאַרן לאַכט.)

אָס בַּאָרן: איך בין אַמאָל געגאַנגען אויף אַ וויסנשאַפֿט-
לעכער פּאַרשונג — אויסגראַבן רוימישע טויטע קערפּערס.

ר אַ ליי: וווּ איז דאָס געווען?

אָס בַּאָרן: נאָענט פֿון מיין היים, אין סיוסעקס, איז פּאַראַן
אַן אַלט-רוימישער וועג, וואָס מ'רופֿט „סטיוין-גאַסי", דער דאָזיקער
וועג פירט גלייך ווי אַ ליניע פֿונם ברעג ביז לאַנדאָן.

ר אַ ליי: יאָ, כּי קען די דאָזיקע גענגט.

אָס בַּאָרן: נישט ווייט פֿון מיין וווינאָרט פירט דער וועג
איבערן בינגאַר-בערגל, לעצטנס אָבער, האָט מען אַדורכגעשניטן אַ
וועג, צופֿונס פֿונם בערגל, אָנטרעפֿנדיק ווייטער אַביסל דעם אַלטן
וועג. לאַנגע, לאַנגע יאָרן האָט מען דעם אַלטן רוימישן וועג לחלוטין
נישט באַנוצט — איז ער אינגאַנצן פּאַרוואַקסן מיט גראַז, מיט
קוסטעס און ביימער, וואָס וואַקסן דאָרט אינמיטן, פֿונקט ווי ס'וואַקלט
דאָרט קיינמאָל קיין וועג נישט געווען.

ר אַ ליי: קענסטו נאָך דערקענען, וווּ דער וועג פירט?

אָס בַּאָרן: יאָ, זייער לייכט, ערטערווייז.

ר אַ ליי: האָסטו עפעס אַ סך צעגראַבן דאָרט?

אָס בַּאָרן: יאָ, מיר האָבן געקריגן אַ דערלויבעניש אויף אַ
געוויסן טייל, דאָס איז פּאַרגעקומען ביי אויסגעצייכנטע באַדינגונגען.

ר אַ ליי: האָט איר עפעס געפֿונען?

אָס בַּאָרן: יאָ, מיר האָבן געפֿונען אַ פּאַדקאָוע פֿון אַ ערד
און אַ רוימישע מטבע.

ר אַ ליי: (לאַכט) אויסגעצייכנט!

אָס בַּאָרן: ס'איז זייער אינטערעסאַנט אַזאַ אויסגראַבונג.

ר אַ ליי: יאָ, זייער.

אָס בַּאָרן: (כאַפט אַ בליק אויפֿן זייגערל).

ר אַ ליי: איז נאָך דאָ צייט?

אָס בַּאָרן: צוויי מינוט נאָך, מימוז גיין. אַ שאַד, וואָס עס
וואַרט נישט אויף אונז נאָכן צוריקקומען אַ גוטע הייסע באַד.

ר אַ ליי: איך זשאַלעווע אויך. (פּוויזע) דאַכט זיך, אַז מיר
קריגן היינט אַ ספּעציעלן מיטאַג, נישט אמת?

אָס בַּאָרן: פֿונדאָנען ביסטו עס געוואָר געוואָרן? דאָס האָט
געזאָלט זיין אַ סוד.

ר אַ ליי: מייסן האָט פּאַרלירן דאָס צעטעלע, האָב איך עס
געליענט.

אָס בַּאָרן: נו, גוט, מיר וועלן האָבן אַ געשמאַק הינדל, צו-

געשיקט פון דער נאָומעל-פארם.

ר א ל י י : גאנץ גוט.

א ס ב א ר ן : אַחוּצדעם — די גרעסטע לוקסוס-זאַכן: צוויי פלעשער שאַמפּאַניער און א האַלבן טייץ ציגאַרן יעדערן — איין פלאַש אויף באלד אויסצוטרינקען, און איינע אויף שפּעטער.

ר א ל י י : איך האָב נאָך קיינמאָל נישט גערויכערט קיין ציגאַרן. א ס ב א ר ן : ס'קען דיר נאָך פאַרשאַטן.

(ראַלוי באַמערקט אַסבאַרנס פינגערל אויפן טיש. ער נעמט עס אין האַנט.)

ר א ל י י : זעסט, אַט איז דיין פינגערל.

א ס ב א ר ן : יאָ, איך האָב... איך האָב עס דאָ איבערגעלאָזט. איך וויל נישט ריזיקירן דערמיט. ס'קען נאָך פאַרלוירן ווערן.

ר א ל י י : אַדו (ס'איז שטיל). ער לויגט לאַנגזאַם דאָס פינגערל צוריק אַנידער.

א ס ב א ר ן : (הויבט זיך אויף) גוט. כ'מיון, מיר מוזן שוין זיין גרייט.

ר א ל י י : יאָ, גערעכט. (ער הויבט זיך אויך אויף.)

א ס ב א ר ן : כ'וועל נישט טראַגן איצט דעם פאַס — בלויז דעם רעוואָלווער, מיטן רימען.

ר א ל י י : כ'פאַרשטיי. (טוט אָן דעם רימען איבערן אַקסל און נעמט אין האַנט דעם רעוואָלווער) איך פיל זיך עפעס בעסער, אַז איך האַלט דאָס אין האַנט. דו אויך אַזוי?

א ס ב א ר ן : יאָ, כ'האָב שטענדיק ליב עפעס צו האַלטן. נו, שוין אַלץ אויפגעלאָדן?

ר א ל י י : יאָ.

(זיי טוען אָן די העלמען. א ס ב א ר ן נעמט אַרויס פון מויל די לולקע און לויגט זי זאָרגעוודיק אַנידער אויפן טיש.)

א ס ב א ר ן : כ'האָב נישט ליב איבערצולאָזן אַ לולקע, ווען זי טליעט נאָך.

ר א ל י י : (מיט אַ דראַפּע געלעכטערל) טאַקע אַ שאַדן

(ווידער פּויער. א ס ב א ר ן טוט אַ קוק אויפן זייגערל, וואָס ליגט אויפן טיש.)

א ס ב א ר ן : מ'דאַרף גיין.

ר א ל י י : יאָ, מ'דאַרף.

(זויערע בליקן באַגעגענען זיך, ווען אַסבאַרן קערט זיך אום פון טיש.)

אַסבאַרן: כיבין זייער צופרידן, וואָס מיר גייען צוזאַמען, ראַליי.

ראַליי: (היום) טאַקע באמת צופרידן?

אַסבאַרן: יאָ.

ראַליי: איך אויך. שטאַרק צופרידן.

אַסבאַרן: מיר מוזן די זאַך אַדורכפירן אויפן בעסטן אופן.

ראַליי: יאָ, זיכערן

(אַ קורצע פויזע.)

אַסבאַרן: לאָמיר גיין, ראַליי.

ראַליי: גוט, לאָמיר גיין.

(זיי גייען צו צו די טרעפלעך.)

ווען זיי גייען פאַרביי מייסנס אַקאַפּע, פאַוויזט ער זיך ביים

אַרינגאַנג.)

מייסן: אַ גליקלעכן וועג, הערן

אַסבאַרן: אַ דאַנק, מייסן.

מייסן: דעם בעסטן דערפאַלג, מיסטער ראַליי

ראַליי: אַ דאַנק.

(אַסבאַרן און ראַליי גייען צוזאַמען אַוועק און ווערן פאַר-

שווינדן אין דער בלאַסער פאַרנאַכט-וועג.)

מייסן לייגט צונױף די צױטונגען און פאַפירן אויפן מיטל, נעמט

צו די צױט קאַווע-טעפּלעך און גױט אַרױף צו זײַך.

אין די טראַנשייען, איבער דער פּוסטער אַקאַפּע, הערשט אַ מיפע

שטילקױט. פּלוצלונג דערהערט זײַך אַ שױערער קראַך — אַן אױפּרױס

פּון די פּלאַצנדיקע רױך-פּאַמפּעס און באלד דערנאַך — אַ האַסטיק גרע-

גרעײ פּון פּולעמױאַטן. דער רױט-גרױנער גלי פּון די דױטשע אַלאַרם-ראַקעטן.

שלאַגט זײַך שױאַך אַפּ דורך דער אַקאַפּע-עפּענונג. עס דערטראַגט זײַך אַ שמוי-

לער פּױף און אַ דונער פּון פּאַלנדיקע גראַנאַטן; אין אַנהױב אױנציקױוויז,

דערנאַך צו צױווי און דרױ, ביז אַלע אינאױנעם. זײ קומען אַן אַלץ שנער

לער און שנעלער, ביז די אלע קולות גיסן זיך צונױף אין אױן ווילדן

אומגעהױערן געדונער. דאַך, ווערט ביסלעכוױוויז דער גערױש אַפּגעטעמפּט

דורך די ערדױענט פּון דער אַקאַפּע, און ס'ווערט אַלץ שטילער, ביז ס'דער-

הערט זײַך בלוז דאַס זשומען פּון אױן גראַנאַט און באלד — אַ געױאַל-

דיקער אױפּרױס. אַ שױאַרצער זײַל ערד רױסט זײַך אַרױף אין יענער זױט

אַנלען פּון דער טראַנשיי. אױף די טרעפּ פּאַלן אַראַפּ מיט אַ מעמפּן גע-

רױש שטיקער ערד און שטױנער. אַ וױסער וואַלקן רױך הױבט זײַך לאַנג-

זאַם אױף און הילט אַלץ אַרום. ביסלעכוױוויז שטאַרפט אַפּ דער מומל —

לענגערע פויזעס שוין צווישן איין גראנאט-אויפרייס און דעם צווייטן. די פולעמייאטן גרעגערן און שטעלן זיך אָפּ, — צעגרעגערן זיך ווידער, און — שטיל... די לעצטע שאַסן שוין, און — סטאַפּ.

פון דרויסן רופן קולות. ס'הערט זיך סטענהאַפּס קול: סטענהאַפּס: אַלרײט, הער. קומט אַראָפּ גיכער.

קאַלאַנעל: וויפֿל?

סטענהאַפּס: איינעם בלויז.

(דערנאָך צעזשומעט זיך אַ גראַנאַט און ס'דערהערט זיך אַ הילכ־קער קראַך. אַ רגע איז שטיל. סטענהאַפּס רעדט ווידער:)

האַט עס אייך געטראָפּן, הער?

קאַלאַנעל: ניין. ס'איז אַלרײט.

(סטענהאַפּס, בלאַס, צעשראַקן און אויסגעמאַטערט, קומט אַראָפּ פון די טרעפֿלעך. נאָך אים דער קאַלאַנעל.)

סטענהאַפּס: (רופט אַרויף איבער די טרעפּ) ברענג אים אַראָפּ, סערושאַנט-מאַיאָר.

סערושאַנט-מאַיאָר: (פון אויבן) גלייך, הערן

סטענהאַפּס: (צום קאַלאַנעל) דאַרפֿט איר מיך עפעס האַבן, הער?

קאַלאַנעל: נו, גוט, קומט אַהער.

סטענהאַפּס: כיוויל גיין זען, וואָס ס'הערט זיך ביי די סאַלדאַטן.

קאַלאַנעל: אַלרײט, אַלרײט.

(סטענהאַפּס גייט צו דער טיר, מאַכנדיק אַ וועג פארן סערושאַנט-מאַיאָר, וואָס פירט אַראָפּ אַ דייטשן סאַלדאַט מיט אַ בלויזן קאַפּ, גרוי געקליידט, וועלכער כליפעט אויף אַ ביטערן קול. פון הינטן קומען צו צוויי סאַלדאַטן מיט אַנגעשטעלטע באַגנעטן.)

סטענהאַפּס גייט אַרויס דורך די טרעפּ.

דער סערושאַנט-מאַיאָר נעמט אַן דעם דייטשן סאַלדאַט ביים אַרעם און שלעפט אים אַרויף אין דער אַקאַפּע, פנים אל פנים צום קאַלאַנעל, וואָס האָט זיך אַוועקגעזעצט ביים מיש. פון הינטן שטייען די צוויי סאַלדאַטן.)

סערושאַנט-מאַיאָר: (רעדט מילד צום דייטש) אַלרײט אַלרײט, טייער יינגל מיינס, מיר וועלן דיר דאָ גאָרנישט טאָן. שרעק זיך נישט.

(פלוצלונג פאלט דער דייטש אויף די קני און כליפעט אַרויס עטלעכע ווערטער אויף אַ צעבראַכענעם ענגליש:)

ד י י ט ש : מערסין... מיסטער... מערסין
 ס ע ר ז ש א נ ט - מ א י אָר : קום אהער, בחורל, הויב זיך אויף.
 (ער ציט אויס זיין גרויסע פויסט, נעמט אָן דעם געפאָנגענעם ביים קאַל-
 נער און שלעפט אים צו צו זיינע פיס.
 דער דייטש וויינט היסטעריש.
 דער קאַלאַנעל הוסט אָפּ אַביסל און הויבט אָן אין אַ שלעכטן דייטש:)
 ק אָ ל אָ נ ע ל : וואָס איזט זיין רעגומענט?
 ד י י ט ש : ווירטעמבערגישעס.
 ק אָ ל אָ נ ע ל : וואָס איזט דער נוממער פאָן זיין רעגומענט?
 ד י י ט ש : צוואַנציג.
 ק אָ ל אָ נ ע ל : (פאַרצויכנט זיך) צוואַנציקסטער ווירטעמבער-
 גישער פולק. (רעדט ווידער צום דייטש) וואָנן קאָממען זיע היער?
 ד י י ט ש : געסטערן אַבענד.
 ק אָ ל אָ נ ע ל : (פאַרצויכנט און פרעגט ווייטער) וואָ קאָממען
 זיע היער?
 ד י י ט ש : (נאָך אַ וויילע מראַכטן) מיין געבורטסאַרט?
 ק אָ ל אָ נ ע ל : (פאַרגעסט זיך אַ מינוט) וואָס הייסט דאָס?
 ד י י ט ש : (שטאַמלט אַרום אין אַ שלעכטן ענגליש) ווילט... איז...
 וויסן... וווּ כּיבּין... געבוירן?
 ק אָ ל אָ נ ע ל : ניין פון וואָס פאַר אַ שטאָט ביסטו געקומען
 אהער, אויף דער פּאָזיציע?
 ד י י ט ש : (נאָך אַ וואַקלען זיך) איך... איך וועל עס נישט זאָגן.
 ק אָ ל אָ נ ע ל : גוט, גוט. ס'איז אַלרײַט. (צום סערושאַנטי-מאַיאָר)
 באַזוך אים.
 (דעם סערושאַנטי-מאַיאָרס גרויסע אומגעלומפערטע הענט גראַבלען
 זיך אין דעם געפאָנגענעם קעשענעס. ער געפינט אַ קלײַן ביכל.)
 ס ע ר ז ש א נ ט - מ א י אָר : (דערלאַנגט עס דעם קאַלאַנעל)
 ס'זעט אויס, היער, צו זיין אַ רעכנונג-ביכל.
 ק אָ ל אָ נ ע ל : (קוקט גיזיק אַרײַן אינעווייניק) גוט.
 (דער סערושאַנטי-מאַיאָר געפינט אַ נאַטיב-ביכעלע. דער דייטש
 כאַפט עס האַסטיק אָן.)
 ס ע ר ז ש א נ ט - מ א י אָר : סטאָפּ, לאָז אָפּ!
 ד י י ט ש : לאַססען זיע מיר! (פּוויזע. — אויף ענגליש:) לאָזט
 מיר... האַלטן דאָס ביכעלע... כּיבעט אײַך...
 ס ע ר ז ש א נ ט - מ א י אָר : (אין אַ שטאַרקער פאַרלענגנהייט)
 לאָז אָפּ!

(רויסט ארויס זיין מאַש און גיט אים דעם קאַלאַנעל.)
 קאַלָנעל: (אַרײַנקוקנדיק אין די פּאַפּירן פּונם מאַש) ס'זעט
 אויס ווי בריוו. קענען צונויף קומען. איז דאָס שוין אַלץ, סערושאַנט-
 מאַיאָר?

סערושאַנט-מאַיאָר: (פאַקוט אין האַנט עטלעכע זאַכן)
 עפעס אַזעלכע אויסטערלישע זאַכן, הער, — אַ שטיקל שטריקל,
 הער; אַ פּושקעלע פּרוכטן-זאַפט; אַ קעשענע-מעסערל, הער; אַ צע-
 דער-בלײַפּעדער און אַ שטיקל שאַקאַלאַד, הער.

קאַלָנעל: גיב עס אים אַלץ צוריק, אַחוּצן מעסערל.
 סערושאַנט-מאַיאָר: זײער גוט, הער. (דרייט זיך אויס
 צום דײַטשן געפאַנגענעם מיט אַ שמײַכל) דאָ האַסטו אַלץ צוריק, בחור
 מײַנער.

(דער דײַטש נעמט צוריק די זאַכן.)
 קאַלָנעל: אַלרײַט, סערושאַנט-מאַיאָר. שיק אים גלײַך
 אַוועק אין מײַן הױפּט-קוואַרטיר. דאָרט וועל איך אים פּונדאָסניי
 אַלץ איבערפּרעגן.

סערושאַנט-מאַיאָר: גלײַך, הער. (דרייט זיך אויס צום
 דײַטש) קום, בחורעץ, וועסט גיין מיט מיר. (ער ווײַזט אים די טרעפּ).
 דער דײַטש, אַ באַרויקטער שוין, פאַרנויגט זיך שטײף פאַרן קאַלאַנעל און
 גײט אַרויס. באַגלײַט פּון די צוויי סאַלדאַטן און דעם סערושאַנט-מאַיאָר.
 דער קאַלאַנעל איז שטאַרק פאַרטיפּט אין געפאַנגענעם רעכנונג-
 ביכל. ער שטאַמלט אַרויס צו זיך אַלײַן „אױסגעצײכנט!“, דערנאָך כאַפט
 ער אַ קוק אויפן זײַגערל און הױבט זיך שנעל אויף.

סטענהאַפּ קומט לאַנגזאַם אַרײַן פּון די טרעפּ).
 קאַלָנעל: (אױפּגערעגט) אױסגעצײכנט, סטענהאַפּן אַל-
 דײַטן מיר האָבן געקריגן אַלץ, וואָס מיר האָבן נאָר געוואָלט, —
 צוואַנציקסטער ווירטעמבערגישער פּוֹלקן ערשט די לעצטע נאַכט איז
 דער פּוֹלק אָנגעקומען אַהער. איך מוז באַלד גיין און טעלעפּאָנירן
 דעם בריגאַדירער. ערײַט זיין זײַער צופּרידן דערמיט. עס שמעקט מיט
 אַן אױסצײכנונג... אַ פּעדער אויפן העלם, סטענהאַפּן

(סטענהאַפּ האַט אַ דערשטױנטער אַ קוק געטון אויפן קאַלאַנעל
 און פאַרבייגעגאַנגען דורך אים. ער דרייט זיך אויס צום מיט און רעדט
 מיט אַן אַפּגעשמאַרבן קול.)

סטענהאַפּ: ווי גוט איז עס, ווי שײַן, ווען דער בריגאַדירער
 איז צופּרידן...

(דער קאלאנעל קוקט אן שטאר סטענהאפן, פלוצלינג כאפט
 ער זיך און פרעגט:)
 קאלאנעל: אד, גאר פארגעסן... וואָס איז מיט דער גרופע
 פונם איבערפאל? זענען זיי אלע בשלום צוריקגעקומען?
 סטענהאפ: ריכט איר זיך דען, הער, אלע זאלן בשלום
 צוריקקומען?
 קאלאנעל: אד... וואָס? וואָס, סטענהאפ?
 סטענהאפ: פיר סאָלדאטן און ראַליי זענען צוריקגעקומען,
 הער.
 קאלאנעל: אד, יאָ, ס'טוט מיר לייך הייסט עס... הייסט עס...
 זעקס סאָלדאטן און... און — אַסבאַרן... זענען...
 סטענהאפ: יאָ, הער.
 קאלאנעל: ס'איז שרעקלעך... אָרעמער אַסבאַרן!
 סטענהאפ: ס'וועט אָבער זיין גוט און שוין, ווען דער
 בריגאדירער וועט צופרידן זיין...
 קאלאנעל: רעדט נישט קיין נאַרישקייטן, סטענהאפ. דער-
 ציילט מיר, וואָס ס'איז אים געשען... אַסבאַרנען...
 סטענהאפ: אַ האַנט-גראַנאַט... בעת ער האָט געוואַרט
 אויף ראַליי...
 קאלאנעל: כּיבין שטאַרק געקרענקט. און די זעקס סאָל-
 דאַטן?
 סטענהאפ: כּירעכן, פון די פּולעמיאַטן-קוילן...
 קאלאנעל: יאָ... כּיהאָב זיך אָבער געשראַקן פּריער...
 (זיינע ווערטער ווערן פאַרזונקען. ער איז שווער באַומרויקט. סטענ-
 האַפ קוקט אויף אים מיט אַ בלאַסן, אויסדרוקלאַזן פנים.
 ראַליי קומט שטיל און לאַנגזאַם אַראָפּ פון די טרעפּ, ער גייט ווי
 פארשלאַפן.. די הענט זענען אים צעבלומיקט.
 דער קאלאנעל דרייט זיך אויס צו אים אַ באַגויסטרעמער.)
 קאלאנעל: זייער גוט געמאַכט, ראַליי, זייער גוט, מיין
 יונגל, קרינסט דערפאַר אַ מיליטערישן קרייזן אויסגעצייכנטן
 (ראַליי קוקט-אָן דעם קאלאנעל און פרוווש רעדן. ער הייבט אויף
 זיין האַנט צום שטערן. דער קאלאנעל נעמט אים אָן פאַרן אַרעס.)
 זעץ דיך אַנידער, מיין זון.
 (ראַליי זעצט זיך אויפן ראַנד פון אַסבאַרנס בעט.) רן זיך
 אָפּ אַביסל, גוט. איך מוז אַוועקגיין. (ער גייט-צו צו די טרעפּ און
 דרייט זיך אויס פאַרן אַוועקגיין צו ראַליי) איר האָט עס זייער גוט

געמאַכט. (ער טוט נאָך אַ שנעלן קוק אויף סטענהאַפן און גייט אַרויס.)
 (אין דרויסן איז שטיל. דער לעצטער גראנאט האָט אַ פּיוף געטון
 און אויפגעריסן. איבער דער דייטשער ליניע פארשפרויט זיך אַוונט־מונקל־
 קייט. דער גלאַנץ פון די דרויסנדיקע פלעמלעך הייבט זיך אויף און פאַר־
 בלאַסט אין מאַטקייט, אַנטקעגן דעם אַוונט־הימל. סטענהאַפּ קוקט שטאַר
 און שטום אויפן מיש — אויף אַסבאַרנס זייגערל און פינגערל. ער דרייט
 אויס זיין אויסגעדארט, צעשראַקן פנים צו ראַלוי, וועלכער זיצט מיט אַן
 אַראָפּגעלאָזטן קאַפּ און קוקט אויף די דלאַניעס פון זיינע הענט. סטענ־
 האָפּ גייט פאַמעלעך צו צום אַרויסגאַנג און שמעלט זיך אָפּ, נאָך אַ קוק
 צו טון אויף ראַלוי. ראַלוי קוקט סטענהאַפּן אין פנים אַרײַן
 און זייערע אויגן באַגעגענען זיך. ווען סטענהאַפּ רעדט, איז זיין קול
 נאָך אַליק אויסדרוקלאָז און אַפּגעשטאַרבן.)

סטענהאַפּ: מוזט טאַקע זיצן אויף אַסבאַרנס בעט?

(דרייט זיך אום און גייט לאַנגזאַם ארויס.)

ראַלוי הויבט זיך אויף וואַקלדיק, זיפצט אָפּ און שטייט מיט אַראָפּ־

געלאָזטן קאַפּ.

פאַר טיילן ווייט היילכן שווערע האַרמאַטן.)

(פאַרהאַנג פאַלט)

צווייטע סצענע

דעמוזעלבן טאג, שפעט אינאָונט.
 די אַקאַפע איז פּויערלעך באלויבטן מיט אַן אומגעוויינלעכער צאָל
 ליכט. צוויי פּלעשער שאַמפּאַניער שטויען די גאַנצע צייט אויפן מיט.
 שוין נאָך מיטאָג.

סטענהאַפּ, מיט אַ ציגאַר צווישן די ציין, ליגט אַנגעשפּאַרט
 אויפן מיט, מיט איין עלנבוידן צווישען די מעלער און מעפעלעך. די
 האָר זיינע — צעשוּיבערט. אויף די באַקן — העלירויטע פּלעקן. ער
 האָט נאָרוואָס געמאַכט עפעס אַ באַמערקונג, וואָס האָט אַרויסגערופּן ביי
 היבערט און טראַטער אַ הילכיקן געלעכטער. ער הערט זיך צו מיט
 אַ שמויכל. טראַטער זיצט אויף אַ קעסטל, רעכטס פונם מיט, אַנגעלענט
 אויף דער וואַנט, הינטן. צווישן זיינע פּלוישיקע פּוכיקע פינגער שטעקט
 אַ ציגאַר. איבער זיין פנים איז צעגאַסן אַ העלער שאַרלאַד-קאַליר מיט
 טיפּירויטע פּלעקן אונטער די אויערן. די דריי אונטערשטע קנעפלעך פון
 זיין מונדיר זענען אויפגעשפּיליעט. פון צייט צו צייט גלעט ער זיך מיט
 דער האַנט מילד איבער דער ברוסט און בויך. היבערט זיצט אויפן
 בעט לינקס. מיט זיינע ווייסע פינגער שנעלט ער נערוועז אראָפּ דעם
 אַש פון ציגאַר. זיין בלייך פנים איז שטאַרק פאַרשוויצט פון דער היץ,
 וואָס די ליכט פאַרשפּרויטן. ער לאַכט הויך אויפן קול און אויפגערעגט.
 טראַטער רעדט הייזעריק. דאַס געלעכטער שטאַרפט ביסלעכווייז אַפּ.
 טראַטער: ...און וואָס האָט זי געזאָגט דערויף?
 סטענהאַפּ: זי האָט געזאָגט אויף פּראַנציוזיש: „נישט
 אין די דאָזיקע הויזן“...

(טראַטער און היבערט פּלאַצן ווידער ארויס מיט אַ גע-
 לעכטער.)

טראַטער: (פאַרגייט זיך אין אַ הוסט און פאַרקייכט זיך)
 אַ... טייערינקער... טייערינקערן

סטענהאַפּ: איך האָב זיך פשוט אויפגעשטעלט און
 געזאָגט: „זייער גוט, מאַדמואַזעל, קענסט זיך גיין דיין וועג“.

טראַטער: נו, האָט זי טאַקע אַזוי געטון?
 סטענהאַפּ: גיין, זי טעם נישט געטון.

(ווי דער געלעכטער. טראַטער ווישט אַפ אַ טרער פון אויג.)
 טראַטער: אַ, שפּרינגער, ביסט גענוג זשוואַוע, טויגסט
 זיך צו די זאַכן... האָסט קיין טעות נישט.
 היבערט: איך האָב קיינמאָל נישט פאַרגעסן אויסצו-
 קלויבן ביינאַכט אַ פאַר טאַרטן און האַלטן זיי אויף מיטאַג.
 טראַטער: (ווינקט צו סמענהאַפּן) ער האָט שוין ווידער
 אין קעפּל...

היבערט: מיר האָבן זיך אזויפיל אָנגעזשלאָקעט, נאָר צו
 דערטרינקען אַ קריגסשיף.

סטענהאַפּ: צו שווימען אויף אַ קריגסשיף.
 היבערט: נו, גוט, זאָל זיין אזוי — צו שווימען אויף
 אַ קריגסשיף... דערנאָך האָב איך זיי גענומען אַדורכצופאַרן זיך
 אַביסל אַרום מיידנהעד. אפשר אַ זעכציק דעם גאַנצן וועג... ביי
 סקינדלס האָבן מיר אַ שוין ביסל געטאַנצט און נישקשהדיק אָנ-
 געטרונקען זיך מיט פאַרטער. און שפעטער... כאַפט מיך דער רוח,
 אויב כּיהאַב נישט פאַרלוירן דעם וועג אויף צוריק... אָפּגעשטעלט
 זיך דאָרט אויף גאַנצע מוילן ווייט פון ערגעץ. און די מיידן
 יענע האָבן מיך אָנגעהויבן שעלטן, ווי דער טייוול... געזאָגט, אז
 איך האָב עס בכיוון אזוי אָפּגעטון... האָב איך זיי געזאָגט, אויב
 זיי וועלן נישט האַלטן פּיסק, וועל איך זיי פּשוט דערוואַרגן אויפן
 וועג, איבערלאָזן זיי און אוועק.

סטענהאַפּ: (איראַניש) הוראַן בראַוואָן סיאַ פיינער
 איינפאַלן אזוי דאַרף מען זיך מיט זיי באַגין, האַרט, שטרענג
 היבערט: (קויכט פון געלעכטער) ...און דאָס האָט געווירקט.
 זיי זענען באַלד שטיל געוואָרן, אַ פאַרגעניגן האָב איך אָנגע-
 הויבן אויספּרובירן אלע וועגן און וועגלעך... ענדלעך בין איך גע-
 קומען ערגעץ אין אַ ווינקל אויף צוויי רעדער... מיט די מיידלשע
 האָר... שוין מער נישט געהאַט מיט זיי וואָס צו טון... (ער צעלאַכט
 זיך און נעמט אַ שלוק שאַמפּאַניער.)

סטענהאַפּ: אַ, קענסט גוט וויילן מיידלעך.
 טראַטער: (שווער) איך האָב קיינמאָל קיין אויטאָ נישט
 געהאַט. מיט מיין אַלטער פלעג איך שטענדיק גיין צופּוס. מיר
 דינען נאָך די פּיס.

סטענהאַפּ: האָסט ליב פּיס?

טראַטער: יאָ, כּיהאַב ליב.

סטענהאַפּ: סיאַסך ביליקער.

ה י ב ע ר ט : (לאַכט צופרידן) א טייערע זאך, פיסן
 ס ט ע נ ה אָ פ : (הויבט אויף זיין מעפעלע שאַמפאניער) גוט.
 כיוועל האַלטן א טאַסט וועגן פיס... זאָל זיי גאָט בענטשן...
 ה י ב ע ר ט : (הויבט אויף זיין מעפעלע) גוטע אַלטע פיסן
 ט ר אָ ט ע ר : (הויבט אויף זיין מעפעלע) א ליטקע איז
 אַ ש ק אַ פ ע .

ס ט ע נ ה אָ פ : וואָס איז אַ ליטקע?
 ט ר אָ ט ע ר : אַ ש ק אַ פ ע . מירופט זי אַזוי.
 ס ט ע נ ה אָ פ : וואָס רופט מען?
 ט ר אָ ט ע ר : וואָס? — די פיס...

ה י ב ע ר ט : (כמעט פרוילעך אויסשרייענדיק) אַ, טראַטערן!
 ביסט אַ חלום...

ט ר אָ ט ע ר : (גלאַצט אויס אַן אויג אויף היבערמן) האַסט
 שוין אַביסל צופיל שאַמפאניער... צופיל...

(היבערמ נעמט ארויס פון קעשענע אַ לעדערנעם מאַש און
 ציט ארויס עטלעכע קארטלעך.)

ה י ב ע ר ט : הערט, האָב איך עס נאָך אייך קיינמאָל נישט
 געוויזן? (ער דערלאנגט זיי איינצוקווייז ס ט ע נ ה אָ פ און שמייכלט
 אים אין פנים אַרײַן, ווארטנדיק אויף זיין אַנערקענונג.)

ס ט ע נ ה אָ פ : פונוואַנעט האַסטו זיי געקריגן?

ה י ב ע ר ט : נאָך אין בעטהען. (דערלאנגט איין קארטע) ווי
 געפעלט דיר זיי? אַלרײַט, ניין?

ס ט ע נ ה אָ פ : צו גראָב.

ה י ב ע ר ט : (קוקט איבער סטענהאַפס אַקסל) כײַהאָב עס גאָר-
 נישט געווסט.

ס ט ע נ ה אָ פ : צו גראָב. (ער דערלאנגט די קארטע טראַטערן.)
 וואָס זאָסטו אויף איר, טראַטער?

ט ר אָ ט ע ר : (נעמט ארויס פון קעשענע אַ פאַר פענסנע, טוט זיי
 אַן אויפן נאָז און פאַטראכט דאָס בילד.)

ה י ב ע ר ט : סײַן אויסגעצײהנטע קארטע, אַלרײַט נישט אמת?
 ט ר אָ ט ע ר : כיוויים אַלײַן נישט. ווען דו זאָלסט זיך פרעגן.
 מכינות, וואָלט איך גערנער געוואָלט האָבן אַ געהעריק בילד פון
 גײט פּאָיער.

ה י ב ע ר ט : (אומגעדולדיק) פאַרשטייסט זיך נישט אויף

קונסט, טראַטער. (דערלאַנגט סטענהאַפּן אַן אַנדערע קארטע) אָט דאָ
האַסטו אַ פּאָר פּיינע פּיסלעך.

סטענהאַפּ: צו דיין, נישט אמת, טראַטער? (דערלאַנגט עס
טראַטער.)

טראַטער: (נאָך אַ ווילע טראַכטן) פאַר מיר זענען זיי צו
מאָגער.

היבערט: (גיט סטענהאַפּן אַ ניי פילד) אָט דאָס האָב איך
צוממיינסטן ליב.

סטענהאַפּ: נישט שלעכט.

היבערט: פרעכטיקע שלאָפּצימער-אויגן.

סטענהאַפּ: זי זעט אויס אַלרייט.

היבערט: האַסטו געזען אַמאָל די „זיפּי-פאַרשטעלונג אויפן
היפּאָדראָם? אַ פּאָר גרויסאַרטיק-שיינע מיידלעך זענען דאָרט געווען,
אַ צווילינג, האַסטו זיי געזען, שפּרינגער?

סטענהאַפּ: (פאַרמאטערט) ניין, נישט געזען... געווען שוין
אויף אַ סך פּאַרשטעלונגען, ווער קען זיי אַלע געדענקען? (אויפגע-
מונטערט) נו, חברה! יעצט דאַרף מען פון יענץ אויך אַ זופּ טון...

היי, מייסן!

מייסן: גלייך, הערן (באווייזט זיך)

סטענהאַפּ: ברענג אַביסל וויסקי.

מייסן: גלייך, הערן (אָ)

טראַטער: וואָס עפעס? וויסקי נאָך שאַמפּאַניער?

סטענהאַפּ: פאַרוואָס נישט? ס'איז אַלרייט.

טראַטער: אויב אזוי, איז זייער גוט. כּיהאַב דערפון גאַרנישט

געווסט. ס'האַט מיר געוונדערט... ווייסט, איך פיל זיך איצט, ווי

עמעצער, וואָלט מיר אָנגעפאַמפעט מיט אַ ראָווער-פאַמפע.

סטענהאַפּ: זעסט טאַקע אזוי אויס.

טראַטער: (לאַזט ארויס אַ מויל רויך פון ציגאַר צום טונקעלן

סופּיט) ווי ס'זאָל נישט זיין, האָבן מיר געהאַט אַ פּיין געשמאַק

שטיקל עוף... און מיילן גאַנצע וואָלט איך אויסגעגאַנגען, פאַר אַביסל

מאַרמעלאַד-פּודינג, ווי מיר האָבן היינט געהאַט.

מייסן: (ברענגט אַרײַן אַ פּלעשל וויסקי.)

סטענהאַפּ: דיין פּודינג, מייסן, האָט שלעכט געוירקט

אויף מיינסער טראַטער; ער פילט זיך, ווי ער וואָלט וועלן ברעכן.

מייסן: ס'טוט מיר זייער לייד, הער. כּיהאַב עס נישט גע-

מאַכט בכּיוון אזוי, הער.

ד. ק. ש ע ר י ף

ט ר אָ ט ע ר : ס'איז געווען אויסגעצייכנט, מייסן. נעם עס צו.
איך בין אַ גרויסער מבין אויף פּוּרִינג. ווי נאָר איך זע עס, ווייס
איך באלד, צי ס'איז גוט.

מ י י ס ן : ס'איז געווען בלוז געקאָכטע ביסקוויט מיט מאַר-
מעלאַד, הער. (ווענדט זיך צו סטענהאַפּן) כ'האָב איך געוואָלט זאָגן,
הער, אז דאָס איז שוין דאָס לעצטע פלעשל וויסקי.
ס ט ע נ ה אָ פּ : ס'לעצטע פלעשל שוין ווי אזוי, צו אלדי רוחות?
מיר האָבן דאָך געבראַכט זעקס!?

מ י י ס ן : כיווייס, הער. אָבער זיי זענען שוין אוועקגעגאַנגען.
ס ט ע נ ה אָ פּ : צו וואָס פאַר אַ טייוול זענען זיי אוועקגע-
גאַנגען?

מ י י ס ן : איר געדענקט, הער: איינס אין דער ערשטער נאַכט...
און שפעטער נאָך איינס... און דערנאָך...

ס ט ע נ ה אָ פּ : אַ, מייסן, אום גאָטס ווילן, זיי אביסל איינ-
געהאַלטענער מיט די פלעשלעך. דאָס פלעשל וועט שוין געדויערן
ביו זון-אויפגאַנג (צו טראַטער און היבערט) ביו מאָרגן זון-
אויפגאַנג, חברה-לייט מיינען

ט ר אָ ט ע ר : אַך, פאַרגעס עס.
ס ט ע נ ה אָ פּ : קענסט זיך וועטן, אז ס'וועט זיין... נו, ווער
נעמט אביסל וויסקי?

ט ר אָ ט ע ר : איך בין שוין פול. כיוואָלט וועלן, מייסן, אַ גוט
טעפעלע טיי.

מ י י ס ן : זייער גוט, הער. (אַ)

ס ט ע נ ה אָ פּ : טיי?

ט ר אָ ט ע ר : יאָ, דאָס וויל איך טאַקע, אַ געשמאַק טעפעלע
טיי, שאַ, גיב מיר אַ לעפעלע וויסקי — טיווערן אביסל מונטערער,
לעבעדיקער.

ס ט ע נ ה אָ פּ : נאָ דיר. ווילסטו אפשר נאָך?

ט ר אָ ט ע ר : אַ, גענוג

ס ט ע נ ה אָ פּ : ווילסטו אַ גוט ביסל וויסקי, היבערט?

היבערט : יאָ. כ'בין איצט גאַנץ אויפגעלייגט.

ט ר אָ ט ע ר : (נעמט אַ שלוק וויסקי) בלוז אַ טעפעלע טיי,
וועל איך תיכה גיין איבערנעמען דעם יונגן ראָליי. אַ שאָד, וואָס
ער איז נישט געקומען אויף אָונט-עסן.

ס ט ע נ ה אָ פּ : כ'האָב עס אים געזאָגט. געהייסן אים קומען
אין אַ שעה אַרום און איבערגעבן די וואָך דעם סערושאַנט-מאַיאָר.

טראָטער: כיוונדער זיך, וואָס ער איז נישט געקומען.
 היבערט: דער יונג נעמט זיך צופיל איבער מיט זיין
 „דינסט“... ער האָט מיר געהאט געזאָגט, אז ער וואָלט וועלן בעסער
 זיין דאָרט מיט די סאָלדאטן, איידער דאָ מיט אונז.

סטענהאָפּ: (רויק) אזוי האָט ער געזאָגט?
 היבערט: יאָ, איך האָב אים דערציילט וועגן אונזער הינדל,
 שאַמפּאַניער און ציגאַרן, און ער האָט אויף מיר אָנגעשמעלט אַ פּאָר
 שטוינענדיקע אויגן און געזאָגט: „איר האָט דאָך עס נישט, נישט
 אמת?“... פונקט ווי ער זאָל מיינען, אז מיר ווילן אים עפעס אַרייַן-
 נאָרן...

טראָטער: איך גלייב, אז דער איבערפאַל האָט אים שטאַרק
 אויפגעטרייסלט, מער נאָך ווי מיר מיינען אַליין. כּיהאָב אים שטאַרק
 ליב, דעם דאָזיקן בחורל. ער נעמט זיך מיט אַלץ שטאַרק איבער...
 ער איז זייער אַ שטאַרקער, איר האָט באַדאַרפט זען, ווי אזוי ער
 האָט, צוריקנייענדיק פונם איבערפאַל, צווישן די רויך-וואַלקנס, גע-
 טראָגן דעם באַש אונטערן אָרעם, ווי מיטראַגט אַ ליאַלקע.

היבערט: און שפעטער האָסטו אים געזען? ריאזו אַרייַן-
 געקומען אין אַקאַפּע און קיין וואָרט נישט אַרויסגערעדט, ווי ער
 וואָלט לחלוטין נישט געוואוסט, אויף וואָסער וועלט ער איז.
 טראָטער: נו, יאָ, ער איז נאָך נישט מער ווי אַ יונגל.

סטענהאָפּ: (צו היבערט) האָט ער דיר ווירקלעך געזאָגט,
 אז ער וואָלט בעסער געוואָלט זיין מיט די סאָלדאטן דאָרט, איידער
 דאָ מיט אונז?

היבערט: יאָ, אזוי האָט ער געזאָגט.
 טראָטער: איך גלייב, אז ער קרייגט זיכער דעם מיליטע-
 רישן קרייז... ווען איך האָב אַזאַ געזונט און אויפגעלייגט בחורל
 ווי ער, וואָלט איך אים שטאַרק ליב געהאַט.

סטענהאָפּ: אַ, אום גאַטס ווילן, פאַרגעס דעם בלוטיקן
 טיילוודיקן איבערפאַל, מיינסט, סיאזו אזוי אָנגענעם דערפון צו רעדן?

טראָטער: (איבעראַשט) ניין... אָבער... נאָך אַלעמען...

סטענהאָפּ: גוט, גוט... מאַך צו סימילן

טראָטער: (שווער) אַלרייט, אַלרייט.

סטענהאָפּ: מיר האָבן פאַרבראַכט אַ פיינעם פריילעכן

אַוונט, ביז דו האָסט אָנגעהויבן פלוידערן וועגן דער מלחמת.

טראָטער: איך האָב עס נישט אָנגעהויבן.

סטענהאָפּ: האָסטו יאָ אָנגעהויבן.

ט ר אָט ע ר : דו האָסט אָנגעהויבן.
 ס ט ע נ ה אָ פ : גענוג שוין הער אויפן
 ט ר אָט ע ר : אַלרײט, אַלרײטן
 ה י ב ע ר ט : (צו סמענהאָפּ) האָב איך דיר שוין דערציילט אַמאָל
 די געשיכטע פון דעם מיידל, וואָס איך האָב באַגעגנט אין סאַהאַ?
 ס ט ע נ ה אָ פ : כיוויים נישט. שוין אוודאי דערציילט.
 ה י ב ע ר ט : (דרייסט) עס וועט דײך אַמוזירן... האָב איך עס
 דאַמאָלסט געטאַנצט און געוויילט זיך און אַהיימגעקומען אַזוי שפּעט
 אינדערנאַכט...
 ס ט ע נ ה אָ פ : יאָ, ס'איז שוין טאַקע שפּעט. אַזויגער עלף
 דאַרפסטו שוין גיין אויף דינסט. לייג זשע זיך צו אַביסל שלאַפּן.
 ה י ב ע ר ט : אַ, אַלרײטן! כײַן איצט פּריש ווי אַ מאַרגאַ-
 ריטקע.
 ס ט ע נ ה אָ פ : קען זיין. אָבער שלאַפּן דאַרפסטו גיין.
 ה י ב ע ר ט : וואָס?
 ס ט ע נ ה אָ פ : (העכער) „גיי שלאַפּן!“ — האָב איך געזאָגט.
 ה י ב ע ר ט : דאָס איז אַ גאַנץ פּיינער סוף פון אונזער פּריילעכן
 אָונט...
 ס ט ע נ ה אָ פ : לײדער. כײַן זײער מײד.
 ה י ב ע ר ט : (פאַריסן) גײ דו בעסער שלאַפּן!
 (ס'איז שטיל. סטענהאָפּ קוקט אָן ה י ב ע ר ט, וועלכער לאַכט
 אין זיך.)
 ס ט ע נ ה אָ פ : וואָס אַזוינס האָסטו געזאָגט?
 ה י ב ע ר ט : כײַהאָב עס געמײנט אין שפּאַס.
 ס ט ע נ ה אָ פ : איך פרעג דאָך דײך, וואָס דו האָסט אַזוינס
 געזאָגטן
 ה י ב ע ר ט : כײַהאָב געזאָגט: „גיי דו בעסער שלאַפּן!“
 (סטענהאָפּ ווערט רויט ווי אָנגעצונדן, און קוקט גלייך ה י ב ע ר ט
 אין פנים אַרײן. הײבערט שמויכלט אין זיך.)
 ס ט ע נ ה אָ פ : טראָג זיך אַרויס פונדאַנען!
 ה י ב ע ר ט : (הויבט זיך אויף צעמישט) וואָס... וואָס מײנסטו
 דערמיט?
 ס ט ע נ ה אָ פ : שוין אַרויס פונדאַנען! אום גאַטס נאַמען.
 אַרויס!
 ה י ב ע ר ט : (אויפן קול) הער אויס... טו נאָר אַ קוק...
 ס ט ע נ ה אָ פ : אַוועק פון מײנע אויגן!

היבערט: (גלאַצט אויס אויף סמענהאַפן אַ פאַר שרעקעדיקע אויגן און רוקט זיך ביסלעכווייז — הינטערוויילעכץ — אַרויס אין זיין אַקאַפּע)

(ס'איז שטיל. פון ווייטן הערט זיך האַרמאטן-שיסעריי, טיף און גרויליק.)

סטענהאַפ: קליינע ווערעמלעך קריכן מיר אויף די נערוון. טראַטער: אַרעמער יונג, וואָס ער איזן כיהאַב אים נאָך קיינמאָל נישט געזען אזא פריילעכן ווי דאָסמאָל.

סטענהאַפ: פילסטו נישט, ווי ער קען אַ מענטשן פשוט משוגע מאַכן?

טראַטער: כיגלייב, אז ער שטרענגט זיך בלויז אָן צו זיין מונטער.

סטענהאַפ: און מיט זיין אַפּשטויסנדיקן קליינלעכן פאַר-שטאַנד, קען ער ממש קראַנק מאַכן.

(מייסן ברענגט אַרײַן טראַטער אַ טעפעלע טוי און גייט אַוועק.) איך בין דיך מקנא, טראַטער. קיין זאך דערשלאַגט דיך נישט, נישט אמת? דו ביסט שטענדיק דער זעלביקער.

טראַטער: שטענדיק דער זעלביקער? (ער זיפצט אַפּ) קענסט מיך נאָך ווייניק...

סטענהאַפ: ווערסט קיינמאָל נישט קראַנק, צו שטאַרבן, צוליב עפעס אַן עגמת-נפש. ביסט שטענדיק גליקלעך און פול מיט פאַרלאַנג צו זינגען.

טראַטער: כיוויים אַליין נישט... אַפּטמאָל פייח איך זיך צו אַביסל.

סטענהאַפ: דו פילסט אָבער שטענדיק דאָס אייגענע.

טראַטער: כיפיל, ווי איך בין איצט אזוי אָנגעפוישט.

(פויזע. טראַטער זוכט זיין טיי, און סטענהאַפ נעמט אַ טרינק

וויסקי.)

אַט דאָ זענען היבערטס בילדער. אַ מאַדנער בחור עפעס: טראַגט זיך אַרום מיט אַזעלכע קאַרטעס, דערמיט, ווייזט אויס, באַ-פרידיקט ער זיינע פאַרלאַנגען — אַרעמער קליינער יינגל! (ער הויבט זיך אויף) נו, גוט. כיגיי איבערנעמען ראַלייען. אַ שאַד, וואָס ער איז נישט געקומען צו אונזער אָונט-עסן. (ער פרוווט פאַרקנעפלען זיין מונד דיר, אָבער אָן דערפאַלג. ענדלעך פאַרקלאַמערט ער זיין געוועבטן פאַס אי-בערן אומפאַרקנעפלטן מונדיר, טוט אָן דעם העלם און פאַרלויגט איבער די אַקסלען דעם אַטעס-אַפאַראַט.)

אויסגעצייכנט, סטענהאָפּן בראַוואָן
 סטענהאָפּ: דו שטעלסט זיך פאַר, אַז דו ביסט איצט דער
 צווייטער אין מיין קאָמאָנדע, נישט אמת?
 טראַטער: האָסט נאָך אַפילו וועגן דעם נאַרנישט דער-
 מאַנט, אָבער...

סטענהאָפּ: גוט, טראַטער, דו ביסט עס.
 טראַטער: זייער גוט, שפּרינגער. (ער רייסט איבער) אַ דאַנקו
 (גיטיצו צו דער מיר) כיוועל דיך נישט אַרויסלאָזן דאָרט אַראָפּ,
 אויף דער פּאָזיציע.

סטענהאָפּ: נאָך דיין דינסט, זאָלסטו זיך אַביסל איבער-
 שלאָפּן. מיר דאַרפן זיין גרייט אויף האַלב זעקס.

טראַטער: ריכטיק, שפּרינגער. גוט. איך גיי. איך וויל זיך
 אַביסל אָפּקילן דאָרט, דאָ איז אַזוי הייס, ווי אין אַ גיהנום... די
 טיילוולדיקע ליכט, וואָס ברענען דאָ שטענדיק.

סטענהאָפּ: יאָ, יאָ, כימיין אויך אַזוי. דער קאַפּ שפּאַלט
 זיך מיר שיר. (ער לעשט אויס דרוי ליכט און לאַזט איבער איין קליין,
 מונקל-ברענענדיק ליכטל.)

טראַטער: (האַלב שוין אויף די טרעפלעך) וואָס פאַר אַ נעפּל
 ס'הייבט זיך דאָרט אויף!

סטענהאָפּ: (שוואַך) טאַקע?

(טראַטער פאַרשווינדט אין דער נאַכט.)

סטענהאָפּ: (צעלויגט זיך איבערן מיט און רופט) מיין!

מיין: (פון יענער זייט) גלייך, הערן!

סטענהאָפּ: קענסט שוין דערלאַנגען מיסטער ראַלייס.

מיטאַג.

מיין: זייער גוט, הער.

(מיין ברענגט אַרײַן אַ מעלער הייס געקעכץ. ער לייגט צונױף
 און רוקט אַראָפּ די פּריערדיקע כלים. אינדעם קומט לאַנגזאַם אַן ראַל יו.
 ער פאַרהאַלט זיך אויף די טרעפלעך, נעמט אַראָפּ דעם העלם און קווענקלט:
 זיך וואָס צו טוין.)

סטענהאָפּ זיצט ביים מיט, רויכערנדיק דאָס איבערגעבליבענע
 שטוקל ציגאַר. ס'איז שמיל, ס'הערט זיך בלויז אַ ווייט פאַרדומפן שיר
 סערי.)

סטענהאָפּ: דאַכט זיך, אַז כּיחאַב דיר געהייסן קומען אויף
 מיטאַג אַזײַגער אַכט, ניין?

ר א ל י י : אָ, ס'טוט מיר זייער לייד. כ'האָב נישט געווסט,
 אז איר... דאָ...
 ס'טענהאָפּ: וואָס? האָסט נישט געווסט, אז איך... דאָ...
 וואָס הייסט?
 ר א ל י י : כ'האָב נישט געווסט, אז איר וועט עפעס האָבן
 דאָקען, אויב איך וועל נישט זיין...
 ס'טענהאָפּ: כ'פארשטיי. טאָ וואָס-זשע האָב איך דיך
 געפרעגט, אויב איך האָב נישט דאָקען?
 ר א ל י י : כ'באדויער זייער.
 ס'טענהאָפּ: נו, גוט, דיין מיטאָג האָבן מיר געהאלטן ביז
 איצט, אָט שטייט ער דאָ צוגעגרייט.
 ר א ל י י : אַך, ס'טענהאָפּ, ס'איז זייער שיין און גוט פון אייער
 זייט, וואָס איר האָט געהאלטן פאר מיר דעם מיטאָג ביז איצט,
 אָבער... איך... איך האָב שוין עפעס געגעסן דאָרט.
 ס'טענהאָפּ: דו האָסט שוין עפעס געגעסן דאָרט? זאָג מיר,
 וואָס דו מיינסט דערמיט.
 ר א ל י י : בעת איך בין געווען אויף דער וואַך, האָט מען גראָד
 אַרומגעטראָגן טיי. האָב איך באַקומען אַ טעפּעלע טיי און אַ שטיקל
 ברויט מיט קעז.
 ס'טענהאָפּ: איז עס טאָקע אמת, אז דו האָסט געגעסן
 צוזאַמען מיט די סאָלדאַטן?
 ר א ל י י : יאָ, ס'ערזשאַנט בייקער האָט עס מיך געראַטן...
 ס'טענהאָפּ: אזוי גאָר? באַקומסטו שוין דינע באַפעלן פון
 ס'ערזשאַנט בייקער?
 ר א ל י י : ניין, אָבער...
 ס'טענהאָפּ: דו עסט אויף ביי די סאָלדאַטן זייערע פאָר-
 ציעס, וואָס קלעקן נישט פאר זיי אַליין?
 ר א ל י י : זיי האָבן מיר געבעטן, כ'זאָל מיט זיי מיטעסן.
 ס'טענהאָפּ: נו, טו אַ קוק, ר א ל י י, איך ווייס גאַנץ גוט, אז
 דו ביסט נאָך דאָ אַ פרישער, אָבער פונדעסטוועגן האָב איך גע-
 מיינט, אז דו וועסט האָבן אזויפיל געזונטן פארשטאַנד, צו לאָזן די
 סאָלדאַטן אַליין עסן זייער מאַלצייט מיינסטו טאָקע, אז די סאָל-
 דאַטן ווילן אזוי גערן, אַן אָפיציר זאָל אַוועקנעמען זייערע פאָרציעס
 און אַלץ אויסנאָגן ביי זיי? מיינע אָפיצירן דאַרפן ווערן רעספּעק-
 טירט, נישט אויסגעלאַכט, אָדער פאַרהאַסט.

ר א ל י י : פ א ר ו ו א ם - ז ש ע ה א ב ן ז י י ע ם ג ע כ ע ט ן , א ו י ב ז י י
פ א ר ל א נ ג ע ן נ י ש ט ?

ס ט ע נ ה א פ : ד ו ש ט ע ל ס ט ז י ד ג א ר נ י ש ט פ א ר , א ז ז י י ה א ב ן
פ ו ן ד י ר ג ע ו ו א ל ט א פ ח ו ז ק ן א ו ן ד י ד מ א כ ן צ ו ם נ א ר .

ר א ל י י : פ א ר ו ו א ם ז א ל ן ז י י א ז ו י ט ו ן ?

ס ט ע נ ה א פ : מ י י נ ס ט , ר א ל י י , א ז ד ו ק ע נ ס ט ש ו י ן מ ע ר מ י י נ ע
ס א ל ד א ט ן , ו ו י א י ד א ל י י ן ?

(ס'אזי שטיל. ר א ל י י ק ו ק ט ס ט ע נ ה א פ ן ג ל י י ד א י ן פ נ י ם א ר י י ן .)

ר א ל י י : כ י ב א ד ו י ע ר ע ם ז י י ע ר , א ו י ב א י ד ב י ן ב א ג א נ ג ע ן א

פ ע ל ע ר .

ס ט ע נ ה א פ : ז ע ן ד י ד א נ י ד ע ר .

ר א ל י י : א ל ר י י ט , א ד א נ ק .

ס ט ע נ ה א פ : (ט ו ט פ ל ו צ ל ו נ ג א ג ע ש ר י י) ז ע ן ד י ד א נ י ד ע ר ן

(ר א ל י י ז ע ע ש ז י ד א ו י פ ן ק ע ס ט ל , ר ע כ ט ס פ ו נ ם מ י ש . ס ט ע נ ה א פ

ר ע ד ש ו ו י ד ע ר ר ו י ק .)

א י ד פ א ר ש ט י י , א ז ד י ר א י ז ל י ב ע ר צ ו ז י י ן ד א ר ט מ י ט ד י ס א ל -

ד א ט ן , א י י ד ע ר ד א צ ו ז א מ ע ן מ י ט א ו נ ז , נ י י ן ?

ר א ל י י : כ י פ א ר ש ט י י נ י ש ט , ו ו א ם א י ר מ י י נ ט ד ע ר מ י ט .

ס ט ע נ ה א פ : פ א ר ש ט י י ס ט נ י ש ט ? — א ו ן ו ו א ם ה א ס ט ג ע -

ז א ג ט ה י ב ע ר ט ן ?

ר א ל י י : ה י ב ע ר ט ן ? כ י ה א ב ... כ י ה א ב ג א ר נ י ש ט ג ע ז א ג ט ...

ס ט ע נ ה א פ : ל י י ק ן נ י ש ט ן

ר א ל י י : (ה י י ב ש ז י ד א ו י ר) א י ד ל י י ק ן נ י ש ט ן פ א ר ו ו א ם ז א ל

א י ד ע פ ע ס ל י י ק ע נ ע ן ?

ס ט ע נ ה א פ : ט א פ א ר ו ו א ם - ז ש ע ב י ס ט ו נ י ש ט ג ע ק ו מ ע ן

א ז י י ג ע ר א כ ט צ ו ם א ו ו נ ט - ע ס ן , ו ו י כ י ה א ב ג ע ז א ג ט ?

ר א ל י י : א י ד ... א י ד ב י ן ג ע ו ו ע ן ה ו נ ג ע ר י ק . ס י ה א ט מ י ר נ י כ ע ר

ד ע ר ק א פ ו ו י ג ע ט ו ן . ד א ר ט א י ז ק י ל ע ר , א י ז מ י ר ג ע ו ו ע ן ב ע ס ע ר ד א ר ט

צ ו ז י י ן .

ס ט ע נ ה א פ : ה א ס ט כ א ל י י ד י ק ט ט ר א ט ע ר ן א ו ן ה י ב ע ר ט ן ,

ד ע ר מ י ט ו ו א ם ד ו ב י ס ט נ י ש ט ג ע ק ו מ ע ן , ה א ס ט ו ע ם ב א ר ע כ נ ט ?

ר א ל י י : כ י ה א ב נ י ש ט ג ע ה א ט ד י מ י נ ד ס ט ע כ ו ו נ ה ע מ ע צ ן צ ו

ב א ל י י ד י ק ן .

ס ט ע נ ה א פ : נ ו , ג ו ט . א ב ע ר א י צ ט ז ו י י ס ט ו ש ו י ן , ה א ?

(ר א ל י י ע ט פ ע ר ט נ י ש ט . ע ר ב א מ י ט ז י ד צ ו פ א ר ש ט י י ן , פ א ר ו ו א ם

ס ט ע נ ה א פ ה א ט ז י ד א ז ו י א ו י פ ג ע ק א כ ט א ו ן א ר י י נ ג ע פ א ל ן א י ן א ז א ו י פ

געוויצטער פוריע. סטענהאָפּ איז שטארק אויפגערגעגט און קען זיך
קוים באהערשן. ער שרייבט הויך:)

נו, איצטער ווייסטו שוין? ווייסט שוין?

ראַליי: יאָ, כיבאדויער זייער.

סטענהאָפּ: מיינע אָפיצירן מוזן געמיינזאם אַרבעטן.

כיוועל נישט דולדן קיין פאַרשאַלטענע אויסוואַרפן.

ראַליי: כיוועל איבערעדן מיט טראַטערן און היבערטן. כיבאב

עס נישט געמיינט בכיוון...

סטענהאָפּ הויבט אויף צום מויל דעם ציגאַר. זיין האַנט צי-

שערט אָבער אַזוי האַסטיק, אז ער קען אים קוים אַרױנשטעקן צווישן די

ציין. ראַליי קוקט אים אָן, מיטגעריסן און צעשראַקן.)

סטענהאָפּ: וואָס קוקסטו מיך אַזוי אָן?

ראַליי: (לאַזט אַראָפּ דעם קאַפּ) גאַרנישט.

סטענהאָפּ: זעסטו עפעס משונהדיקס אויף מיר?

ראַליי: ניין. (נאָך אַ מינוט שווייגן רעדט ער ווידער, שטיל

און אָפּגעהאַקט) עס קרענקט מיך שרעקלעך, דענים, אויב... אויב איך

האַב מיט עפעס דערקוטשעט אָדער געקרויודעט עמעצן פון אייער

אַפּטייל, זינט איך בין אַהערגעקומען.

סטענהאָפּ: וועגן וואָס רעדסטו עפעס? וואָס מיינסטו?

ראַליי: איך זע, אַז איר האָט פאַריבל אויף מיין זיין דאָ.

סטענהאָפּ: פאַריבל אויף דיין זיין דאָ?

ראַליי: יאָ, די גאַנצע צייט, זינט איך בין געקומען...

סטענהאָפּ: כיוויים נישט, וואָס דו מיינסט, איך האָב

פאַריבל בלוז, וואָס דו ביסט אַזאַ נאַר. דאָס איז אַלץ. (פּוויזע) עס

בעסער דעם מיטאַג דיינעם, איידער סיווערט קאַלט.

ראַליי: כיבין נישט הונגעריק. אַ דאַנק.

סטענהאָפּ: אַך, גאָט מיינערן זעץ דעך אַנידער, ראַליי,

און עס ווי אַ מענטשן

ראַליי: כיקען נישט עסן. איך דאַנק.

סטענהאָפּ: (מוט אַ געשרוי) זעצסט דיך אַנידער עסן,

צי ניין?

ראַליי: אַך, גאָט מיינערן פאַרשטייט איר נישט? ווי קען

איך זיך איצט אַוועקזעצן און עסן... ווען... (זיין קול ברעכט זיך) ווען...

אַסבאַרן... ליגט שוין דאָרטן?...

(סטענהאָפּ הויבט זיך לאַנגזאַם אויף. זיינע אויגן זענען פּרויט

צעפנט און שמאר. ער מאַמערט זיך צו אַטעמען, און די ווערטער קומען ביי אים ארויס צעבראָכן.)

ס ט ע נ ה אָ פּ : גאָט מיינערן דו... קליינער שוויין דו מיינסט, איך לייך גאַרנישט... מיינסט, דו ביסט דער איינציקער, וואָס דו לייסט אַזויפיל?...

ר אַ ל י י : און פונדעסטוועגן קענט איר זיך זיצן רויק ביים טיש און טרינקען שאַמפּאַניער... וויסקי... און רויכערן ציגאַרן...

ס ט ע נ ה אָ פּ : דער איינציקער מענטש, וועמען כיהאָב זיך געקאָנט אָנפאַרטווען, איז ער געווען... מיין בעסטער פריינט... דער איינציקער, וואָס כיהאָב געקאָנט רעדן מיט אים, ווי אַ מענטש מיט אַ מענטש... וואָס האָט אַלצדינג פאַרשטאַנען און געפילט... אַלץ... און דו מיינסט, איך לייך גאַרנישט...

ר אַ ל י י : אָבער, ווי אַזוי קענט איר, בעת... ס ט ע נ ה אָ פּ : דאָס איז דאָך אַלץ — כדי צו פאַרגעסן!...

דו נאַר — צו פאַרגעסן!... פאַרשטייסט? — פאַרגעסן מיינסט, ס'איז קיין גרעניץ נישטאָ צו מענטשלעכע ליידיגן?...

(ער דרויט זיך שנעל אַוועק פון ר אַ ל י י און גייט צו צום טונד קעלן ווינקל, ביי אַס באַרנס בעט. ער שטייט מוטן פנים צו דער וואַנט. די אַקסלען צוקן אים אַרויף און אַראָפּ. ער סאַפעט קוים.)

ר אַ ל י י : ס'קרענקט מיך זייער, דענים, כיבאָדויער, כיהאָב עס נישט פאַרשטאַנען.

(סענהאַפּ ענטפערט נישט.)

איר ווייסט נישט, ווי אַזוי... איך...

ס ט ע נ ה אָ פּ : גיי אַוועק, איך בעט דיך... לאָז מיך אַליין... ר אַ ל י י : קען איך נישט...?

ס ט ע נ ה אָ פּ : (דרויט זיך אויס ווילד צו ר אַ ל י י) אָ, גיי אַרויס! אום גאָטס ווילן, טו צוליב, און גיי אַרויס!

(ראַלוי גייט אַרויס אין זיין אַקאַפּע. סענהאַפּ בלייבט אַליין. אין דרויסן הייבן זיך און פאלן די נאַכט־פלעמלעך. שניידן אַדורך די פינגט מערניש מיט זייער גלי — אַמאָל מיט אַ שטאַלענער בלאַקויט, אַמאָל גרוי. דורך דער נאַכט דערשטאַגט זיך פון וויימן דער געהילד פון אַ בוקסן־שוסערין, וואָס ווערט גאַרנישט שטיל.)

(פאַרהאַנג פאַלט)

דריטע סצענע

באגניגען צו די ליכט ברענען שוין נישט. די געדיכטע פינסטערניש פון דער אקאפע ווערט אביסל געמילדערט פונם גלוי פון די פאזיציע פלעמלעך אין דרויסן. ס'איז שטיל. ס'הערט זיך בלויז א ווייטער געברום פון הארמאמן.

עמעצער קומט ארויס פון דעם דינערס אקאפע. אויף א ווילע שלאגן זיך אפ זיין קאפ און אקסלען ווי א שווארצער סילועט אנטקעגן דעם גליהיקן הימל אינדרויסן. דערנאך גייט ער אריין מיפער אין דער פינסטערניש, צום מוש. ס'דערהערט זיך א שארף פון אן אנגעריבן שוועפעלע — א קלויין פלעמל — און א ליכטל ברענט שוין און פאליוכט אלץ ארום. מייסן קוקט זיך איין אין ליכט און דרויט זיך אויס צו סטענדי האפס בעט. סטענדי האפס ליגט אויפן בעט א צעכראסטעמער, פעסט איבער געדעקט מיט א קאלדרע.

מייסן: (שטיל) הער...

סטענדי האפס באוועגט זיך נישט. מייסן טוט אים מילד א שאקל

ביי די קני.

אביסל העכער) הערן...

סטענדי האפס: וואס איז? (פויזע) אך, דאס ביסטו, מייסן?

מייסן: שוין האלב זעקס, הערן

סטענדי האפס: א, גאנץ גוט. (ער הייבט זיך אויף, אנגעשפארט

אויף אן עלנבוין). כיהאב בלויז געכאפט א דרימל. כיהאב שוין גע- האלטן ביים אויפשטיין... ווי שרעקלעך קאלט דא איז...

מייסן: ס'איז א קאלטע אקאפע אונזערע, הער. כיהאב גע- מאכט אביסל הייסע טיי.

סטענדי האפס: גוט, ברענג א טעפעלע.

מייסן: אט האט איר דא, הער.

סטענדי האפס: דערלאנג אויך די אפיצירן און וועק זיי אויף.

מייסן: זייער גוט, הער.

(מייסן גייט אריין אין זיין אקאפע.

סטענדי האפס הייבט זיך אויף שטיל פונם בעט. שוידערט עמלעכע

מאל פון קעלט און הייבט אן לאנגזאם אנטון די גאנצע אויסריכטונג זיינע.

טראַטער קומט אַרײַן אין אַקאַפּע מיט ענערגישע טריט, אַנזױפּנד
דיק זיך ס'פּנים. ער איז שוין כמעט אינגאנצן אַנגעטון, אחוּצן קאַלנער.
טראַטער: (אויפן קול), „געוואַשן און געפּוצט, געפּוצט און
געוואַשן — צוויי פענסן”

סטענהאַפּ: (קוקט אים אָן איבעראַשט) העלאַן! כּיהאַב גע-
מיינט, דו שלאַפּסט נאָך.

טראַטער: כּיבין געשלאַפּן זייער געשמאַק, נאָכן קומען
פון דער וואַך. וויפּל איז שוין דער זייגער?

סטענהאַפּ: האַלב זעקס. סױועט שוין באַלד טאַגן... נו,
פּוץ דיך אַרום און זיי גרייט.

טראַטער: אַלרייט. סױועט לאַנג נישט געדויערן... סױציט
נאַנץ שטיל, ווי מיינסטו?

סטענהאַפּ: יאָ.

(מױסן ברענגט אַרײַן פיר טעפּעלעך טױ.)

טראַטער: גוט. דאָס האַב איך טאַקע געוואַלט. אַ גוט
געשמאַק טעפּעלע טױ.

מױסן: (שטעלט אַוועק אײַן טעפּעלע אויפן טיש פאר סטענ-
האַפּן.) געשמאַק און הייס, הער... כּיהאַב צוגעגרייט קאַנסערוון, הער.
פאַר יעדן אַ פּושקע.

סטענהאַפּ: גאַנץ פּײַן.

(מױסן נעמט די איברוקע טעפּעלעך טױ און טראַגט זיי אַרײַן
צו די אַפּיצירן רעכטס. טראַטער גייט אים נאָך, זױפּנדיק נאָך אַלץ
ענערגיש דעם פּנים.)

סטענהאַפּ: שוין צייט אויפצוועקן היבערטן און ראַליען.
טראַטער: אָ, כּיהאַב זיי שוין לאַנג אויפגעוועקט, שפּרינג-
גער. זיי טוען זיך שוין אָן.

(מױסן קומט צוריק אַרײַן.)

סטענהאַפּ: ווען דו וועסט האַבן אַלץ שוין אויפגעראַמט
און רײן געמאַכט אין קיך, מוזטו זיך תּיכּה אָנטון אין פּולער אויס-
ריכטונג און אַרײַנטרעטן אין דיין ראַטע אויף דער פּאַזיציע.
מױסן: יאָ, הער.

סטענהאַפּ: אויב סױועט אַלץ גײן כּשורה ביז אַזױגער עלף,
זאַלסטו זיך אַראַפּכאַפּן אַהער און זען צוגרייטן דעם צווייטן פּריש-
טיק. מיר וועלן צוריקקומען אַזױ גיך, ווי מיר וועלן נאָר קענען.
מױסן: גוט, הער.

(ס'מענהאָפּ זענט זיך ביים מיש און הייבט אָן צו שרייבן אַ קורצן ראפּאָרט. די ערשטע שפורן פון באַגינען צעלויכטן זיך אין טונקעלן הימל. ס'מענהאָפּ רופט אויס נאָכן אַפּשרויבן: קוריערן פון מיינסט אַקאַפּע קומט אַרײַן אַ סאַלדאַט.)
 ס'מענהאָפּ: (לויגט איין דעם פארשריבענעם באַפיר) נעם און טראַג דאָס אוועק אין באַטאַליאַן-הויפטקוואַרטיר. דאַרפסט נישט וואַרטן אויף קיין ענטפער.
 סאַלדאַט: גלייך, הער.

(דער סאַלדאַט סאַלומירט און גייט ארויס דורך די טרעפּ.
 אַ קלאַגעדיקער קול דערטראַגט זיך פון דער צווייטער אַקאַפּע. טראַג-טער זינגט:

„פאַראַן אַ לאַנגער, לאַנגער וויילד,
 און דער וויילד דרייט זיך“...

ס'מענהאָפּ הערט זיך צו אַ וויילע, דאַן הייבט ער זיך אויף, נעמט ארויס פון קעשענע עטלעכע קלוינע מטבעות און וואַרפט זיי צו צו טראַטערס אַקאַפּע. דאָס געזאַנג רייסט זיך האַסטיק איבער. נאָך אַ מינוט. הערט זיך טראַטערס קול.)
 טראַטער: מיין אונטערטעניקסטן דאַנק אייך, גנעדיקער הערן

(דער סערזשאַנט-מאַיאָר קומט אָן פון דרויסן.)
 ס'מענהאָפּ: אַך, סערזשאַנט-מאַיאָר, גוט מאַרגן!
 סערזשאַנט-מאַיאָר: טימאַרגן, טימאַרגן, הער, די דראַט-פאַרצוימער-גרופע קומט נאָר-וואָס אָן, הער. אַפּגעטון אַ פּיין שטיקל אַרבעט — גלייך אַראָפּ אויף דער שוץ-ליניע.
 ס'מענהאָפּ: זייער פּיין. איז אַלץ רויק?

סערזשאַנט-מאַיאָר: אין יענער זייט, הער, איז אַלץ אַלרייט. מ'הערט אַבער ווי די האַרמאַטן גייען דאָרט אַראָפּ צו דרום צו. מ'וועט שווער באַמבאַרדירן. כּיבין נישט זיכער, צי ס'וועט זיך נישט פאַרשפּרייטן אויפן גאַנצן וועג, הער.
 ס'מענהאָפּ: זייער מעגלעך... באַלד קומען אָן די אַפּיצירן. זיי וועלן זיך תּיכּף שטעלן ביי די ראַטעס זייערע. איך מוז דאָ דער-ווייל בלייבן, אין פאַל ווען ס'וועט זיין עפעס אַ וויכטיקע ידיעה. איך וועל צוקומען גלייך, ווי אַלץ וועט זיך אָנהייבן.

סערזשאַנט-מאַיאָר: ריכטיק, הער.
 ס'מענהאָפּ: האָבן די סאַלדאַטן שוין באַקומען זייער טייַ?
 סערזשאַנט-מאַיאָר: יאָ, הער.

- סטענהאָפּ: גיב זיי אויך אביסל ראָם.
 סערזשאַנט-מאַיאָר: נאָך צו האַלבע פּאַרציעס, הער?
 סטענהאָפּ: יאָ.
 סערזשאַנט-מאַיאָר: אויב זייער אָנגריף וועט נישט
 פּאַרקומען, ווי לאַנג, הער, וועלן מיר אזוי דארפן שטיין?
 סטענהאָפּ: מיר דארפן זיך ריכטן אויפן אָנגריף יעדע
 דגע, ביז אַ האַלבען טאָג. אויב ביז דעמאָלט וועט גאַרנישט געשען,
 גלייב איך, אז ס'וועט שוין נישט פּאַרקומען ביז מאָרגן.
 סערזשאַנט-מאַיאָר: זייער ריכטיק, הער.
 סטענהאָפּ: מיר מוזן, נאַטירלעך, אויסאַרבעטן אונזערע
 פּלענער צו זיין גרייט יעדע מינוט, ווי נאָר ס'וועט עפעס געשען.
 סערזשאַנט-מאַיאָר: פּולקאַם ריכטיק, הער.
 סטענהאָפּ: אַלרײַט, סערזשאַנט-מאַיאָר. מיר וועלן זיך
 גיך זען דאָרט, אויף דער ליניע.
 סערזשאַנט-מאַיאָר: גוט, הער.
 (ער סאַלוטירט און גייט ארויס.)
 מייסן ברענגט אַרײַן פיר פּושקעס סענדוויטש און לײַגט אױ-
 נע אַוועק פאַר סטענהאָפּ.)
 מייסן: אייערע קאַנסערוון, הער. האַלב רינדפלייש און
 האַלב סאַרדין. סאַרדין פון אויבן, הער.
 סטענהאָפּ: אָ, ווי פּיין, מייסן! איז עס נישט קיין
 „pâté de foie gras“?
 מייסן: (פאַרשטייט נישט) נישט קיין וואָס, הער?
 סטענהאָפּ: נישט קיין
 „pâté de foie gras“?
 מייסן: ניין, הער... דער מילך-טרעגער איז נאָכנישט גע-
 ווען דאָ.
 (מייסן טראַגט אַרײַן די איבערקע דריי פּושקעס אין דער
 אַנדערער אַקאַפּע, לינקס.)
 סטענהאָפּ גיסט זיך אַרײַן אין טױ אביסל וויסקי. ס'לעצמע
 ביסל, וואָס ס'בלייבט איבער, גיסט ער אַרײַן אין פעלדפלאַש.
 מייסן קומט צוריק.)
 סטענהאָפּ: טו זיך אָן וואָס שנעלער.
 מייסן: גלייך, הער.
 (ער גייט ארויס. באלד קומט אָן טראַמער, אין פולער אויס-
 ריכטונג, גרייט צו דער פּאַזיציע.)

טראַטער: אַלץ איז גרייט, שפּרינגער, הייסטו מיך גיין?
 סטענהאַפּ: יאָ, כימיין אזוי. גיי דאָרט אַרום אויף דער
 ליניע און זע, צי אַלץ איז אין אָרדנונג. איך וועל באַלד זיין דאָרט.
 (פלוצלינג דערהערט זיך אַ שוואַכער פּיוף, און באלד דערנאָך
 אַ קראַך פון פּאלנדיקע גראַנאטן, מיט פּויזעס פון עשלעכע סעקונדעס
 צווישן איינעם און דעם צווייטן. סטענהאַפּ און טראַטער הערן זיך
 צו אויפּמערקזאם. פיר גראַנאטן פּאלן. ס'ווערט ווידער שטיל.)
 טראַטער: העלף, העלף!

(סטענהאַפּ שפּאַנדט צו צום אַרויסגאַנג, גייט אַרויף אויף עט
 לעבע טרעפּלעך און קוקט אין דער נאַכט אַרײַן. דערנאָך קערט ער זיך
 לאַנגזאַם צוריק.)
 סטענהאַפּ: איבער דער לאַנסער-אַליע, ערגעץ וווּ ביי
 דער רעזערוו-ליניע.
 (ס'דערהערט זיך אַ שטאַרקער קנאַל פון דריי אויפּגעריסענע
 גראַנאטן.)

טראַטער: דאָס איז שוין נעענטער.
 סטענהאַפּ: גיי בעסער אַהין, טראַטער. רוף די איבעריקע.
 טראַטער: (צו דער לינקער אַקאַפּע) היבערטן ראַליין אַהערן
 (ער פּאַרוויכערט אַ פּאַפּיראַס ביי דעם ליכט, פּאַרהאַלט זיך אַ וויילע
 און גייט לאַנגזאַם אַרויס.) בראַוואָ, שפּרינגערן! מעט זיך זען שפּעטער.
 סטענהאַפּ: שיק באַלד אַ שליח: אינפּאַרמירן מיך, ווי
 ס'האַלט דאָרטן.
 טראַטער: אויסגעצייכנט.

(טראַטער פּאַרשווינדט אין דער פּינסטערניש.
 אַ שווערער ציטערדיקער פּאַס ליכטיקייט פון באַגינען צעלויגט
 זיך איבער דער דרויסנדיקער שוואַרצער טראַנשייריאַנט. סטענהאַפּ
 זיצט ביים טיש און זופּט זיין טוי. ער נעמט אַ פּאַפּיראַס און פּאַרוויכערט
 מיט אַ ציטערדיקער האַנט.
 ראַליי קומט אָן פון זיין אַקאַפּע.
 סטענהאַפּ לאַזט אַראָפּ דעם קאַפּ און שרייבט עפעס אין אַ נאָ-
 טיציביל.)

ראַליי: באַפעלט איר מיך גיין?
 סטענהאַפּ: (נישט אומקונדיק זיך) יאָ. טראַטער איז שוין
 אַוועק.

ראַליי: גוט. (גייט צו צו די טרעפּלעך און דרייט זיך אויס
 אומדרייט צו סטענהאַפּן) צום ווידערזען, סטענהאַפּ!
 אומדרייט צו סטענהאַפּן) צום ווידערזען, סטענהאַפּ!

ר. ק. ש ע ר י ף

ס ט ע נ ה אָ פּ : (שרויבט נאָך אלץ מוט אַראָפּגעלאָזטן קאָפּ) צום ווידערזען, ראַליי. כיוועל באַלד זיין דאָרט.

(ראַל י ו גייט ארויס.)

ס ט ע נ ה אָ פּ הערט אויף צו שרויבן, הייבט אויף דעם קאָפּ און הערט זיך צו. די קוילן פאלן שוין איצט אָן אויפהער און שטארק. ער ווארפט אַ בליק אויף דער זויטיקער אַקאָפּע, לינקס, און רופט) היבערטן! (קיינער ענטפערט נישט. סטענהאָפּ הייבט זיך אויף און גייט לאנג-זאם צו צום אַרױנגאַנג אין דער לינקער אַקאָפּע. ער רופט נאָכאַמאָל, שטאַרקער!) היבערטן! (ער קוקט אַרױן אינעווייניק און פרעגט) וואָס טוסטו דאָרט?

ה י ב ע ר ט : (באוויזט זיך. ער איז זייער בלאם. באוועגט זיך ווי אין דרימל.)

ס ט ע נ ה אָ פּ : קום אַהער, מענטשן

ה י ב ע ר ט : הייסט מיך איצט גיין?

ס ט ע נ ה אָ פּ : פאַרשטייט זיך, אַז איך הייס. יענע זענען שוין לאַנג אַוועק.

ה י ב ע ר ט : קען איך קריגן אַ טראָפּן וואַסער?

ס ט ע נ ה אָ פּ : צו וואָס דאַרפסטו עפעס וואַסער?

ה י ב ע ר ט : כײַבין שרעקלעך דאָרשטיק. פּוּ... דער גאַנצער שאַמפּאַניער, מיט די אַלע מאַכלים דאָרט... האָבן מיר אויסגע-טריקנט דאָס מויל...

ס ט ע נ ה אָ פּ : (גיסט אַרױן אביסל וואַסער אין אַ קווערטל און דערלאנגט אים) אָט האָסטו וואַסער. טיי האָסטו באַקומען?

ה י ב ע ר ט : יאָ, באַקומען. סײַפּילו געווען גאַנץ זיס.

(די שײַסערוי ווערט אלץ שטאַרקער. אַ הויך די לייכטע קראַכן פון די קלענערע גראַמאָן, הילכט שוין אָפּ פון ווייט אַ מיפּער געברום פון מינעוואַרפּער. ה י ב ע ר ט זופט דאָס וואַסער זייער פאַמעלעך, אויסגעצויגן, אויפהויבנדיק נאָך יעדן זופּ דאָס מויל, אַ פאַרטראַכמער, מיט ישובּ-הדעת. ס ט ע נ ה אָ פּ שטייט ביים אַרױסגאַנג און קוקט אַרויס אין די טראַנשייען, ער האָט זיך נאָרוואָס אויסגעדרױט פון דער טיר. און פּלוצלינג האָט זיך דורכגעשניטן דורכן באַגינען אַ קלינגענדיקער אויס-געצויגענער רוף: „סאַניטאַרן! סאַניטאַרן!“

ס ט ע נ ה אָ פּ דרױט זיך אויס האַלב און דערזעט היבערטן.)

ס ט ע נ ה אָ פּ : נו, גי, היבערט. מאַך דיך גרױט.

ה י ב ע ר ט : וואָס איז דאָס געאַייל? — סײַנישט אַזוי דרינגלעך.

סטענהאָפּ: נישט דרינגלעך? פארוואָס זענען די איבע-
ריקע חברים דינע שוין לאנג אוועק?
היבערט: (ציט לאנג די ווערטער) ווער? טראַטער און
ראַליי?

סטענהאָפּ: (שארף און אָפּגעהאקט) כאָפּ דיך אויף, דון
וואָס טוט זיך מיט דיר, צו אַלדי טייוול?
היבערט: (שמעלט לאנגזאָם אוועק דאָס קווערטל) אַלץ דער
שאַפּפּאַניער... טריקנט אויס דאָס מויל, די צונג ווערט עפעס
צעקראַכן, ווי אַ שטיקל פּאַפּיר.
(קורצע פּויוע)

סטענהאָפּ: וואָס לענגער דו זאמסט זיך דאָ, אַלץ שווע-
רער וועט דיר זיין שפּעטער אַרויסצוגיין.
היבערט: אַך, גרויסער גאַטן ווייסטו דען נישט, אַז איך
בין...

סטענהאָפּ: (רויסט אים איבער) כּווייס דיין כּוונה, אָפּ-
צוציען וואָס מער צייט.
היבערט: נו, זאָל זיין, כאָפּט עס דער רוחן סאַכער נישט
גוט אַרויסצוגיין אויף דער ליניע, איידער מיפּילט זיך גוט... לאָז
מיך נעמען נאָך אַביסל וואַסער.
(היבערט נעמט דאָס קווערטל און גיסט זיך אָן אַביסל וואַסער.
ער זעט אויס זייער נעפעכדיק. סטענהאָפּ שטייט אומגעדולדיק נעבן
אים.)

מייסן פּאווויזט זיך פון זיין אַקאַפּע, אינגאנצן באלאָדן, גרייט
צו דער פּאָזיציע. זיין ביקס הענגט אים איבערן אַקסל.)
מייסן: כיני גלייך, הער, כּיהאַב אָנגעלייגט אַ פייער,
סיזאָל זיך טליען אַ דריי שעה, וועט איר נישט האָבן דאַקענן,
כיזאָל זיך אַ זייגער ניין צוכאַפּן אַהער אַ קוק טון?

סטענהאָפּ: אַלרייט, מייסן. מיסטער היבערט גייט איצט
אויך אַהין. קענסט גיין צוזאַמען מיט אים.

מייסן: (צו היבערטן) כּיוואָלט געקאָנט גיין צוזאַמען מיט
אייד, הער, אויב איר וואָלט נישט געהאַט דאַקענן. כּיבין נאָך קיין-
מאָל נישט געווען אין דאָזיקן טייל פּאָזיציע. אַליין — וועל איך
פּאַרבּלאַנדזשעט ווערן.

סטענהאָפּ: מיסטער היבערט. וועט דיר ווייזן דעם וועג
אַהין. (ווענדט זיך צו היבערטן) האַלט אויף דינע סאָלדאַטן אַנט-

ר. ק. ש ע ר י ף

קעגנאיבער דער טראנשיי-וואנט, כל-זמן די קוילן וועלן פאלן. צום
ווידערזען

(היבערט קוקט אן א ווילע סטענהאָפּן, טוט א לויכט
שמויכעלע און גייט פאַמעלעך אַרויס מיט די טרעפּ. פון הינטן גייט
אים נאָך מױסן.)

אַנטקעגן בלויבן הימל, אינדרויסן, באַווייזט זיך אַ טונקעלע
פיגור, לויפט אייליק אַראָפּ פון די טרעפּ — אַ סאַלדאַט. אויפגערעגט
און שטאַרק פאַרסאַפּעט.)

סטענהאָפּ: וואָס איז געשען?

סאַלדאַט: אַ ידיעה פון מיסטער טראַטער, הער, די גראַ-
נאַטן פאַלן אַממיינסטן הינטער דער שוץ-ליניע, קוילן — לענג-
אויס דער פראַנט-ליניע.

סטענהאָפּ: וועמען האָט שוין געטראָפּן?

סאַלדאַט: קאַפּדאַל ראָסס, זייער וואַרשיינלעך, הער, אין
דער טראַנשיי, ביים ווינקל, געפאַלן אַ סך קוילן. פונקט ווען כּיבּין
פון דאָרט אַוועק.

(פון די טרעפּ קומט אַראָפּ דער סערזשאַנט-מאַיאָר, פאַר-
מאַטערט, אַטעמט שווער.)

סטענהאָפּ: (צום סאַלדאַט) אַלרייט, אַ דאַנק.

(דער סערזשאַנט פאַלוטירט און גייט אַרויס לאַנגזאַמער, ווי ער
איז אַרױן.)

סערזשאַנט-מאַיאָר: סיחייבט אָן צו ווערן הייס, הער.

סטענהאָפּ: קאַפּדאַל ראָסס איז פאַרווונדעט?

סערזשאַנט-מאַיאָר: יאָ, הער.

סטענהאָפּ: ווי האַלט עס, שלעכט?

סערזשאַנט-מאַיאָר: זייער שלעכט, הער.

סטענהאָפּ: ס'רוב גראַנאַטן פליען אַריבער, נישט אמת?

סערזשאַנט-מאַיאָר: יאָ, אַ סך גראַנאַטן פליען אַר-
בער, הער, אָבער לענגאויס דעם פראַנט האַגלט כּסדר מיט האַרמאַטן-

קוילן און ביקסן-פייער. ס'איז געוואָרן נישקשהדיק הייס, הער, זיי

אַטאַקירן אין דרום. דאָרט איז דאָס גאַנצע ביקסן-פייער.

סטענהאָפּ: אַלרייט, סערזשאַנט-מאַיאָר, אַ דאַנק.

סערזשאַנט-מאַיאָר: וואָס בין איך געקומען פרעגן? ...

יאָ, הער, וועגן די פאַרווונדעטע, זאָל איך זיי אַראָפּפירן, הער? די
שיסעריי איבער לאַנסער-אַליע איז זייער געדיכט.

סטענהאָפּ: ווי האַלט עס מיטן פאַס-וועג?

ס'ערזשאַנט-מאַיאָר: זייער שלעכט, הער.
 ס'טענהאַפּ: אויב אזוי, פיר נאָך קיינעם נישט אַראָפּ יעדן
 שווער-פארווונדעטן נעם אַרײַן אין דער גרויסער אַקאַפּע, רעכטס.
 און די סאַניטאַרן זאָלן טון, וואָס זיי קענען נאָר.
 ס'ערזשאַנט-מאַיאָר: זייער גוט, הער.
 ס'טענהאַפּ: האָט עס געטראָפּן בלוזי דעם קאַפּראַל ראָסס?
 ס'ערזשאַנט-מאַיאָר: יאָ, הער, בלוזי...
 (ווידער הערט זיך דער אויסגעצויגענער רוף — עמלעכע מאַל, אײַ-
 בערגײַנדיק פון אוינעם צו אַ צווייטן — „סאַניטאַרן! סאַ-ני-מאַ-רן!“
 די אויגן פון ס'ערזשאַנט-מאַיאָר באַגעגענען זיך מיט
 ס'טענהאַפּס. ער דרייט זיך אום און גייט אַרויס.
 ס'טענהאַפּ פלייבט אַלײַן. פון דרויסן דערטראַגט זיך אַ פּיפּן,
 זשומען, שיפּען און קרעכצן פון פליענדיקע שטיקער שראַפּנעלן. דער שאַר-
 פּער, קאַנטיקער קראַך פון ביקסן-קוילן, דאַס קנאַלן פון גראַנאַטן און דער
 מיפּער, דונערנדיקער „בום“ פון דער אַרטילעריע — מוּשן זיך צונױף
 אין איין ווילדן כאַאָטישן רעווען. ס'טענהאַפּ נעמט פון מיט זיין פאַס
 און מוט אים אָן, דעם רעוואָלווער-רימען פאַרלױגט ער אַרום האַלז, הענגט
 אָן די פּעלד-פּלאַש און לאַזט אַראָפּ אין קעשענע די פּושקע קאַנסערוון.
 דער ס'ערזשאַנט-מאַיאָר באַווײַזט זיך ווידער און לױפּט
 שנעל אַראָפּ פון די טרעפּ.)
 ס'טענהאַפּ: (דרייט זיך אױס שנעל) איז עפּעס געשען,
 ס'ערזשאַנט-מאַיאָר?
 ס'ערזשאַנט-מאַיאָר: מיסטער ראַליי, הער...
 ס'טענהאַפּ: וואָס?
 ס'ערזשאַנט-מאַיאָר: מיסטער ראַליי איז פארווונדעט.
 אַ שטיק שראַפּנעל אין רוקן.
 ס'טענהאַפּ: געפּערלעך?
 ס'ערזשאַנט-מאַיאָר: כּיחָב מורא, הער, אַז דער רוקן-
 בײַן איז אים צעבראַכן. קען נישט רירן מיט די פּיס.
 ס'טענהאַפּ: ברענג אים אַהער,
 ס'ערזשאַנט-מאַיאָר: אַהער?
 ס'טענהאַפּ: (מוט אַ געשרױ) יאָ, אַהער!... אָבער שנעלן
 (דער ס'ערזשאַנט-מאַיאָר לױפּט אַרויס. נאָענט פון דער אַקאַ-
 פּע האָט אויפּגעריסן אַ שראַפּנעל. ס'האַט אַ רימש געטון. דער ס'ערזשאַנט-
 מאַיאָר איז אָפּגעשפּרונגען הינטער זיך און פארוואַרפּן די האַנט אויפּן
 פּנים, פּונקט ווי אַ מענטשלעכע האַנט וואַלט אים געקאַנט שיצן פון די

פליענדיקע הייסע פויער-שטיקער. ער פאלט עטוואַס צוריק אַרױן אין דער אַקאַפּע און לויפט גלױך אַרױס.

סטענהאַפּ שטױט נעבן אַסבאַרנס בעט און טאַפּט מיט דער האַנט די קאַלדרע. ער נעמט אַראָפּ פון וואַנט אַ טראַנשווי-שינעל און וויקלט אים אײן פאַר אַ קישן. ער גױט צו צו זײן אױגן בעט, נעמט אַראָפּ די קאַלדרע. אײנדם קומט אָן דער סערושאַנט-מאַיאָר און טראַגט פאַרזוכטיק אין זײנע ברויטע אַרעמס ראַליען, ווי אַ קינד.

סטענהאַפּ: (מיט דער קאַלדרע אין האַנט) לײג אים אַטאַדאָ.
סערושאַנט-מאַיאָר: ער איז פאַרחלשט, הער. ווען אײך האָב אים אױפּגעהויבן, איז ער געווען ביים גאַנצן באַוווסטזײן.

(דער סערושאַנט-מאַיאָר לױגט אים אַנידער פאַרזוכטיק און ווײך אױפּן בעט. ער נעמט אַוועק זײנע הענט אין בײדע זײטן, קוקט פון אַ זײט אױף זײנע דלאַניעס און ווישט אָפּ דאָס בלוט אױף בײדע זײטן פון זײנע הױזן. סטענהאַפּ דעקט אײבער ראַליען מיט זײן קאַלדרע, קוקט אים אױפּמערקזאַם אָן און ווענדט זיך צום סערושאַנט-מאַיאָר.)

סטענהאַפּ: האָט מען באַנדאַזשירט די ווונד?
סערושאַנט-מאַיאָר: בלױז אַ שטיקל וואַטע האָט מען צוגעלייגט. מער האָט מען נישט געקאַנט טאָן.

סטענהאַפּ: גײ תיכּף און ברענג צוויי סאַלדאַטן מיט אַ טראַג-בעטל.

סערושאַנט-מאַיאָר: סײזו דאָך אָבער אוממעגלעך אים אַוועקצוטראַגן, הער, אונטערן האַגל פון גראַנאַטן און שראַפּנעלן, וואָס פאַלט אײבער לאַנסער-אַלייע.

סטענהאַפּ: האָסט געהערט, וואָס כײהאַב דיר געזאָגט?
גײ תיכּף און ברענג צוויי סאַלדאַטן מיט אַ טראַג-בעטלן

סערושאַנט-מאַיאָר: (נאָך אַ ווײלע וואַקלען זיך) גלײך, הער.

(דער סערושאַנט-מאַיאָר גײט פאַמעלעך אַרױס. סטענהאַפּ דרױט זיך נאָכאַמאַל אױס צו ראַליען, דאָן גײט ער צו צום מיטל-שטעקט ארױן זײן הענטשקע אין קווערמל וואַסער, קוועטשט עס אױס און ברענגט עס צו צו ראַליען בעט. ער ווישט אים דאָס פנים. ראַליען זיפּצט אָפּ לײכט, עפנט די אױגן און דרױט אױס זײן קאַפּ צו סטענהאַפּן.)

ראַליען: העלף... דענים...

סטענהאָפּ: זייער גוט, דושימי. (ער שמייכלט) ס'האָט דיר געטראָפּן זייער גיך.

(ס'איז שטיל אַ וויילע. סטענהאָפּ זיצט אויף אַ קעסטל נעבן ראַליי. ראַליי רעדט ווידער, אין אַ פארווונדערטן קול.)

ראַליי: וווּ בין איך דאָ? פונדאָנען קום איך אַהער?

סטענהאָפּ: דער סערושאַנט-מאַיאָר האָט דיך אַהער געבראַכט.

(ראַליי רעדט ווייטער, פארטראָגן, אומזיכער, פרווונדיק זיך דערמאָנען.)

ראַליי: עפעס... כיוויים נישט וואָס... געטראָפּן מיך אין רוקן... אַדורכגעשאָסן... אַזוי אָנגעפלאָזן מיך... (שטאַרקט זיך) איצט

אַבער פיל איך זיך אַלרויט (פרווייט זיך אויפהויבן).

סטענהאָפּ: שטאַרק זיך, אַלטער בחור מינער. דאַרפסט

אַבער ליגן רויק.

ראַליי: כיוועל זיך פילן בעסער, ווען כיוועל זיך אויפ-הויבן און זיך אַדורכגיין אביסל... — כ'האָב שוין איינמאַל געהאַט

אַזוי... געקריגן אַ קלאַפּ אויפן אייגענעם אָרט. דאָס איז געווען ביי „ראַדזשערי“ און ס'איז... ס'איז באַלד פאַריבער. ס'טוט נאָר

אַ פאַרקלעם און ס'גיט איבער. (פויזע) וואָס דונערט עס דאָרט אַזוי?

סטענהאָפּ: דאָס איז פון די האַרמאַטן אַזאַ ברומעריי.

ראַליי: אונזערע האַרמאַטן?

סטענהאָפּ: ניין. אַמיינסטן זייערע.

(ס'איז ווידער שטיל אין דער אַקאַפּע. אַ שוואַך ראָז ליכט צעהעלט זיך אין פאַגינענדיקן הימל.)

ראַליי רעדט ווידער, אַבער שווער, פארטראָגן.)

ראַליי: הער... דעניס...

סטענהאָפּ: וואָס איז דיר, גוטער בחור מינער?

ראַליי: האָט עס נישט... האָט עס נישט אינגאנצן אַדורכ-געשאָסן? ניין? האָט עס מיך בלוז אָנגערירט און אומגעוואָרפן?...

סטענהאָפּ: נאָר אַביסעלע געטראָפּן דיך, דושימי.

ראַליי: וועל איך דאָ לאַנג ליגן? לאַנג?...

סטענהאָפּ: ניין. מיוועט דיך באַלד צונעמען פונדאָנען.

ראַליי: צונעמען? ווהיין?

סטענהאָפּ: דאָרט אַהין, צום באַנדאַזשיר פונקט... דער-

נאך אין שפיטאָל... און דאָן — אַהיים. (ער שמויכלט) יאָ, דזשימי.
ביסט דאָך פאַרווונדערט.

ר א ל י י : אָבער... כיקען דאָך נישט גיין אַהיים צוליב אַזאַ
קלייניקייט... צוליב אַ קנאַק אין רוקן... (ער וואַרפט זיך אומרוק)
כיבין זיכער, אַז כיוועל זיך פילן בעסער, אויב... אויב כיוועל זיך
נאָר אויפהויבן. (ער פרובירט זיך אויפהויבן. פלוצלינג טוט ער אַ געד-
שריי) אָ, גאָטן סיטוט וויין

ס ט ע נ ה אָ פ : סינישט קיין ווונדער, דזשימי, וואָס סיטוט
וויי.

ר א ל י י : וואָס איז עפעס... אויף מיינע פיס? עפעס ציט
זיי אַראָפּ...

ס ט ע נ ה אָ פ : ס'איז גאָרנישט. שרעק דיך נישט, יונגל
מיינער, פון דער גרויסער צעטרייסלונג איז דיר דער פוס פאַר-
שטייפט געוואָרן.

(ווידער פּוּזע. ווען ראַלוי רעדט, ענדערט זיך אלעמאַל זיין קול.)
ר א ל י י : ס'איז זייער גוט פון דיין זייט, דעניס... דו ביסט
זיך אַזוי מטריח צוליב מיר... כּיפּיל זיך עפעס אַזוי שלעכט צו ליגן
דאָ... אלע אַנדערע זענען דאָרט... איך — דאָ...

ס ט ע נ ה אָ פ : דאָס איז דאָך נישט דיין שולד, דזשימי.
ר א ל י י : יאָ... צום טייוול... אַזוי נאַריש... פאַרווונדערט גע-
וואָרן (פּוּזע) אפשר... אפשר איז דאָ פאַראַן אַ טראָפּן וואַסער?
ס ט ע נ ה אָ פ : (הויבט זיך שנעל אויף) פאַראַן, זיכער. כיוועל

דיר דערלאַנגען.
(ער גיסט אַריין אַביסל וואַסער אין קווערטל און דערלאַנגט עס
ר א ל י י ען.)

מונטער) כּיהאָב דאָ פאַרברייט אַביסל טיי, ס'מאַכט נישט
אויס, דזשימי?

ר א ל י י : ניין, ס'איז זייער גוט. אַלרייט... אַ דאַנק...
(ס ט ע נ ה אָ פ האַלט אונטער דאָס קווערטל און ר א ל י י טרינקט.)
הער, דעניס, ווילסט אפשר אוועקגיין?... אָנטון זיך און
אוועקגיין?....

ס ט ע נ ה אָ פ : זיי רוק, ס'איז אַלרייט, דזשימי.
ר א ל י י : קענסטו אפשר בלייבן דאָ אַביסל?
ס ט ע נ ה אָ פ : נו, אַוודאי, פאַרשטייט זיך. כיוועל דאָ בלייבן
מיט דיר.

ר א ל י י : (שוואַך) כּידאַנק זייער.

א צייט איז רויק אין אַקאַפּע. שטיל. סטענהאַפּ זיצט מיט
איון האנט אויף ראַלייס אַרעס. ראַליי ליגט זייער שטיל. דערנאָך
הויבט ער ווידער אָן צו רעדן, שטיל, כמעט שעפּשמענדיק.
ראַליי: דענים...

סטענהאַפּ: וואָס איז דיר, טייער יונגל?
ראַליי: קען מען אפשר מאַכן ליכטיק? ... ס'איז דאָ אזוי
שרעקלעך פּינסטער... און קאַלט...
סטענהאַפּ: (הויבט זיך אויף) זיכערן כוועל ברענגען
אַ ליכט און נעמען נאָך אַ קאַלדרע.

(סטענהאַפּ גייט אַריין אין דער לינקער אַקאַפּע. ראַליי בלייבט
אַליין אויף אַספּאַרנס בעט. זייער שטיל און רויק. דער בלייכער ראָזער
גלאַנץ פון באַגינען ווערט אלץ שאַרפּער און טיפּער, ביז אַ העלישן רויט.
דער גרויער נאַכט-הימל צעשווימט זיך. די שמערנס לעשן זיך. אַ שוואַ-
כער, שטילינקער קול דערטראַגט זיך פונם אַרמ, וווּ ראַליי ליגט, —
עפעס צווישן אַ בליפּ און אַ קרעכץ. סטענהאַפּ קומט צוריק מיט
אַ קאַלדרע. ער נעמט פון מיש אַ ליכט און טראַגט זי צו צו ראַלייס
בעט. ער שטעלט זי אַוועק אויפן קעסטל נעבן ראַליי און רעדט
מונטערער.)

נו, דזשימי, איז דיר בעסער? (ראַליי רירט זיך נישט.)
דזשימין

(שטיל. ראַליי ליגט רויק, אָן אַ שפור פון באַוועגונג. סטענהאַפּ
נעמט מילד אָן זיין האַנט. אַ לאַנגע צייט איז שטיל. סטענהאַפּ לאָזט
ענדלעך אַראָפּ ראַלייס האַנט אויפן בעט, הויבט זיך אויף און שטעלט
צוריק אַוועק דאָס ליכט אויפן מיש. ער זעצט זיך אַוועק אויפן באַנק
נעבן מיש, מיטן רוקן צו דער וואַנט און קוקט גלייכגילטיק אויפן אומד-
באַוועגלעכן בתור דאָרט אויף אַספּאַרנס בעט. דאָס איינציקע ליכט
פלעמל באַלייכט די שטריכן פון זיין בלאַסן, אויסגעצויגענעם פנים און
די טונקלע שאַטנס אונטער זיינע מידע אויגן. דער געברום פון די קוילן
און גראַנאַטן שטייגט און פאלט מינוטנווייז, ווי אַ צעפּיווערטער ים.
אַ סאַלדאַט קומט קריכנדיק אַראָפּ פון די טרעפּ. זיין רויט,
קוילעכדיק פנים איז באַדעקט מיט שווייס, זיין ברוסט אַמעמט שווער און
פארשטיקט.)

סאַלדאַט: אַ ידיעה פון מיסטער טראַמטער, הער. ער האָט
געזאָגט, איר זאָלט תּיכּף קומען.
(סטענהאַפּ קוקט אַרום דעם סאַלדאַט און מאַכט קיין שוין
באַוועגונג נישט.)

ה. ק. ש ע ר י ף

מיסטער טראַטער, הער... האָט געזאָגט, איר זאָלט תיבה קומען
(סטענהאַפּ הייבט זיך אויף שטאַר און נעמט פון מיט זיין העלם.)

סטענהאַפּ: אַלרייט, בראַוטן איך גיי.
(דער סאַלדאַט דרויט זיך אויס און גייט אַוועק.)
סטענהאַפּ פאַרהאַלט זיך אַ מינוט ביי אַסבאַרנס בעט און לויפט מיט די פינגער איבער ראַלויס צעפאַטלעע האָר. שטויף לאָזט ער זיך אַרויף אויף די טרעפלעך. זיין הויכע פיגור שוואַרצט זיך אַנט-קעגן דעם פרימאַרגן-הימל.

דאָס שיסערוי שטאַרקט זיך ביז אַ שרעקלעכער פּורע. די אויבן ציקע ליכט ברענט גאַנץ שטאַרק און ראַלוי ליגט איינגעהילט אין שאַטנס. ס'דערהערט זיך אַ זשום פון אַ שראַפּנעל, וואָס גייט איבער אין אַ הילכיקן קוויטש. געפלאַצט אויפן אַקאַפּעידאַך. פונם טרויסל לעשט זיך האַסטיק אויס דאָס ליכט. דאָס געהילץ פון דער טיר ברעכט זיך ביסלעכווייז איין און ווערט מיטאַמאַל אַרײַנגעשליידערט אין דער אַקאַפּע. זאַמדזעק הייבן אָן פאלן און פאַרלײגן די גאַנצע עפּנונג פון דער טיר. ס'איז פינסטער אין אַקאַפּע. דאָ און דאָרט גליט אַרײַן דער רױטער פרימאַרגן דורך די זיגאַגלעכער פון דער צעבראַכענער און פאַרשטאַפּטער טיר-עפּנונג.

זייער שטיל און געדעמפט דערטראַגט זיך דאָס גרעגערױ פון פון-לעמױאַטן און דאָס פיבערדיקע קראַכן פון ביקסן-פּױער.)

פאַרהאַנג פאַלט

(סוף)